

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

351

JUNY-JULIOL 2016 | 4€

JOSHUA BELL

Un artista
infatigable

MÚSICA I MEDICINA

De bracet per guarir
les persones

FESTIVALS D'ESTIU

Tota la informació
sobre les millors
cites estivals

Juan de la Rubia

BACH I L'ORGUE, UNA MANERA D'ENTENDRE EL MÓN

Fes Palau, fes-te'l teu!

Abona't a la nova temporada 2016-2017

Palau de la Música Catalana

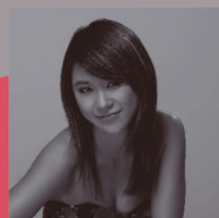
Verdi
Requiem
London Symphony
& Noseda

Wagner
*El capvespre
dels déus*
O. Simfònica del Liceu

Mahler
*Simfonia
"Resurrecció"*
O. Juvenil Teresa
Carreño

**Yuja
Wang**

Händel
El Messies
William Christie

**Juan Diego
Flórez**

Schubert
Winterreise
Mark Padmore

Beethoven
*Integral
de simfonies*
Gustavo Dudamel

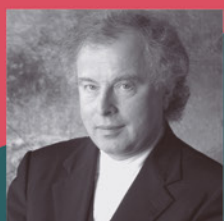
**Cecilia
Bartoli**

Bach
*Passió segons
sant Mateu*
René Jacobs

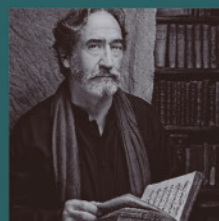
Monteverdi
*Il ritorno d'Ulisse
in patria*
Sir John Eliot Gardiner

**Sir András
Schiff**

Txaikovski
La Patètica
Temirkanov & Moreno

Mozart
Darreres simfonies
Jordi Savall

**Abonament i entrades individuals ja a la venda
a www.palaumusica.cat**

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEO
CATALÀ

**Abonament Jove (menors de 35 anys):
40% de descompte**

Taquilles del Palau de la Música - 902 442 882
abonaments@palaumusica.cat
taquilles@palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ministerio de Educación,
Cultura y Deporte

INAE

PLÁCIDO DOMINGO va tornar a Barcelona el mes d'abril passat per participar en tres de les funcions al Gran Teatre del Liceu de *Simon Boccanegra* de Verdi, en què ell actuava en el paper protagonista, escrit per a baríton. Aquestes representacions servien per celebrar el cinquantenari del seu debut a l'escenari de La Rambla, en què el tenor es va presentar a Espanya per primer cop, un llunyà 1966, amb una companyia d'òpera mexicana i tres títols del seu país d'adopció, Mèxic, on va créixer. La seva vinculació amb Barcelona, però, va més enllà de les vint-i-quatre temporades en què ha participat al llarg d'aquests cinquanta anys: el tenor i la seva família hi van residir entre els anys 1972 i 1980.

La presència de Domingo a Barcelona va suposar una revolució mediàtica, sostinguda per la fita sense precedents que suposa celebrar cinquanta anys de trajectòria musical vinculada a un teatre, i actuant sempre com a protagonista d'una òpera. Va rebre nombrosos homenatges durant els dies que va ser a Barcelona, tot destacant-ne el del mateix Gran Teatre del Liceu amb un sopar de gala que va servir per recaptar fons per a la restauració de la façana del Gran Teatre del Liceu, les obres de la qual és previst que s'iniciaran aquest proper mes de setembre.

L'altre homenatge destacat, Plácido Domingo el va rebre de la revista espanyola especialitzada «Ópera Actual», que va fundar fa vint-i-cinc anys Roger Aliet i que actualment celebra, doncs, les noces d'argent. Plácido Domingo en rebia el guardó com a fundador i president del concurs de cant Operalia, un dels més importants a nivell internacional, en uns premis que també van guardonar la soprano tarragonina Sara Blanch com a jove talent de l'òpera. La dita revista va aconseguir aplegar en una foto única molts dels cantants d'òpera de l'Estat espanyol de diverses generacions. En aquest acte van coincidir Jaume Aragall, Teresa Berganza, Montserrat Caballé, Josep Carreras, Plácido Domingo i Joan Pons, juntament amb alguns dels cantants actuals més importants, com Ainhoa Arteta, Josep Bros,

Isabel Rey, María José Montiel, Stefano Palatchi, Celso Albelo, Simón Orfila, Borja Quiza o Davinia Rodríguez.

L'any passat la «Revista Musical Catalana» va publicar un article, en el número 344, dedicat al tenor espanyol, en què Rubén Amón donava les claus per entendre el seu magnetisme: «*Domingo predisposa cap a un estat de devoció.*» Una devoció que mira més enllà de les seves pròpies limitacions –que les té– i dels seus detractors –que també en té. Perquè ningú no ha d'oblidar que l'art és un fenomen vinculat a les emocions i que, com a tal, no ha de ser complaent ni provocar complaença. I és potser per això, perquè Domingo no busca la perfecció, sinó l'expressió i, sobretot, perquè no ha deixat mai d'intentar superar-se a si mateix, el fet pel qual és un cas únic en la història de l'òpera. Tant de bo que tant ell i els artistes que avui dia són reconeguts arreu del món per l'honestetat com realitzen la seva professió, siguin una inspiració per a les veus del futur. ▮

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO

Albert Fontelles-Ramonet
Músic format a l'ESMUC,
intèrpret de la Còbra
Marinada i divulgador
musical especialitzat en el
patrimoni musical català,
ens descobreix l'**Inventari
de Fons Musicals**.

Dra. Melissa Mercadal
Psicòloga i musicoterapeuta.
Directora del Màster en
Musicoteràpia a l'Escola
Superior de Música de
Catalunya (ESMUC).
És l'autora i coordinadora del
dossier **Música i Medicina**.

Albert Torrens
Periodista i una de les veus
habituals de l'emissora
de ràdio Catalunya Música,
entrevista el violinista
Joshua Bell.

Javier Pérez Senz
Periodista, crític musical
i escriptor especialitzat en
el món de la música, parla
amb l'organista **Juan
de la Rubia**, que ha
presentat el seu disc Bach.

Marc Busquets
És periodista, crític d'òpera
i Màster en Performings Arts
Administration per la New
York University. Reflexiona
sobre el fenomen **Florence
Foster Jenkins**.

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Núm. 351 • Juny-Juliol 2016
5a Època • Any XXXII

www.revistamusical.cat
facebook.com/
revistamusicalcatalana
twitter.com/RevistaMusCat

Consell Editorial: Rafael Argullol,
Pere Artís, Josep M. Busquets,
Salvador Cardús, Benet Casablancas,
Jaume Comellas, Gabriel Ferrer,
Joaquim Garrigosa, Albert Guinovart,
Carles Guinovart, Lluís Millet i Loras,
Ramon Muntaner, Antoni Pallès,
Àlex Robles Fitó, Antoni Ros Marbà,
Àlex Susanna i Josep Vila i Casañas.

Direcció: Mercedes Conde Pons
mconde@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Redacció: Teresa Martínez
revista@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 28

Consell de Redacció: Josep
Barcons, Mercedes Conde Pons,
Elena Cuesta, Sílvia Díez, Javier
Pérez Senz i Pere Romanillos.

Col·laboren en aquest número:
Josep Barcons, Palau, Marc Busquets,
Dra. Catherine Clancy Abercrombie,
Mercedes Conde Pons, Ana M. Dávila,
Sílvia Díez, Albert Fontelles-
Ramonet, Víctor García de Gomar,
Miquel Gené, Dra. Patricia Martí
i Augé, Víctor Medem, Dra. Melissa
Mercadal, Sergi Moreno-Lasalle,
Javier Pérez Senz, Mila Rodríguez,
Quim Roser, Albert Torrens,
Lluís Trullén, Jacobo Zabalo i
Eduard V. Patsi.

Publicitat: Mercedes Conde Pons
mconde@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Portada: Juan de la Rubia.
Foto de Quim Roser

Edita: Sàpiens Publicacions
(Sàpiens, SCCL)
Fundació Orfeó Català-Palau
de la Música Catalana

**Conceptualització i realització
editorial:**
Àrea de desenvolupament
i nous projectes:
**Sàpiens Publicacions
(Sàpiens, SCCL)**
www.sapienspublicacions.cat

Director de l'àrea: Gerard Birbe
gbirbe@sapienspublicacions.cat

Coordinació: Sílvia Díez

Disseny editorial: Albert Bernat

Il·lustració: Roger Pibernat

Impressió: Rotocayfo
(Impresia Ibérica)

Distribució
UDL Libros

Dipòsit legal: B-34.432/83
ISSN: 1887-2980
Membre de l'APPEC
Membre de CEDRO
Versió digital: iQuiosc.cat

ASSOCIACIÓ
ORFEÓ
CATALÀ

Mariona Carulla i Font, presidenta

c/ Palau de la Música, 4-6
08003 Barcelona
Tel.: 93 295 72 00
Palau de la Música Catalana, telèfon
d'atenció al client: 902 442 882
(de dilluns a dissabte, de 9.30 a 21 h)
www.palaumusica.cat
www.orfeocatala.cat

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

EDITORIAL 3

FESTIVALS D'ESTIU 6

EN PORTADA

JUAN DE LA RUBIA

*“L'orgue és una gran màquina capaç
d'emocionar”* 10

NOVES TEMPORADES 14

ACTUALITAT

FLORENCE FOSTER JENKINS

La diva quixotesca 20

REPORTATGE

OFICIS MUSICALS,
EN PERILL D'EXTINCIÓ?

Canvis associats a les noves tecnologies 24

PATRIMONI

INVENTARI DE FONS MUSICALS
DE CATALUNYA (IFMuC)

Els tresors del patrimoni musical català 28

ENTREVISTA

JOSHUA BELL

Un artista infatigable 30

DOSSIER

MÚSICA I MEDICINA

Quan art i ciència van de bracet 34

*L'experiència clínica
de la musicoteràpia* 38

THINKSTOCK

CITES IMPRESCINDIBLES

FESTIVAL CASTELL DE PERALADA

30 anys de fidelitat a l'òpera i la dansa 42

L'ÀNIMA DEL SO

XAVI LOZANO

Entre 'pitos' i flautes 46

EL COMPOSITOR

ALBERTO GINASTERA

Nacionalisme, rebel·lió i estètica 50

ESCENARIS DEL MÓN

BARBICAN CENTRE

La gran torre cultural a Londres 52

ACCENTS 56

MÚSICA ENCREUADA 63

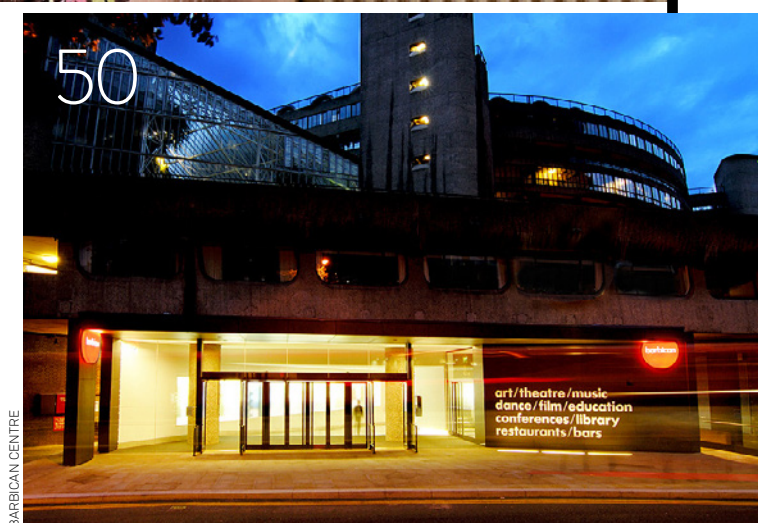
MÚSICA A LA RÀDIO 64

MELÒMANS

DIANA GARRIGOSA

Presidenta de la Fundació
Pasqual Maragall 66

50

BARBICAN CENTRE

46

JOSEP BARCONS

FESTIVALS D'ESTIU

CHRISTIAN
GERHAHER
A LES NITS DE
CLÀSSICA
DE GIRONA

JUNY-JULIOL

NITS DE CLÀSSICA DE GIRONA APOSTA PER LA PRODUCCIÓ PRÒPIA

El festival Nits de Clàssica de Girona tindrà lloc del 25 de juny al 19 de juliol a diversos espais del barri antic de la ciutat, així com també a l'Auditori, amb varietat de formats i propostes d'interès, moltes de les quals úniques en l'oferta musical de l'estiu.

Una de les seves premisses és el suport als joves talents locals i, en aquest sentit, hi destaca, darrere el títol "Obertura!", la col·laboració amb Joventuts Musicals de Girona, oferint les actuacions del pianista del Pla de l'Estany Marc Serra, l'organista gironí Pau Riuró i el quintet de vent Proyecto Beta.

Nits de Clàssica donarà oficialment el tret de sortida amb l'actuació única a l'Estat de Les Musiciens du Louvre, dirigits pel seu fundador, Marc Minkowski, amb una lectura dramàtica i teatral de l'*Stabat Mater* de Pergolesi i altres obres de Mozart i Bach. Hi destaca també l'actuació de **William Christie** i el seu conjunt Les Arts Florissants, que clourà el festival en l'única actuació a l'Estat amb un viatge al pietisme bachià mitjançant algunes de les seves obres més extraordinàries, com la cantata *Weichet nur, BWV 202* o bé la *Cantata del Cafè, BWV 211*.

Entre aquestes dues cites, hi actuaran La Real Cámara, amb Emilio Moreno i els germans Pablo i Aarón Zapico, amb obres d'Arcangelo Corelli i Francisco José de Castro; el clavicembalista d'origen iranià Mahan Esfahani, que oferirà un programa heterogeni amb obres de Martinů, Harrison, Saariaho i Bach, entre d'altres, mentre que Diego Ares inicia un projecte de llarg recorregut amb el festival, en què interpretarà, també al clavicèmbal, una selecció de *Sonates* del pare Antoni Soler, originari d'Olot, corresponents a diversos períodes compositius. Enguany començarà amb les *Sonates* amb influència d'Scarlatti. Un altre clavicembalista, fitxatge d'Harmonia Mundi per repassar el catàleg bachià per a clave, Andreas Staier, recalarà a Girona per oferir la seva versió de les cabdals *Variacions Goldberg* de J. S. Bach. En un altre programa únic a l'Estat, l'actuació del baríton alemany **Christian Gerhaher**, acompanyat per Gerold Hubert al piano, oferirà un dels millors *Liederabends* possibles en un programa íntegrament dedicat als *lieder* de Franz Schubert.

El conjunt Ars Nova de Barcelona, sota la direcció de Mireia Barrera, interpretarà unes misses polifòniques al Claustre del Monestir de Sant Daniel, mentre que la Jove Orquestra Nacional de Catalunya i la Coral Polifònica de Puig-reig, sota la

WILLIAM CHRISTIE
A LES NITS DE
CLÀSSICA
DE GIRONA

direcció de Pablo González, oferiran la *Sinfonia núm. 9, "Coral"* de Beethoven junt amb fragments d'obres de Mahler i Mozart. Finalment, el pianista sabadellenc José Menor clourà el projecte iniciat l'any 2012 per Hèctor Parra i Nits de Clàssica de Girona de confegir un nou àlbum per a piano inspirat en algunes imatges de diversos artistes plàstics. El programa es completarà amb obres d'Enric Granados, de qui enguany es commemora el centenari de la mort. www.auditorigirona.org

JUNY-SETEMBRE

19è FESTIVAL NITS DE JAZZ A PLATJA D'ARO

Del 25 de juny al 2 de setembre tindrà lloc la dinovena edició del Festival Nits de Jazz a Platja d'Aro, amb un total de deu concerts, que presenta com a principal novetat l'ampliació, tant del nombre d'actuacions, com de les dates del programa i dels escenaris. El gruix del programa es continua desenvolupant a la Platja Gran de Platja d'Aro (zona del Cavall Bernat), amb vuit concerts gratuïts –amb servei de seient per a mil espectadors–, cada divendres, del 8 de juliol al 26 d'agost, a partir de les 23 h. Enguany, però, s'hi afegeixen escenaris, com l'exterior de l'espai cultural de la Masia Bas de Platja d'Aro (en la inauguració el 25 de juny) i la plaça de

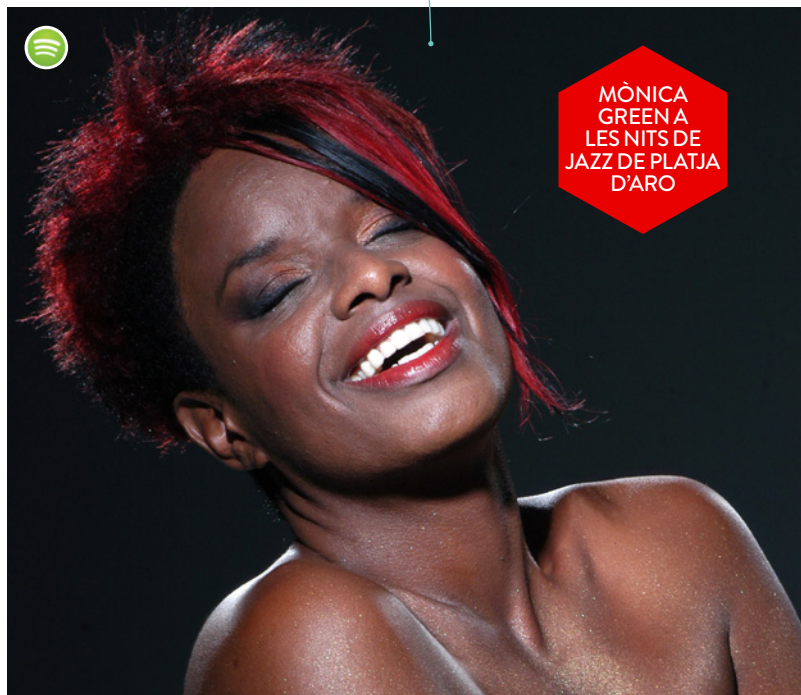
Després de gairebé dues dècades de programació ininterrompuda, el Festival Nits de Jazz a Platja d'Aro acredita més de 130 concerts i un currículum d'actuacions amb formacions com La Vella Dixieland, Llibert Fortuny, Raynold Colom, Divinas, Barcelona Big Blues Band & Dani Nel-lo, Big Mama, etc. Nits de Jazz forma part d'Estereofònics (www.estereofonics.com), la marca que des de l'any 2015 aplega tots els festivals i espectacles musicals que es fan a l'estiu a Castell d'Aro, Platja d'Aro i S'Agaró, i que enguany proposa setanta concerts en només 120 dies (del 15 de maig al 17 de setembre) amb múltiples gèneres, del jazz a la clàssica. www.nitsdejazz.com

JULIOL

10a EDICIÓ DEL BANC SABADELL VIJAZZ PENEDÈS 2016

L'edició d'enguany del Banc Sabadell Vijazz Penedès 2016 se celebrarà els dies 1, 2 i 3 de juliol a Vilafranca del Penedès amb l'americana Dee Dee Bridgewater i el camerunès Richard Bona com a caps de cartell de la desena edició.

Dee Dee Bridgewater, de forta i efervescent personalitat i uns sorprenents dots vocals, guanyadora de tres Grammy, és una artista dominant, amb uns encants que sedueixen la seva audiència. En una carrera que es remunta als anys seixanta, Bridgewater ha acompanyat moltes de les grans figures de la música, com Dizzy Gillespie, Max Roach o Sonny Rollins. El seu darrer treball, *Dee Dee feat'ers*, és un tribut commovedor a Nova Orleans en el desè aniversari de l'huracà Katrina, música que portarà amb el seu quintet estel·lar. ➤

MÒNICA GREEN A
LES NITS DE
JAZZ DE PLATJA
D'ARO

RAQUEL ANDUEZA AL FEMAP I AL FESTIVAL DE TORROELLA

Per la seva banda, Richard Bona conjuga el virtuosisme d'un Jaco Pastorius, la fluïdesa vocal de George Benson i el sentit de la música i l'harmonia de João Gilberto, tot meravellosament combinat amb la cultura africana. Amb la formació Mandekan Cubano, el cantant, compositor, baixista i líder camerunès de la banda presenta un concert de fusió amb un repertori impregnat de la música africana tradicional cubana, tot maridat deliciosament amb l'encant de les paraules Mandekan. <http://vijazzpenedes.com>

JULIOL-AGOST

6a EDICIÓ DEL FEMAP

El Festival de Música Antiga dels Pirineus encara la sisena edició amb 28 municipis entorn dels Pirineus participant-hi activament i un total de 43 concerts, trets que el situen com el més gran festival de música antiga a Europa. Enguany aplega grups musicals d'Espanya, Itàlia i França i ofereix, a més dels concerts, activitats complementàries, com ara un curs de divulgació i un altre de perfeccionament per a músics, a més de tallers i concerts de caràcter social.

El Festival, que celebra gran part dels concerts en espais petits, com són claustres o esglésies de les poblacions pirinenques associades, aposta per la producció de concerts amb músics del país. Així doncs, enguany s'inaugura a la Seu d'Urgell amb una producció pròpia liderada pel violinista lleidatà Joan Espina i un conjunt de músics locals, que interpretaran *Les quatre estacions*

d'Antonio Vivaldi. L'Acadèmia del FeMAP, amb el prestigiós violinista i gran coneixedor de la interpretació historicista Hiro Kurosaki, oferirà una visió àmplia dels estils musicals de l'època barroca, des de Händel a Rebel, passant per Purcell. També hi actuarà la Capella de Ministrers, que dirigeix Carles Magraner, amb un programa entorn de la figura de Ramon Llull.

La formació Il Coro d'Arcadia i Maria Cristina Kiehr, sota la direcció d'Alessandro Ciccolini, oferiran un viatge per Nàpols i Venècia a través de les cantates per a soprano, violí i baix continu d'Alessandro Scarlatti i Antonio Vivaldi, mentre que La Companyia Musical oferirà un programa inèdit fruit de les investigacions musicològiques i la recerca patrimonial de Bernat Cabré; es tracta d'una mostra variada i extensiva de la música del Barroc a Catalunya, des de Pere Riquet fins a Francesc Valls.

Cal destacar també la participació de nombrosos grups i solistes del

país, com Gli Incogniti, Antoni Madueto, Harmonia del Parnàs i Marian Rosa Montagut, Barcelona Ars Nova i Mireia Barrera, Musica Reservata de Barcelona amb Juan de la Rubia a l'orgue positiu, el Qvixote Quartet i Carles Canut, Raquel Andueza i Jesús Fernández Baena, l'Ensemble O Vos Omnes i Xavier Pastrana, l'Acadèmia 1750, Rafael Ruibérriz i Alfonso Sebastián i La Ritirata. Des de Bossòst a Sant Joan de les Abadesses.

www.femap.cat

JULIOL-AGOST

BRAD MEHLDAU AL FESTIVAL DE JAZZ DE L'ESTARTIT-COSTA BRAVA

La tercera edició del Festival de Jazz de l'Estartit-Costa Brava, proposta artística que complementa la programació de la música clàssica

BRAD MEHLDAU
16 DE JULIOL
A L'ESTARTIT

del Festival de Torroella de Montgrí, és la nova proposta musical creada el 2014 per Joventuts Musicals de Torroella de Montgrí, amb la voluntat de dinamitzar la presència d'aquest gènere musical entre la població local i oferir una oferta de categoria internacional durant l'estiu a la Costa Brava. Té el seu antecedent en els concerts de jazz que des de finals de la dècada de 1980 va anar programant en el Festival de Torroella de Montgrí, per on han passat músics com Stéphane Grappelli, Tete Montoliu i Lluís Vidal.

Des del trasllat del Festival davant de les illes Medes, pel seu escenari han passat músics i artistes internacionals: Avishai Cohen, Dave Holland, Perico Sambeat, Chano Dominguez, Martirio, Horacio Fumero, David Xirgu, Jordi Sabatés, Llibert Fortuny i The Excitements, entre d'altres.

Enguany el nom més destacat del Festival és, sens dubte, el pianista **Brad Mehldau**, que arriba a la plaça Llevantina de l'Estartit amb un programa junt amb John Scofield a la guitarra i Mark Guiliana a la bateria. L'estrena del Festival, però, serà a càrrec del cantant de *soul* Myles Sanko, natural de Ghana però crescut a Cambridge. Cecile McLorin hi arribarà després de guanyar, fa cinc anys, el concurs més prestigiós del món en l'àmbit jazzístic, el Thelonious Monk Jazz Competition. El seu darrer volum va ser guardonat amb un Grammy com a millor àlbum de jazz vocal el 2016. També hi actuarà el saxofonista James Carter amb el seu Organ Trio, format per Gerard Gibbs i Leonard King.

Els músics del país igualment hi tindran una forta presència, ja que hi participaran el Gabriel Amargant Quintet –amb Gabriel Amargant al saxo i clarinet i Marco Mezquida al piano, juntament amb Albert Sanz, Javier Colina i Al Foster, amb el seu programa *O que será*– i Joan Chamorro i el seu equip de músics, en què destaca la presència d'Ignasi Terraza, Andrea Motis i, com a novetat, el trompetista Joan Mar Sauquet.

Per últim, el David Mengual Slow Quartet col·laborarà amb la veu de Carme Canela. L'Espai Fringe obrirà diversos espais a les *jam sessions* protagonitzades per joves valors del món del jazz. www.festivaldetorroella.cat/ca/programacio/jazz-festival-lestartit

JULIOL-AGOST

SET SEGLES DE MÚSICA EN EL 36è FESTIVAL TORROELLA DE MONTGRÍ

El Festival de Torroella de Montgrí se celebrarà a la localitat empordanesa del 30 de juliol al 19 d'agost. Des del *Llibre vermell* de Montserrat

(del segle XIV) a la música d'Arvo Pärt i Toru Takemitsu, acull tretze concerts, més un de familiar, que tindran lloc principalment a l'Espai Ter, tret del concert amb els cants del *Llibre vermell*, que serà a l'església de Sant Genís.

Fidel al seu segell, el Festival aplega diverses propostes amb el denominador comú de la interpretació amb criteris històrics. Hi actuaran grups com l'Ensemble Micrologus –que oferirà el ja esmentat *Llibre vermell de Montserrat*–; l'Acadèmia 1750, amb direcció de Massimo Spadano i amb la col·laboració del violinista Giuliano Carmignola –en un programa vienès amb obres de Haydn, Mozart i Schubert–; la Capella Napolitana Antonio Florio, amb un programa dedicat a la *Salve Regina* en versió de Pergolesi o de Vivaldi; els Gabrieli Consort, sota la direcció de Paul McCreesh, amb obres d'autors barrocs anglesos dedicades a la Mare de Déu; Il Giardino Armonico i Giovanni Antonini, que tornen a Torroella amb obres dels segles XVI i XVII; Jordi Savall i Andrew Lawrence-King a l'arpa i salter amb el seu programa "La viola cèltica", i, per últim, la soprano Raquel Andueza i el seu grup, La Galanía, que interpretaran danses i cançons d'amor del segle XVII, música profana i festiva d'origen espanyol.

El Festival s'inaugurarà amb un doble recital a càrrec de dos joves talents vocals, premiats recentment en importants concursos internacionals. Són el tenor samoà Pene Pati, guanyador del Concurs de Cant Montserrat Caballé 2014 i segon premi d'Operalia 2015, i la mezzosoprano nord-americana J'Nai Bridges, guanyadora del darrer Concurs de Cant Francesc Viñas. En completen la programació, el recital de violí i piano de Viktoria Mullova i Katia Labèque, amb obres de Mozart, Schumann, Ravel, Takemitsu i Pärt, els recitals de Nikolai Lugansky i el pianista bilbaí Joaquín Achúcarro –en la seva cita anual amb el públic de Torroella des del 1993–, el concert

de l'Orquestra Simfònica del Vallès, sota la direcció de Rubén Gimeno, i l'actuació del pianista Lukas Geniušas, guanyador del segon premi del Concurs Chopin de Varsòvia 2010 i el segon premi del Concurs Txaiovski 2015. A més, el Festival es compromet amb la celebració del centenari d'Enric Granados programant l'òpera *Follet*, redescoberta recentment a Lleida, a càrrec de l'Orquestra de Cadaqués i el Cor de Cambra de l'Auditori Enric Granados de Lleida, dirigits per Jaime Martín. www.festivaldetorroella.cat

presentació de nous artistes, com el pianista Daniel Kharitonov, la pianista Noelia Rodiles i la soprano Anna Lucia Richter.

La Schubertiada a Vilabertran ja mira cap al 2017, en què se celebrarà el vint-i-cinquè aniversari de la creació del que és un dels festivals de lied més importants d'Europa. La soprano alemanya Juliane Banse serà l'encarregada d'inaugurar la vint-i-quatre edició acompanyada al piano per Wolfram Rieger amb *lieder* de Brahms, Duparc i Schubert. El bariton Matthias Goerne hi oferirà dos recitals, el primer amb *lieder* de Berg, Schumann, Wolf, Xostakóvitx i Brahms i el segon amb *lieder* de Beethoven, acompanyat al piano per Alexander Schmalcz.

Seguint la línia de presentar noves veus, es donarà a conèixer el tenor Mauro Peter amb *La bella molinera* de Franz Schubert, acompanyat al piano per Helmut Deutsch, i la soprano Anna Lucia Richter acompanyada al piano per Michael Gees, en un recital íntegrament Schubert. El festival repeteix la fórmula *Bach Breakfast* amb dos concerts matinals: la violinista Lina Tur interpretant *Partites* de J. S. Bach i el violoncel·lista del Quartet Casals, Arnau Tomàs, que interpretarà *tres Sonates per a viola de gamba i clavicèmbal* de J. S. Bach. www.schubertiadavilabertran.cat

AGOST-SETEMBRE

LA SCHUBERTIADA A VILABERTRAN 2016 S'OBRE AL MÓN

Amb els ulls posats en el vint-i-cinquè aniversari l'any vinent, la Schubertiada a Vilabertran presenta una nova edició entre el 18 d'agost i el 3 de setembre de 2016, en què destaca el retorn de veus històriques per al festival, com la soprano Juliane Banse, el bariton Matthias Goerne, la participació de la Camerata 432 –ensemble instrumental fundat en el marc de la Schubertiada– i la

6è
Festival de Música Antiga
dels Pirineus
01 07 2016
27 08 2016 FEMAP

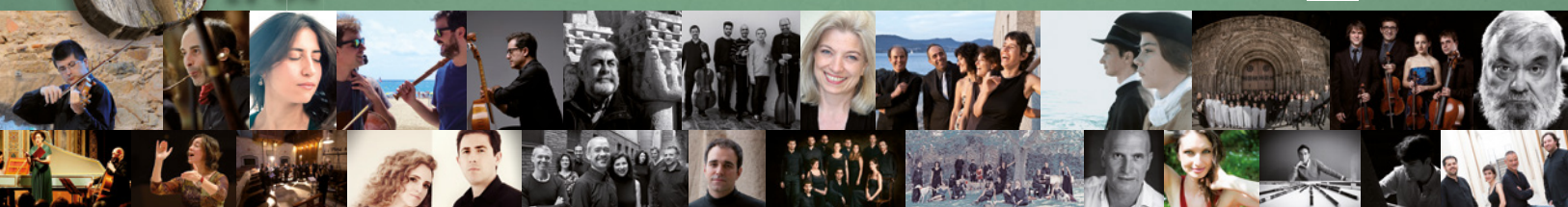
Reserva el teu pack
HOTEL + ENTRADA a
www.packsturisticsfemap.cat

Més informació i venda d'entrades a:
www.femap.cat

Vine, rin i escolta els Pirineus

Troban's a

01/07	La Seu d'Urgell	Vivaldi Quatre Estacions <i>Concert Inaugural</i>
02/07	Puigcerdà	
03/07	Berga	
08/07	Ripoll	ESMUC: Projectes finals de Master
09/07	Berga	Inégal Consort <i>Viatge pel Barroc Europeu</i>
10/07	Espot	
09/07	Llívia	Amat Santacana i Eloi Fuguet <i>No em barroca!</i>
10/07	Riner	
12/07	Bourg-Madame	
13/07	Andorra la Vella	Capella de Ministrers <i>Mediterraneum - Ramon Llull</i>
14/07	Tremp	
15/07	Bagà	
15/07	Esterri d'Àneu	Il Coro d'Arcadia i Maria Cristina Kiehr <i>Viatge musical per les cantates d'Scarlatti i Vivaldi</i>
16/07	Berga	
17/07	La Seu d'Urgell	
16/07	Vilaller	Companyia Musical <i>Florigelium Musicum Cataloniae</i>
17/07	Avià	

21/07	Castellciutat	Gli Incogniti <i>False consonances of melancholy</i>
22/07	Berga	
23/07	Sort	
23/07	Organyà	Antoni Madueño - Clus trobar <i>Despertant instruments adormits</i>
24/07	Llívia	
24/07	Organyà	
25/07	La Seu d'Urgell	GastroFilm <i>Documental: Música Celestial</i> <i>Degustació productes artesanals</i>
26/07	Sort	
27/07	Tremp	
28/07	La Pobla de Segur	
29/07	Estany Gento	Harmonia del Parnàs <i>Música, dansa i amor</i>
30/07	La Pobla de Segur	
30/07	Ripoll	Barcelona Ars Nova <i>Vespres de la Mare de Déu</i>
05/08	Guardiola de Berguedà	
06/08	Riner	Musica Reservata de Barcelona <i>Officium defunctorum In Obitu et Obsequis Sacrae Imperatricis</i>
07/08	Bossòst	

07/08	Tremp	Qvixote Quartet i Carles Canut <i>Les músiques del baró de Maldà</i>
08/08	Vall de Boí	
12/08	Seurí	
13/08	Estamariu	R. Andueza i J. Fernández Baena <i>D'amore e tormenti</i>
14/08	Ordino	
13/08	St. Joan de les Abadesses	
14/08	La Seu d'Urgell	Ensemble O Vos Omnes <i>Misses brevis de Haydn i Mozart</i>
15/08	Salàs de Pallars	
19/08	Puigcerdà	
20/08	La Seu d'Urgell	Acadèmia 1750 <i>El Viatge del Rei</i>
21/08	Paüls	
20/08	Enviny	R. Ruibérriz i A. Sebastián <i>Sonates per a flauta i clave de Bach</i>
21/08	Son	
25/08	Escaldes-Engordany	
26/08	La Seu d'Urgell	La Ritirata <i>Quartets de corda de Boccherini, Haydn i Arriaga</i>
27/08	Alp	

L'organista ha trobat en l'orgue el vehicle ideal amb el qual recórrer el món, tot saltant a través de tots els estils musicals.

31 D'AGOST
CATEDRAL DE
WESTMINSTER
DE LONDRES

EN PORTADA

“L'ORGUE ÉS UNA GRAN MÀQUINA
CAPAÇ D'EMOCIONAR”

JUAN DE LA RUBIA

EL 16 D'ABRIL PASSAT A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE POBLET ES VA PRESENTAR EL NOU DISC DE L'ORGANISTA DEDICAT A BACH I GRAVAT A L'ORGUE METZLER DEL MATEIX MONESTIR. I ARA L'ARTISTA INICIA UNA GIRA QUE EL PORTA A ACTUAR A LA CATEDRAL DE WESTMINSTER I GRANS ESCENARIS DE PARÍS I SANT PETERSBURG.

TEXT Javier Pérez Senz • FOTOGRAFIES Quim Roser

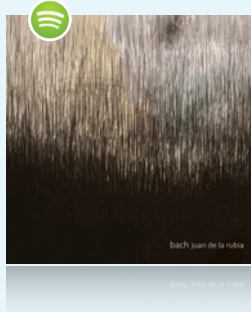
La naturalitat és una de les qualitats que defineixen la personalitat artística de l'organista Juan de la Rubia. Músic sempre honest amb les partitures que interpreta, defuig l'espectacle mediàtic que ofereixen alguns dels seus col·legues i sap emocionar el públic amb una rara combinació de rigor, fantasia, domini de l'estil i una expressivitat desbordant.

El nou disc de Juan de la Rubia, tocant el meravellós orgue de tribuna del monestir de Poblet, és una declaració d'amor i passió per la música de Johann Sebastian Bach. És el primer disc que dedica íntegrament al seu compositor de capçalera i pretén mostrar la varietat d'estils de la música de Bach: preludis, fugues, tocatas i corals; seleccionats amb voluntat d'oferir un retrat de l'esperit creatiu del genial compositor alemany, ocuparan la seva agenda de concerts els propers mesos. Amb actuacions en indrets com la catedral de Westminster i grans escenaris de París i Sant Petersburg, en una gira amb diverses actuacions a Catalunya.

JAVIER PÉREZ SENZ: Interpretar Bach en un lloc tan carregat de màgia i espiritualitat com és el monestir de Poblet deu ser una experiència fascinant...

Com va anar?

JUAN DE LA RUBIA: Sí, ha estat una experiència única. L'enregistrament es va realitzar el mes de novembre passat a l'orgue de tribuna del monestir, un instrument ideal per interpretar la música de Bach en particular i del repertori barroc alemany i francès en general. La nau té una màgia especial, una sensació de pau que va impressionar tot l'equip de l'enregistrament, amb Pere Casulleras com *tonmeister* de luxe. Hi ha una peça que en principi no era previst d'incloure en el disc. Es tracta del coral *Erbarm dich mein, o Herre Gott*, BWV 721, que va sorgir de manera inesperada durant les nits d'assaig. De fet, vàrem apagar tots els llums de la nau i vàrem encendre-hi només dues espelmes. Va ser impressionant. Semblava que el so sorgia de forma misteriosa de cada racó de la nau.

DEFENSAR EL PATRIMONI

♦ **Defenses amb passió la necessitat de divulgar el patrimoni musical amb cicles de concerts ambiciosos.**

És que no hi ha una programació seriosa amb l'orgue com a protagonista, se'n fan pocs concerts i no s'omplen, però hi ha molt públic. El Palau es mereix un cicle d'orgue ampli i variat que mostri la qualitat d'un instrument que és únic, singular i molt important, com n'hi ha pocs a Espanya. El problema dels concerts d'orgue és que moltes vegades ens fan por i abaixem molt el preu de les entrades, o es fan gratis, i així no es valora un repertori.

♦ **Com s'aconsegueix implicar més el públic en aquesta recuperació?**

Allà on s'han fet campanyes de restauració d'instruments en les quals participen els ciutadans, perquè la gent del poble sap que això que costa diners és patrimoni de tots i ho senten seu, assisteixen als concerts i omplen les esglésies en molts llocs. Però quan aquesta restauració cau del cel, pagada per l'Administració, no ho valoren.

IGOR CORTADELLAS

JPS: Quan veus en acció un organista, hi ha una dimensió camaleònica, ja que, a partir d'una tècnica bàsica, s'obre un ventall de recursos tècnics que cal anar adaptant a cada època, a cada estil, a cada peça i a cada instrument.

JDLR: És un inconvenient i alhora un avantatge per al músic, perquè et permet la possibilitat de ser més creatiu. El fet de tenir orgues diferents, d'haver de tocar repertoris diferents, adequats a cada instrument, el fet de tenir una història i un repertori tan immens, des de la música del Renaixement fins a les noves creacions, ens permet molta varietat, però en cada actuació has d'adaptar-te al tipus d'orgue. De vegades tens orgues històrics en els quals només pots tocar música ibèrica, o concerts de grans orgues en auditoris on has de tocar un repertori simfònic, però també incloure una mica de Bach; o tens concerts a la zona de Turíngia

1 DE NOVEMBRE
FAUST DE F.W.
MURNAU AL PALAU
DE LA MÚSICA
CATALANA

Juan de la Rubia a l'estació de França de Barcelona, síntesi d'eclecticisme artístic i tecnologia, dues constants en la vida de l'organista.

on si no toques Bach la vida no té sentit. I això que sembla una dificultat, i que ho és, també resulta un enriquitment per al músic, perquè et permet tenir aquesta rapidesa per adaptar-te a cada instrument. I això t'obliga a caminar a la recerca de la perfecció tècnica més gran possible. Tens l'oportunitat de convertir-te en un músic més versàtil.

JPS: Davant un repertori tan immens, evitar l'especialització no deu ser gens fàcil.

JDLR: Un pot decidir com a intèrpret ser com Ton Koopman i tocar només orgues barrocs alemanys, que són meravellosos, amb la qual cosa t'acabes acostumant a tocar un sol tipus d'instruments i un sol tipus de repertori, de manera que quan et canvien el repertori tens problemes. Però si tens aquesta versatilitat, el gust per altres colors, per adaptar-te a diferents instruments i a diversos repertoris, això em sembla sempre una riquesa.

JPS: Quan vas saber que no volies especialitzar-te en un únic repertori?

JDLR: Això ho vas veient amb el temps. Sóc una persona molt obsessiva per diferents repertoris, per èpoques i instruments concrets, i aquestes obsessions em duren una temporada: pot ser un any o quatre mesos de consagrar-me en cos i ànima a aquest repertori, però després canvio a un altre. I torno a Bach. Fa dos anys em va donar per Wagner i vaig estar fent i tocant transcripcions de fragments de les seves òperes. Però sempre torno a Bach, és una constant en la meua vida.

JPS: Què sents quan tornes a trobar-te amb un orgue del qual guardes un bon record?

JDLR: En recordes sensacions; és com quan has quedat amb un amic que fa temps que no veus, que potser no coneixes prou, però

que saps que et queia bé, que tens ganes de veure'l perquè va haver-hi bon *feeling*. I aquestes hores prèvies que passem tot sols tocant l'orgue abans del concert és com un coneixement exprés.

JPS: De vegades fa la sensació que l'organista roman tan aïllat a la seva cabina que sembla que no nota la presència del públic.

JDLR: La sensació és que et falta aquest contacte, però alhora et proporciona altres avantatges, per exemple trobar-te tu sol davant el perill, davant l'orgue en tant que màquina, perquè m'agrada molt parlar de l'orgue com a gran màquina, com un avió, un vaixell o un tren, que es maneja des d'un espai relativament petit, com la cabina d'un avió. Amb una gran diferència; estàs conduint una gran màquina, però amb capacitat d'emocionar. És una màquina que produeix emocions.

JPS: ¿L'orgue mostra el camí per aconseguir la millor interpretació?

JDLR: Per descomptat, et diu per on pots anar i per on és millor no fer-ho. L'orgue és el millor professor. No és una relació unidireccional, ni un determinat instrument admet qualsevol recurs, qualsevol tècnica; és més, l'instrument et mostra el camí; hi ha una sèrie de normes i camins però no són dogmes. A l'hora d'interpretar, registrar, articular, has de tenir en compte l'estil de l'instrument: com es comporta, la pressió de l'aire, com respon. De vegades és duríssim, de vegades no, i quina acústica té i on està situat, perquè l'instrument no és solament l'orgue, és tota la sala. Cal veure com es comporta aquest orgue en cada peça.

JPS: Improvisar ha de ser per a un organista alguna cosa tan natural com respirar, com parlar. Però tampoc no deu ser senzill...

CINEMA I SIMFONIES AMB ORGUE

L'orgue té públic si se'n fan propostes atractives i variades i no només concerts clàssics. Ho diu Juan de la Rubia, i ha quedat clar en els cicles de cinema que ha ofert al Palau. *“Després de l'èxit aquest any de Nosferatu, la temporada vinent farem una altra Nit de Halloween al Palau amb la projecció del Faust de Murnau amb música d'orgue en directe. Funciona molt bé i atreu nous públics. Però també l'orgue com a instrument simfònic pot crear afició. Tots els grans auditoris del món amb una orquestra de primera amb temporada estable tenen orgue a la sala; solament així poden fer bé el repertori per a orquestra amb acompanyament d'orgue: Simfonia Alpina i Zaratustra de Richard Strauss, Segona i Vuitena de Mahler, la Simfonia amb orgue de Saint-Saëns, concerts per a orgue i orquestra, etc. I fer aquestes obres amb un orgue electrònic és vergonyós, això mai no emocionarà. L'orgue electrònic és una màquina que no emociona, l'inrevés de l'orgue de tubs.”*

JDLR: Jo sóc professor d'improvisació per a pianistes i per a organistes a l'ESMUC. La improvisació per als organistes és una assignatura molt forta, la segona després d'interpretació, i hi donem molt valor. Improvisar és com parlar. Si dominem el llenguatge i sabem què vol dir cada paraula, podem improvisar. Doncs en el llenguatge musical passa el mateix. Cert és que en el cas de l'organista, la improvisació és un art viu, no s'ha perdut com passa amb el piano. Treballem la improvisació des d'un punt de vista pràctic, per enriquir la interpretació. Però el fet de tocar en misses, acompanyant la litúrgia, treballant al servei de l'Església per dotar la litúrgia d'una música de qualitat, sempre ha obligat l'organista a improvisar.

JPS: Com és la funció de l'organista en els serveis religiosos?

JDLR: La litúrgia és com un collar de perles, cada perla és una part de la missa i la música, l'orgue és el fil que les uneix. Cada perla ha d'estar al seu lloc, i no té sentit queixar-te que el capellà no et deixa acabar una peça, has d'assumir que tu no ets el protagonista i que el ritme de la cerimònia té les seves pròpies lleis. La litúrgia té una dimensió teatral, però també té un ritme que no ve marcat per la música, sinó pel ritme de la litúrgia.

JPS: En aquest sentit, el teu treball com a organista de la Sagrada Família pot resultar a vegades una mica frustrant com a músic.

JDLR: Jo sóc el primer a qui agrada que m'escoltin, però, i això ho he après a la Sagrada Família, quan participes en una celebració amb tanta gent, amb tants capellans, amb tants celebrants, el cor, l'orgue... T'adones que fa falta un ritme i que l'organista no pot imposar-lo. Si estàs tocant en l'Ofertori, que dura tres minuts, una gran obra de Bach que en dura sis, podràs allargar-lo mig minut més, però no t'estaran esperant que acabis, perquè cau el ritme de la litúrgia. La música és preciosa, però el ritme cau. En la litúrgia protestant la música té una altra importància, però en la catòlica té una funció tècnica d'acompanyament, imprescindible, però no és el més important. ♪

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

SINGULARITATS DE PRIMERA LÍNIA INTERNACIONAL

LA PRESENTACIÓ de Simon Halsey com a nou director artístic dels cors de l'Orfeó Català i assessor artístic del Palau de la Música Catalana és una de les apostes del Palau de la Música Catalana per refermar la voluntat d'internacionalització dels cors de l'Orfeó Català i fer d'aquest un dels projectes centrals de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana, al costat de la vocació social de l'entitat i la programació d'una temporada plena de propostes musicals innovadores, de qualitat i singulars.

Simon Halsey va presentar el nou cicle de concerts del Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana, amb set concerts sota la direcció de diversos directors de categoria internacional, com Nicolas Fink, Simon Carrington i els catalans Xavier Puig, Mireia Barrera i Josep Vila i Casañas.

Simon Halsey va explicar noves idees, entre les quals hi ha la creació d'una escola de directors corals i assajos oberts per conèixer l'Orfeó Català des de dins i atreure nous cantants.

MATTHIAS HEYDE

PAUL QUACKENBUSH

DE MONTEVERDI A BROTONS

La temporada 2016-17 compta amb el compositor i director català **Salvador Brotons** com a compositor convidat, del qual l'Orfeó Català estrenarà dues obres corals, una que dirigirà Simon Halsey; l'altra, la *Cantata de Randa*, inspirada en Ramon Llull, que dirigirà el mateix compositor.

Enguany el Palau de la Música Catalana focalitza part de la programació en dos compositors: Claudio Monteverdi i Ludwig van Beethoven. Del primer s'interpretarà *Selva morale e spirituale* amb **Pablo Heras-Casado** i el Balthasar Neumann Chor, i s'interpretarà la primera audició completa a Barcelona d'*Il ritorno d'Ulisse in patria* amb John Eliot Gardiner i els seus English Baroque Soloists.

Del segon, Ludwig van Beethoven, se'n farà un recorregut exhaustiu per la seva obra, amb la interpretació de la integral de *Sonates per a violí i piano*, amb Leonidas Kavakos com a violinista; la integral dels *Trios per a piano* a càrrec del Trio Ludwig, i, com a colofó, la interpretació de les nou *Simfonies*, per ordre cronològic, en cinc concerts maratonians entre el 12 i el 15 de març, a càrrec de l'Orquestra Sinfónica Simón Bolívar de Veneçuela, sota la direcció del carismàtic Gustavo Dudamel, que és el proper convidat a dirigir el tradicional Concert d'Any Nou de la Filharmònica de Viena. Aquest projecte visitarà molt poques

ciutats al món, entre les quals cal comptar només Hong Kong, Nova York, Viena, París o Londres, i Barcelona.

PROJECTES MUSICALS DE LLARG RECORREGUT

Continuen els projectes ja iniciats András Schiff, William Christie i Les Arts Florissants, René Jacobs, Mark Padmore i Benjamin Alard, i en comencen alguns de nous. Un dels projectes més singulars és el del llaütista Thomas Dunford, que oferirà en quatre anys l'obra per a llaüt de Johann Sebastian Bach.

LECLERCQ

CITES INELUDIBLES

Un concert rellevant serà per exemple el d'inauguració de la temporada, el 12 de setembre de 2016 amb el *Requiem* de Verdi, l'Orfeó Català i el Cor Jove de l'Orfeó Català amb la London Symphony Orchestra, sota la direcció del seu principal director convidat, Gianandrea Noseda. L'Orquestra del Gran Teatre del Liceu i Josep Pons estrenaran la darrera simfonia de Joan

festival NITS DE CLÀSSICA

GIRONA 2016 · 25 juny / 19 de juliol

Guinjoan: *Fiat Lux*; l'Orquesta Sinfónica Teresa Carreño de Veneçuela interpretarà la *Segona Simfonia* de Mahler, amb les veus del Cor Jove de l'Orfeó Català i el Cor de Cambra del Palau. També destaca el concert de Halloween, l'1 de novembre, en què l'organista Juan de la Rubia oferirà la seva versió en la improvisació del *Faust* de W. Murnau o l'actuació de Cameron Carpenter acompanyant l'Orfeó Català i el Cor de Cambra del Palau en la interpretació dels *Chichester psalms* de Bernstein.

També hi seran presents artistes internacionals, com **Philippe Jaroussky**, Jean-Guihen Queyras, Zhu Xiao-Mei, Grigory Sokolov, Juan Diego Flórez, Piotr Beczala, Bejun Mehta, Cecilia Bartoli, Pinchas Zukerman, Yuja Wang, Javier Perianes, el Quartet Hagen, Kristian Bezuidenhout, Raimon, Mark Padmore, Kazushi Ono amb l'OBC i Yuri Temirkanov amb la Filharmònica de Sant Petersburg.

La presència d'artistes i formacions catalanes en la programació del Palau també és destacada: Jordi Savall, Nexus Piano Duo, els pianistes Josep Maria Colom, Albert Guinovart, Sira Hernández, Katia Michel, Àlex Alguacil i Daniel Blanch, el Quartet Gerhard, el Trio Fortuny, la flautista Patricia de No, el guitarrista i compositor Eduard Iniesta, el tenor David Alegret i formacions com la Còbra Marinada, la Còbra Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, la Banda Municipal de Barcelona i els cors Lieder Càmera, Cor de Cambra de l'Auditori Enric Granados de Lleida i Voxalba. ▶

Dies 25 i 26 de juny, Claustre Sant Pere de Galligants · 17 de juliol, Catedral de Girona. **GRATUÏTS**

OBERTURA: JOVENTUTS MUSICALS DE GIRONA

MARC SERRA · PAU RIURÓ

QUINTET DE VENT PROYECTO BETA

Dimecres 29 de juny. 21h · Catedral de Girona Preu: 25 €

LES MUSICIENS DU LOUVRE

MARC MINKOWSKI, director

El testament musical de Pergolesi

ÚNICA ACTUACIÓ A L'ESTAT

Dissabte 2 de juliol. 21h · Claustre del Monestir de sant Daniel Preu: 10 €

ARS NOVA

MIREIA BARRERA, directora

El triomf de l'espectacularitat sonora

Diumenge 3 de juliol. 21h · Claustre de la Catedral Preu: 12 €

MAHAN ESFAHANI, clavicèmbal

La revolució en el món del clave

ÚNICA ACTUACIÓ A L'ESTAT

Dimarts 5 de juliol. 21h · Claustre de la Catedral Preu: 12 €

DIEGO ARES, clavicèmbal

Pare Antoni Soler: Sonates

ÚNICA ACTUACIÓ A L'ESTAT · PROGRAMA ENCÀRREC DEL FESTIVAL

Dijous 7 de juliol. 21h · Claustre de la Catedral Preu: 20 €

ANDREAS STAIER, clavicèmbal

J.S. Bach: Variacions Goldberg

ÚNICA ACTUACIÓ A L'ESTAT

Dissabte 9 de juliol. 21h · Auditori de Girona Preu emocional

JOVE ORQUESTRA NACIONAL

DE CATALUNYA · PABLO GONZÁLEZ, director

L. van Beethoven: Simfonia núm. 9 "Coral"

Diumenge 10 de juliol. 21h · Auditori de la Mercè Preu: 20€

CHRISTIAN GERHAER, bariton

GEROLD HUBER, piano

Lieders de F. Schubert

ÚNICA ACTUACIÓ A L'ESTAT

Dijous 14 de juliol. 21h · Claustre de la Catedral Preu: 12€

JOSÉ MENOR, piano

Programa: H. Parra (encàrrec Nits de Clàssica), E. Granados

Dissabte 16 de juliol. 21h · Claustre de la Catedral Preu: 12€

LA REAL CÁMARA

EMILIO MORENO, violí i director.

L'apoteosi de la Trio Sonata italiana

PROGRAMA ENCÀRREC DEL FESTIVAL

Dimarts 19 de juliol. 21h · Auditori de Girona Preu: 25€

LES ARTS FLORISSANTS

WILLIAM CHRISTIE, director

Pietisme i profanament: les dues cares de Bach

ÚNICA ACTUACIÓ A L'ESTAT

Més informació: www.auditorigirona.org/nitsdeclassica · 872 08 07 09

CANALS DE VENDA: WEB i TAQUILLES

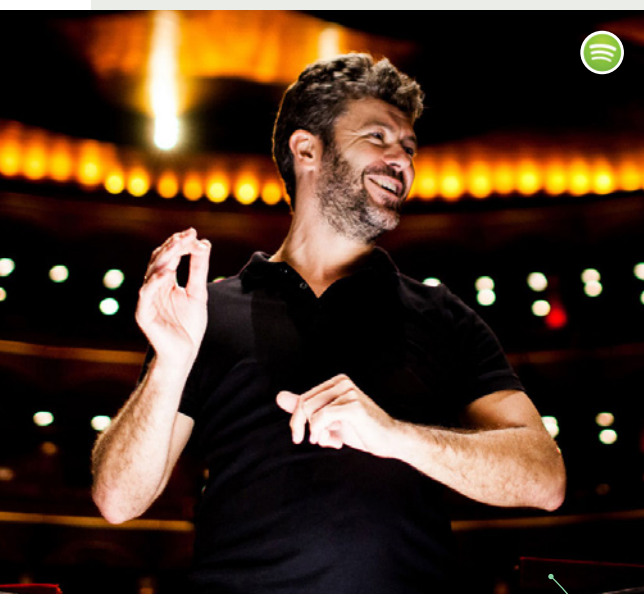
Segueix-nos a:

FUNDACIÓ AUDITORI
PALAU DE CONGRESSOS
GIRONA

JOSEP MOLINA

MORGAN ROUDAUT / NAÏVE

L'AUDITORI

MÉS DE 300 PROJECTES I CONCERTS

L'AUDITORI PRESENTA una programació transversal per a la temporada 2016-17, amb més de 300 projectes i concerts en els cicles Música Antiga, Cambra, Sampler Sèries, Amplificats, Escenes, i de la Banda Municipal de Barcelona, el Servei Educatiu i el Museu de la Música, que se sumen a la programació de l'OBC.

La programació Música Antiga és la més reeixida, amb propostes singulars com el concert de la Freiburger Barockorchester i **Pablo Heras-Casado** amb el *Concert per a violí i orquestra* i la *Cinquena Simfonia* de Mendelssohn, obres que enregistraran en disc per a Harmonia Mundi a la sala gran de L'Auditori.

NOMS IL·LUSTRES

Hi seran presents altres noms il·lustres en l'àmbit de la interpretació amb criteris històrics, com és el cas de **Rinaldo Alessandrini** i el seu grup Concerto Italiano, que interpretaran *L'Orfeo* de Monteverdi; *Le Concert Spirituel* i el seu director, Hervé Niquet, amb música de Henry Purcell; The Sixteen i Harry Christophers amb música inspirada en la Capella Sixtina, i Jordi Savall amb música de Marais, Vivaldi, Telemann i Rameau. L'Akademie für Alte Musik de Berlín completarà la interpretació de la integral dels *Concerts de Brandenburg* i les *Suites per a orquestra*. Hi destaquen també els tres concerts al Museu de la Música sobre patrimoni instrumental, en què hi ha de convidats Enrike Solinis, Jean Rondeau i Juan de la Rubia, que actuaran amb diversos instruments conservats al Museu.

La temporada 2016-17 arrencarà posant en valor el talent de casa amb el projecte Brahms Piano Quartet, que reunirà quatre artistes amb una forta projecció internacional: Josep Colomé, Joaquín Riquelme, David Apellániz i Enrique Bagaría, per completar la integral dels quartets amb piano de Brahms. El **Quartet Casals** i el Belcea protagonitzaran un dels grans projectes de la temporada, amb la interpretació dels dos sextets de Brahms. Hi seran presents també el Jerusalem Quartet i el Quartet Diotima.

L'Emergents Barcelona Music Festival és una de les grans novetats de la temporada 2016-17 de L'Auditori. Aquest festival, que vol posar en valor el nou talent d'aquí i d'arreu, se celebrarà del 18 al 23 d'abril, amb noms com els de Sergey Malov, Lluís Grané, Dalia Quartet, Azahar Ensemble, Oscar Alabau o el Trio Colom-Arias-Floristan.

OBC

La temporada de l'OBC s'inaugura el 30 de setembre amb el seu titular, Kazushi Ono, en la primera audició a càrrec de l'OBC de la *Tercera Simfonia* de Txaikovski, el *Concert per a piano núm. 4* de Rachmàninov interpretat per Leif Ove Andsnes, i la interpretació de *Lumières Abissales*, *Chroma I*, *Kárst* i *Chroma II* d'Hèctor Parra, compositor resident a L'Auditori per segon any consecutiu.

El director japonès Kazushi Ono dirigirà un repertori d'ampli espectre en aquesta segona temporada com a titular de l'OBC: des d'obres de Mozart a Mahler, passant per Verdi, Xostakóvitx, Wagner o Brahms. Ono dirigirà també obres contemporànies; a més de Parra, el japonès ha escollit l'obra de Fabià Santcovsky, català premiat amb el segon premi al Concurs de Composició Toru Takemitsu el 2015.

Al llarg de la temporada l'OBC compartirà escenari amb l'Orquestra del Teatre Mariinski per interpretar per primera vegada la *Quarta Simfonia* de Xostakóvitx, amb direcció de Valery Gergiev. Thomas Hampson, Leif Ove Andsnes, Thibaudet, Ray Chen, Baiba Skride, Achúcarro, Volodos, Gabriela Montero i Gil Shaham en seran alguns dels grans solistes convidats.

www.auditori.cat

IBERCAMERA A BARCELONA

33 ANYS DE CONCERTS

AMB UN TOTAL de deu concerts, més un fora d'abonament coproduït amb L'Auditori, enguany Ibercamera porta a Barcelona alguns debuts importants en la seva temporada, com els del **Cuarteto Quiroga**, Forma Antiqua i els germans Zapico, Gautier Capuçon, Andrés Orozco-Estrada, l'Orquestra Simfònica de la Ràdio d'Stuttgart o la soprano alemanya Eva-Maria Westbroek. Al seu costat, grans noms fidels al cicle de concerts –que es reparteix entre la Sala Gran de L'Auditori i la Sala de Concerts del Palau de la Música Catalana– tornen a Barcelona un any més. Parlem d'Arcadi Volodos, Viviane Hagner, Valery Gergiev i Martha Argerich, juntament amb els menys habituals Christoph Eschenbach o Vladimir Fedosseiev i els joves talents reconeguts internacionalment i presentats per Josep Maria Prat, president del Grup Camera a Espanya, com són Daniil Trifonov i Varvara. 🎻

www.ibercamera.com/ca

Fes Palau, fes-te'l teu!

Abona't a
Palau Piano
per només 168 €

Abonament Jove (menors de 35 anys)
per només 144 €

Abonament i entrades individuals
ja a la venda a www.palaumusica.cat

Taquilles del Palau de la Música
Tel. 902 442 882
taquilles@palaumusica.cat

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEO
CATALÀ

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Artist	Date
Alexei Volodin	15.02.17
Kristian Bezuidenhout	02.05.17
Alexander Melnikov	20.06.17
Javier Perianes	28.03.17
Yuja Wang	20.03.17
Grigory Sokolov	12.02.17
Josep Maria Colom	10.10.16

NOVA APOSTA MUSICAL A BARCELONA

EL VETERÀ PROMOTOR de concerts

Alfonso Aijón i Llorenç Caballero han unit esforços per crear un nou cicle de concerts al Palau de la Música Catalana.

El programa de concerts de BCNClassics inclou com a plats forts **Daniel Barenboim**, Daniel Hope, Daniel Harding o Gianandrea Noseda, alguns dels quals repetiran actuació la propera temporada en altres cicles, però no així Daniel Barenboim, que tot i visitar sovint Barcelona, ara fa temps que no ve en la faceta de pianista. Barenboim oferirà un recital de piano en solitari al Palau de la Música Catalana amb obres de Schubert i Debussy.

L'Orquestra de Cadaqués serà present en tres programes, sota la direcció de Sir Neville Marriner, Jaime Martín i Gianandrea Noseda. Hi actuarà com a solista Daniel Hope i hi col·laborarà en un programa l'Orquestra de Castilla y León per fer la *Cinquena* de Beethoven i la de Mahler. Destaca la presència de la Gustav Mahler Jugendorchester, amb el director britànic Daniel Harding, interpretant les *Cinc peces per a orquestra* d'Arnold Schönberg, la *Simfonia núm. 2* de Schumann i *Les nits d'été* d'Hector Berlioz amb la veu del baríton alemany Christian Gerhaher. ▶

www.bcnclassics.cat

AFERS EXTERIORS

EDAT D'OR DEL QUARTET DE CORDA

Victor Medem, gestor musical

El 2018 se celebrarà a Amsterdam la primera edició de la Biennal de Quartets de Corda, un ambiciós festival multidisciplinari que vol posar el focus sobre la dimensió polifacètica del quartet de corda com a corpus artístic, però també com a eina social i fins i tot com a mirall de la història d'Europa. No hi ha dubte que el quartet és la culminació de la música, el gènere rei: per la concentració i l'austeritat de mitjans, que exigeix al creador anar a l'essència.

Yasmin Hilberdink, la directora de la Biennal d'Amsterdam, ha convidat dos quartets espanyols, el Quartet Casals i el Cuarteto Quiroga, per a aquesta primera edició, que serà un *who is who* del món dels quartets. “No em sorprèn trobar dos quartets espanyols i cap de txec en aquest grup d'elit. No crec en el fet nacional quant a la música, però sí que és cert que cada grup aporta la seva identitat i aquesta, lògicament, està condicionada pel seu entorn diari, allà on viu, assaja i ensenya.”

Ja no sorprèn a ningú el fet que a Barcelona, Saragossa o Donosti sorgeixin quartets de qualitat, amb una cultura cambrística i un potencial important. La tasca pionera del Quartet Casals primer, i del

Cuarteto Quiroga després ha canviat el panorama de manera radical. “Han canviat coses, és evident”, diu Cibrán Sierra, violinista del Cuarteto Quiroga. “En l'educació superior pública, s'ha seguit el model que va instaurar l'Escola Reina Sofía de Madrid, que posava la formació de cambra i el quartet al centre de l'activitat acadèmica. Avui, Saragossa o Barcelona tenen quartets vinculats que toquen, viuen i conviuen amb els alumnes. Això es nota, fa que el quartet esdevingui referent per a molts músics en formació.” Aquest és el model que ja existeix a centres de

referència com ara Salzburg o Berlín, que tenen els quartets Hagen i Artemis en residència. Per no parlar de les universitats americanes, la majoria de les quals tenen quartets vinculats que exerceixen una influència determinant en la formació dels músics. D'aquí ve l'amplíssima xarxa que formen els colleges americans en el circuit musical, tot oferint temporades de música de cambra i posant al centre de la seva activitat acadèmica les lliçons que es deriven de la música de quartet. “En aquest sentit, el quartet de corda és per a ells central, perquè representa millor que cap altra disciplina la cultura de l'emprenedoria.”

“El Quartet Casals i el Quiroga representen el bo i millor de la tradició dels grans intèrprets de quartets”, diu Sonia Simmenauer, la representant de quartets més influent del món durant els últims vint anys. “Són persones apassionades: es dediquen en cos i ànima al quartet. Això ja no és tan habitual avui dia.”

El Quartet Gerhard, el Cuarteto Klimt, el Dalia Quartet, el Caelum, tots són conseqüència d'una evolució constant. El camí cap a la professionalització d'un quartet és llarg, feixuc i sacrificat. El motor ha de ser la passió per un repertori únic.

Aquest fenomen es contraposa, paradoxalment, amb un descens dels concerts de quartet en les programacions estables dels auditoris i festivals més reputats i més ben dotats econòmicament. Per contra, els petits promotors sí que programen cada cop més aquestes formacions, conscients de la seva qualitat. És un fenomen oposat a la tendència internacional, en què cada any sorgeixen noves propostes, com ara la d'Amsterdam (especialment ambiciosa), que volen acollir i donar resposta a aquesta nova “edat d'or” del quartet de corda. ▶

“JA NO SORPRÈN A NINGÚ EL FET QUE SORGEIXIN QUARTETS DE QUALITAT, AMB UNA CULTURA CAMBRÍSTICA I UN POTENCIAL IMPORTANT”

TEMPORADA
2016
2017

BENVINGUT A LA GRAN TEMPORADA DE MÚSICA SIMFÒNICA DE BARCELONA

Més informació i compra a www.auditori.cat

30 DE SETEMBRE, 1 I 2 D'OCTUBRE
KAZUSHI ONO DIRIGEIX
RAKHMÂNINOV I TXAIKOVSKI
Concert inaugural

29 I 30 D'OCTUBRE
LOBGESANG DE MENDELSSOHN
La gran cantata romàntica

18, 19 I 20 DE NOVEMBRE
JEAN-YVES THIBAUDET INTERPRETA
EL CONCERT DE GRIEG

16, 17 I 18 DE DESEMBRE
THOMAS HAMPSON CANTA MAHLER
La 6a de Xostakóvitx

28 I 29 DE GENER
GERGIEV DIRIGEIX LA 4a DE
XOSTAKÓVITX
OBC i Orquestra del Teatre Mariïnski

3, 4 I 5 DE FEBRER
FESTIVAL MOZART:
LES TRES ÚLTIMES SIMFONIES

10, 11 I 12 DE MARÇ
ARCADI VOLODOS INTERPRETA
EL 3r DE BEETHOVEN

12, 13 I 14 DE MAIG
MAX RICHTER: VIVALDI RECOMPOSED
Les 4 estacions

26, 27 I 28 DE MAIG
KAZUSHI ONO DIRIGEIX LA
SIMFONIA TITÀ DE MAHLER

L'AUDITORI

Lepant 150
08013 Barcelona

www.auditori.cat

L'Auditori és un
consorci de

Principals mitjans
patrocinadors

A black and white photograph of Florence Foster Jenkins, a woman with voluminous, curly hair, wearing a light-colored, sleeveless dress with floral embroidery. She is looking upwards and to the left, holding a small object in her right hand. The background is a patterned fabric.

21 D'AGOST
S'ESTRENA
LA PEL·LÍCULA
D'STEPHEN
FREARS

LA DIVA QUIXOTESCA

FLORENCE FOSTER JENKINS

El 25 d'octubre de 1944, la *société* Florence Foster Jenkins fa el seu debut al Carnegie Hall de Nova York amb 76 anys, després de 32 de carrera acompanyada del seu pianista Cosmé McMoon. Es presenta davant el públic novaiorquès amb un programa en sis parts que inclouen, entre altres perles, *Der Hölle Rache*, *Divinités du Styx*, *In quelle trine morbide* i fins i tot *Las hijas del Zebedeo* de Chapí i una *Fantasy story* de collita pròpia amb música de Rachmàinov. Les entrades s'han esgotat en dues hores, i hi assisteixen la soprano Lily Pons amb el seu marit, el director d'orquestra Andre Kostelanetz, i els compositors Cole Porter i Giancarlo Menotti, a més de bona part de l'alta societat de Nova York, de la qual ella mateixa forma part, i molts curiosos atrets pel fenomen Jenkins. Fins i tot fora de l'edifici es concentra una multitud a la recerca d'una entrada de revenda, oferint-ne vint dòlars, quan l'entrada a platea en valia tres i quan apareix la cantant a l'escenari, cal esperar cinc minuts perquè s'apagui l'ovació que causa la seva posada en escena.

“Crec sincerament que la seva actuació és una de les coses més remarcables que han passat al Carnegie.” Són paraules del mateix McMoon en una entrevista d'arxiu a la ràdio NPR. Tot això en una setmana en què al mateix escenari actuen Frank Sinatra i Arthur Rubinstein. Foster Jenkins, no obstant això, llòga l'auditori.

CRÍTQUES FULMINANTS

L'energia entre els espectadors i la cantant creix peça rere peça fins a una apoteosi total, no en va havia estat el mateix públic qui n'havia demanat ferventment el debut al Carnegie. Els assistents no poden parar de riure, però lluny d'apocar Jenkins, la fan anar a més, fins a un moment culminant quan amb *Clavelitos* comença a llançar flors a terra, i veient-se forçada a bisar fa recollir les flors a McMoon i repeteix la cançó amb uns moviments idèntics.

Però l'endemà les crítiques són fulminants: «The New York Sun» escriu: “*La Sra. Florence Foster Jenkins, vídua de la nostra ciutat, té una gran veu. De fet, pot cantar de tot, excepte notes*”, mentre que «The New York Post» publica: “*Lady Florence or Madam Jenkins, com es fa dir ella artísticament, va protagonitzar anit una de les més estranyes bromes que Nova York hagi vist mai.*” «The New York Times» és devastador pel que no diu, ja que simplement li dedica un peu de pàgina.

COM EN UN RETROCÉS ALS ANYS QUARANTA DEL SEGLE XX, VIVIM UN SOBTAT INTERÈS PER AQUESTA CANTANT IRREPETIBLE, QUE ES MANIFESTA EN DUES PEL·LÍCULES (UNA AMB MERYL STREEP I HUGH GRANT, I L'ALTRA LA PRODUCCIÓ FRANCESA MARGUERITE), I UN DOCUMENTAL (PROTAGONITZAT PER JOYCE DIDONATO). PERÒ QUI ERA LA PROTAGONISTA I COM ES VA CREAR EL FENOMEN JENKINS?

TEXT Marc Busquets Figuerola

Uns dies més tard, Foster Jenkins pateix un atac de cor mentre comprava unes partitures i mor un mes i un dia després del seu debut, el 26 de novembre, a l'Hotel Seymour, la seva residència a Nova York. La celebritat ha mort, però la fama no ha fet res

més que créixer, ja que no falta qui assegura que ha mort per culpa del disgust ocasionat per les males crítiques.

Un final amb tints de drama per a una diva que va viure la seva vocació musical de manera quixotesca. ¿Però qui fou, en realitat, Foster Jenkins? Una pobra nena rica avorrida? Una comediant que es reia del públic? Una persona desconnectada de la realitat? O una romàntica que estimava la música per sobre de tot? Amb els anys, probablement ens decantem més per les dues últimes hipòtesis, tot i que a l'època no ha d'estranyar que el fenomen tingués aires de presa de pèl. I també, vist amb perspectiva, de fenomen de masses precursor dels que vivim als nostres dies cada tarda per la televisió, en ple segle XXI.

Nascuda a Pennsilvània el 1868 en el si d'una família benestant, ràpidament mostrà grans dots musicals al piano i ja de nena actuà a la Casa Blanca davant del president Hayes. Als 17 anys, arran de la negativa del pare a pagar-li la formació musical a Europa, fugí de casa i s'instal·la a Filadèlfia, on coneix el Dr. Jenkins, molt més gran que ella, amb qui es casa, tot causant la ira del pare, que la deshereta. ➤

UNA VEU INOBLIDABLE

The truly unforgettable voice of Florence Foster Jenkins
Sony Classical

Amb motiu de l'estrena de la pel·lícula de Frears, Sony Classical ha recopilat les gravacions de Foster Jenkins en aquest CD. S'inclouen les cèlebres interpretacions de

“Der Hölle Rache” de *Die Zauberflöte* i la “Cançó d'Adele” de *Die Fledermaus*, però també *Like a bird* o *Serenata mexicana* de McMoon, que l'acompanya

al piano, o “Où va la jeune Hindoue?” de *Lakmé*, entre d'altres. Amb so remasteritzat per a un major gaudi de la veu de la soprano.

Florence en una de les seves actuacions com a figura de la *socialité*.

El matrimoni se separa ràpidament i Florence té una lesió al braç que li impedeix tocar el piano mai més i la deixa en una situació de semipobresa, per la qual cosa decideix començar a cantar professionalment. Però el 1909 el seu pare mor i li deixa una gran herència, i amb la seva mare es traslladen a Nova York, on es fan, gràcies a la seva fortuna, un lloc en la bona societat, tot formant part de patronats de clubs socials en els quals s'ocupa de la part musical.

També el 1909 coneix, a St. Clair Bayfield, un director d'obres de Shakespeare amb el qual iniciarà una relació que durarà, amb alts i baixos, durant tota la vida de la cantant. Es van arribar a casar simbòlicament, però mai no van viure junts –ella va viure sempre en un hotel de luxe i ell en un petit apartament pagat per ella– i quan la relació amorosa es va acabar, ell va continuar sent el seu mànager i acompanyant-la en societat fins al final dels seus dies.

EL CENTRE DE TOTES LES MIRADES

La figura de la *socialité* agafa cada cop més força i decideix formar la seva pròpia institució: The Verdi Club. El nom ve de quan li van demanar un nom per a la seva associació; ella acabava de cantar l'ària de *La forza del destino*. És com a presidenta d'aquest club –que arribà a tenir Enrico Caruso com a membre honorari– que comença la mitomania al voltant de la persona: cada ball anual de la institució acabava amb un *tableau vivant* on Foster Jenkins –vestida extravagantment de Madame du Barry, d'Elsa de *Lohengrin* o de Brünnhilde– feia l'aparició estel·lar i causava furor entre els assistents i també a la premsa. Engrescada, va fer la seva primera aparició com a cantant el 1912 i la seva actuació es convertí en una cita anual, fins al punt que el 1941 enregistrà l'ària de la *Reina de la Nit* d'una tirada en un disc que fou un èxit de vendes. A causa de la gran

demanda, seguien altres gravacions, com per exemple *Like a bird*, *Lakmé* o *La cançó d'Adele*, de la qual la revista «LIFE» arribà a dir que “aquesta gravació donarà més diversió que la mateixa quantitat (2,50 dòlars) invertida en tequila, Zubrówka o marihuana”. Arribats en aquest punt, s'entén el fenomen que la portà a debutar al Carnegie.

Però què tingué Foster Jenkins que va suscitar tant d'interès? El fenomen només es pot entendre en una ciutat com Nova York, oberta a tot tipus de personatges estrambòtics. També en la seva veu tibant i desafinada

LES ENTRADES PEL SEU DEBUT AL CARNEGIE HALL ES VAN ESGOTAR EN DUES HORES

es pot percebre una passió per la música que aquesta cantant quixotesca va confessar en nombroses ocasions. Segurament això i les bones dosis de diversió de què parlava la revista «Time» són el que han donat a aquesta cantant única el carnet per a la posteritat. ➤

MÉS D'UNA ESTRENA

◆ Florence Foster Jenkins

Stephen Frears, director de *Dangerous liaisons* (Les amistats perilloses), *Philomena* o *The queen* (La reina), ha aconseguit un repartiment de primeríssim nivell *made in Hollywood* per explicar la vida de la diva, centrant-se sobretot en el capítol del Carnegie Hall. La gran Meryl Streep es posarà a la pell de la *socialité*, mentre que Hugh Grant serà St. Clair Bayfield i Simon Helberg interpretarà el paper de Cosmé McMoon. Streep broda novament un paper que *a priori* no semblava que encaixés amb ella.

Estrena: Londres, 12 d'abril de 2016

◆ Marguerite

“Per a mi va ser terrible”, així recorda el director francès Xavier Gianolli les seves impressions quan un mes abans de començar el rodatge de *Marguerite* s'assabentà del projecte d'Stephen Frears. Lleument inspirada en la vida de Foster Jenkins, *Marguerite* explica la història d'una dama de l'alta societat del París dels anys vint del segle passat que ofereix recitals privats a casa seva en els quals exhibeix la seva poca musicalitat. Tothom li amaga l'opinió i es considera una gran cantant, fins que decideix pre-

sentar-se davant del públic de veritat en un teatre. Catherine Frot interpreta Marguerite, rol pel qual guanyà el Premi César, al qual el film estava nominat en deu categories.

Estrena: Venècia, 4 de setembre de 2015

◆ The Florence Foster Jenkins story

“Cantar com Florence és alliberador, estimulant i literalment em fa plorar”, manifestava Joyce DiDonato. La mezzosoprano es posa a la pell –i a la veu– de Foster Jenkins en aquest documental ficcionat dirigit per Ralf Pleger finançat parcialment amb microdonacions. Es vol estrenar en algun festival internacional i després es passarà per televisions d'Alemanya, Suïssa, Àustria, Noruega i Suècia. Cap televisió espanyola no hi ha mostrat interès. DiDonato diu que la seva intenció a l'hora d'interpretar-la “no és crear una caricatura, sinó que vol entrar en el seu món estrofolari i apassionat on el desig suprem de cantar *like a bird* [amb referència a una de les cançons de Foster Jenkins] ho governava tot”.

Estrena: properament a Europa. ➤

30 FESTIVAL CASTELL PERALADA

aniversari

Juliol-Agost 2016

07
JULIOL

AUDITORI PARC
DEL CASTELL

CLÀSSICA

CONCERT INAUGURAL Lang Lang

PIANO

©YANN ORHAN

Arriba el pianista més carismàtic
Obres de Txaikovski, Bach i Chopin

15
JULIOL

AUDITORI PARC
DEL CASTELL

LÍRICA

Gala 30 Aniversari

Les millors veus de la lírica
per celebrar 30 anys de Festival

Sondra RADVANOVSKY, Eva-Maria WESTBROEK,
Carlos ÁLVAREZ, Marcelo ÁLVAREZ, Leo NUCCI
ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA
Daniele RUSTIONI, director musical
Ruggero RAIMONDI, director escènic

16
JULIOL

AUDITORI PARC
DEL CASTELL

DANSA

Ailey II

The Next Generation of Dance

© EDUARDO PATINO, NYC.

Tota la força de la companyia jove d'Alvin Ailey
Troy POWELL, director artístic

18
JULIOL

ESGLÉSIA
DEL CARME

LÍRICA

Olga Peretyatko

SOPRANO

Debuta a Peralada l'estrella del *bel canto*

©DARIO ACOSTA

Obres de Mozart, Rachmàinov, Glinka i Rossini

29
JULIOL

AUDITORI PARC
DEL CASTELL

DANSA

Roberto Bolle and Friends

©LUCIANO ROMANO

01
AGOST

CLAUSTRE
DEL CARME

LÍRICA

Combattimento

Amor i lluites als madrigals de Monteverdi

VESPRES D'ARNADÍ amb Sara BLANCH i altres
Fausto NARDI, director musical
Joan Anton RECHI, director d'escena

03
AGOST

ESGLÉSIA
DEL CARME

LÍRICA

A. Rachvelishvili

MEZZOSOPRANO

La temperamental mezzosoprano torna al Festival

©JULI REJINI

Cançons i àries d'òpera

05
AGOST

ESGLÉSIA
DEL CARME

LÍRICA

Bryan Hymel

TENOR

El tenor heroic dels nostres dies

©SIM CANETTY CLARKE

Amb la participació d'Irini KYRIAKIDOU, soprano
Cançons, àries i duets d'òpera

06 i 08
AGOST

AUDITORI PARC
DEL CASTELL

ÒPERA

Turandot de PUCCINI

Nova producció del
Festival Castell de Peralada

Irène THEORIN, Roberto ARONICA,
Maria KATZARAVA, Andrea MASTRONI
COR INFANTIL AMICS DE LA UNIÓ (J.VILA, director)
COR INTERMEZZO
José Luis BASSO, director del Cor convidat
ORQUESTRA DEL GRAN TEATRE DEL LICEU
Giampaolo BISANTI, director musical
Mario GAS, director d'escena
Paco AZORÍN, disseny d'escenografia

07
AGOST

ESGLÉSIA
DEL CARME

LÍRICA

Bryan Hymel

CONTRATENOR

Alexandre el Gran, l'home que va conquerir el món

©MICHAL NOVAK

Capella CRACOVENSIS
Jan Tomasz ADAMUS, director musical i clavecí

REPORTATGE

OFICIS MUSICALS EN PERILL D'EXTINCIÓ?

MALGRAT ELS CANVIS ASSOCIATS A L'APARICIÓ DE LES NOVES TECNOLOGIES, ELS OFICIS VINCULATS AL MÓN DE LA MÚSICA HAN HAGUT D'ADAPTAR-SE AL NOU RITME DELS TEMPS PER ASSEGURAR-SE LA PERVIVÈNCIA. QUIN ÉS EL PRESENT I EL FUTUR DELS COPISTES O ELS ARXIVERS, PER EXEMPLE, EN UN MÓN CADA DIA MÉS DIGITALITZAT?

TEXT Ana Maria Dávila

Des que les noves tecnologies van començar a capgirar el món, la llista d'oficis, feines i activitats que han anat desapareixent engolides per la mà inclement de la modernitat és enorme. I el món musical no ha estat immune en aquest fenomen. És el cas, sense anar més lluny, dels antics campaners, antuvi cronistes sonors de la vida d'un poble i avui a penes figures nostàlgiques d'un passat perdut.

Curiosament, però, més enllà d'aquest exemple singular, la recerca d'activitats musicals que es puguin trobar amenaçades no resulta pas tan evident, i més aviat caldria parlar de canvi de perfil o d'adequació a les exigències del món modern, més que no d'un veritable perill d'extinció.

Així es desprèn, almenys, d'oficis tan rellevants per al món musical –i alhora poc coneguts– com són els copistes de partitures o els arxivers d'orquestra, dues activitats que han après a aliar-se amb les noves tec-

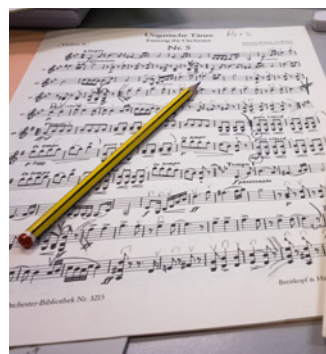
nologies per fer-ne una eina consubstancial i enriquidora per a la seva tasca. Igualment, un altre ofici veritablement històric, l'apuntador d'òpera, també es resisteix a abandonar els escenaris mentre el gènere continuï omplint, nit rere nit, les butaques dels coliseus lírics.

PENTAGRAMES DIGITALS

Amb l'aparició, a final del segle XX, d'editors musicals com Finale o Sibelius, l'activitat dels copistes va viure una sacsejada important. Aquesta nova eina, que dotà l'escriptura musical de la mateixa senzillesa i flexibilitat que l'aconseguida amb un processador de textos, posà fi a l'artesanal transcripció manual de partitures i, alhora, obrí un nou camp per a aquells pioners que es van llançar a dominar la nova eina.

“Als anys noranta va haver-hi un veritable boom i tothom tenia molta feina. Ara això s'ha acabat, perquè la gran majoria dels compositors treballa ja amb aquest tipus de programa, però quan una partitura s'ha d'editar

Jaume Tribó,
l'apuntador del Gran
Teatre del Liceu.

Begoña Pérez,
responsable de
l'arxiu de l'Orquestra
Simfònica de
Barcelona i Nacional
de Catalunya (OBC)

MARIA ROSA VILA

DES DEL COVEROL

El mestre Jaume Tribó porta més de quaranta anys xiuxiuejant la partitura als cantants que pugen a l'escenari del Gran Teatre del Liceu. I pel que fa a ell, encara en poden ser quaranta més. "Jo visc molt tranquil i serè. Mentre hi hagi òpera, l'apuntador serà necessari, perquè cap teatre vol que els seus cantants s'estavellin", assenyala Tribó. "I prova d'això és que l'Òpera de Viena té cinc apuntadors i el Metropolitan set, cadascun especialitzat en un estil d'òpera diferent."

Tot i això, el pes creixent de l'apartat escènic en les produccions operístiques ha afegit un element de perill en l'ofici. "Hi ha molts directors que no volen tenir el coverol al mig de l'escenari i demanen que es retiri. Aquest és el principal problema, ja que tot i haver-hi ara més assajos, els cantants continuen volent l'apuntador perquè els dona seguretat", opina la mànager Nona Arola, que també ha exercit aquesta feina.

Per a Jaume Tribó, és més risc encara la preparació de nous professionals que assegurin la continuïtat del seu ofici. "Jo vaig aprendre anant cada dia als assajos, però ara això no es pot fer", es lamenta Tribó, que fa uns anys va veure com el seu deixeble, Vladimir Junyent, marxava contractat per una important òpera europea. "Pot ser que l'apuntador en el teatre de prosa hagi desaparegut, però en òpera això és impossible. Si un actor té un lapsus no passa res, però si el té un cantant és una catàstrofe, perquè la música no s'atura mai."

MARIA ROSA VILA

FOTO CEDIDA PER JAUME TRIBÓ

Elena Rosales,
responsable de
l'arxiu de l'Orquestra
Simfònica del Gran
Teatre del Liceu.

GRAN TEATRE DEL LICEU

Victòria dels Àngels
Pérez, cap d'Arxiu
i Documentació
de l'Auditori de
Barcelona.

MARIA ROSA VILA

A l'esquerra, Begoña Pérez, responsable de l'arxiu de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC) i Victòria dels Àngels Pérez, cap d'Arxiu i Documentació de l'Auditori de Barcelona.

es continua requerint la feina d'un professional. I sobretot, un professional que sàpiga música, que detecti errades, que tingui present coses tan fonamentals com el gir de pàgina que ha de fer l'interpret. Avui no és fàcil guanyar-se la vida com a copista, però tampoc no es pot prescindir d'aquesta figura", explica el copista Carles Grèbol.

En el marc de la irrupció de les noves eines digitals, el món de la documentació i l'arxivística musical també viu un important moment de canvi. Segons Victòria dels Àngels Pérez, cap d'Arxiu i Documentació de l'Auditori de Barcelona, totes les activitats d'aquest àmbit han viscut un "canvi de perfil molt gran. Dels arxivers històrics, gent que sovint treballava sense estudis específics, hem passat a professionals de la gestió documental".

PAPERS O TAULETES

Tota gran formació necessita una persona que tingui cura de les partitures que interpreta. Una responsabilitat que va molt més enllà de la gestió i conservació d'aquest material, i que, de fet, comença amb la recerca, compra o lloguer. Integrats dins l'Associació Espanyola de Documentació Musical, els arxivers són un peça clau de la vida de les orquestres.

"Aquesta és una feina cabdal i la majoria d'arxivers estem desbordats", afirma Begoña

FORMACIÓ DE FUTUR

Ni arxivers, ni apuntadors ni copistes formen part dels plans d'estudis dels centres superiors de música. "No tenim especialitats vinculades a una visió de la música com a ofici, com els lutiers, per exemple, perquè haurien d'anar vinculades a estudis de nivell inferior que no existeixen. De totes maneres, els nostres estudiants de sonologia han de tenir competència en l'ús dels programes informàtics, i això, en alguns casos, els ha portat a treballar en aquestes tasques", apunta Josep Borràs, director de l'ESMUC, que no descarta que algunes d'aquestes feines poguessin ser, en un futur, objecte d'estudis complementaris a l'estil d'un màster. "El que importa és tenir clar que no tot és pujar a l'escenari", afegeix Borràs.

Pérez, responsable de l'arxiu de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC). I donar-li la raó resulta evident davant el cúmul d'activitats que aquesta professional ha de dur a terme: contactar amb les editorials per comprar o llogar les partitures, verificar que tot el material que arribi sigui el correcte i que no hi falti ni un sol compàs, fer-ne còpies de seguretat, si cal, preparar còpies d'estudi per als músics que les demanin, introduir-hi les indicacions musicals que calgui (o treure'n les que hagi deixat un usuari anterior), i, un cop acabat el concert, recollir-ho tot i tornar-ho a arxivar o retornar.

"No hi ha una formació específica per ser arxiver. Jo mateixa sóc violinista, però crec que cal tenir coneixements d'instruments de corda i de musicologia, que et donen una visió global de la música", opina Begoña Pérez,

que encara veu llunyà el moment que les partitures en paper siguin substituïdes per tauletes o faristols digitals. "El sistema encara no està ben aconseguit. Hi ha problemes no ben resolts, com el pas de pàgina o les marques sobre la partitura", diu.

Elena Rosales, responsable de l'arxiu de l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu, creu que "és evident que anem cap aquí. Però no estic tan segura que una cosa arribi a substituir totalment l'altra. Potser ambdós formats conviuran, com passa ara amb els e-books i els llibres".

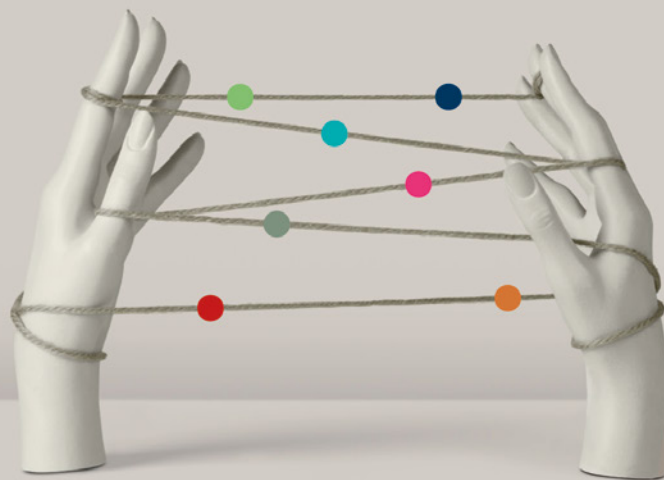
Totes dues, però, coincideixen que la seva feina no desapareixerà. "La figura de l'arxivista continuarà sigui quin sigui el suport de la partitura, perquè la nostra feina no és només posar papers sobre un faristol", conclou Rosales.

36 FESTIVAL TORROELLA DE MONTGRÍ

DEL 30 DE JULIOL AL 19 D'AGOST 2016

WWW.FESTIVALDETORROELLA.CAT

30 JULIOL

Darren Pene Pati, tenor
J'Nai Bridges, mezzosoprano
Àries i duos d'òpera romàntica italiana i francesa

31 JULIOL

Viktoria Mullova, violí
Katia Labèque, piano
W.A. Mozart / Schumann / Toru Takemitsu / Arvo Pärt / M. Ravel

2 AGOST

Ensemble Micrologus
El Llibre Vermell de Montserrat

3 AGOST

Orquestra de Cadaqués
Cor de cambra de l'Auditori de Lleida
Follet, òpera d'Enric Granados (versió concert)

4 AGOST

Acadèmia 1750
Giuliano Carmignola, violí
Massimo Spadano, director
J. Haydn / W.A. Mozart / F. Schubert

7 AGOST

Cappella Neapolitana
Cappella della Pietà dei Turchini
Antonio Florio, director
Valentina Varriale, soprano
"Sante Regine. Eroine e impresarie"

8 AGOST

Nikolai Lugansky, piano
C. Franck / F. Schubert / P.I. Txaiovski / S. Ratxàmàinov

9 AGOST

Raquel Andueza & La Galanía
"Yo soy la locura 2"
Música europea del segle XVII

11 AGOST

Gabrieli Consort
Paul McCreesh, director
"Of A Rose is All My Song - A Marian Celebration"

14 AGOST

L'ocell prodigiós
Inspirat en el mite del Fènix
Música d'Igor Stravinsky.
Cia La Maquiné
Concert familiar.

15 AGOST

Il Giardino Armonico
Giovanni Antonini, director
"La morte della ragione"

16 AGOST

Jordi Savall
La Viola Celta. L'home, la naturalesa.

18 AGOST

Joaquín Achúcarro, piano
Programa a determinar

19 AGOST

Orquestra Simfònica del Vallès
Lukas Geniušas, piano
Rubén Gimeno, director
W.A. Mozart / L.V. Beethoven

Organitzat:

Mitjans oficials:

Amb el suport de:

PATRIMONI

Si de mi anés a parlar, jo'ls diria a n'els joves, que a n'aquesta reintegració de la consciència de la rassa en el modo d'esser y sentir propis, dech lo poch que sé y valch. Que aquesta confessió lleal els animi, que a n'ells y a n'aquest fi van endressats aquests estudis de vells autors de la terra criminalment oblidats, pera que venerin sos noms, coneguïn sas obras y imitin sos fets dignes d'enaltiment."

Amb aquestes paraules Felip Pedrell encetava la secció "Músics Vells de la Terra" en el primer número –gener de 1904– de la Revista que avui teniu a les mans. Una secció que durà fins a l'any 1910 i que oferí treballs divulgatius i musicològics referents al passat musical del nostre país. D'aquesta manera, noms com Pere Alberch Vila, Joan Pau Pujol, Francesc Valls o Antoni Soler es rescataven de l'oblit.

Ha passat gairebé un segle des de l'edició del *Catàlech de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona*, que Felip Pedrell publicà l'any 1908, fins a l'edició del primer volum de la sèrie *Inventaris dels Fons Musicals de Catalunya* publicat l'any 2007 per l'IFMuC. Dit d'una altra manera, ha costat més de cent anys posar en marxa un projecte pensat per a la recuperació sistemàtica del patrimoni musical català conservat als arxius d'arreu del país.

UN LLARG NAIXEMENT

Nascut a l'entorn del Departament d'Art i Musicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), i promogut amb entusiasme i perseverança per una persona de conviccions fermes com és Josep Maria Gregori, l'any 2001 s'engagà l'IFMuC, un projecte amb dos objectius claus. Per una banda, catalogar els fons musicals de Catalunya mitjançant la confecció d'inventaris catalogràfics: "obres d'autor", "obres anònimes", "llibres de faristol", "llibres corals" i "impresos", i donar-les a conèixer en format imprès i digital. I, d'altra banda, oferir els inventaris als intèrprets i estudiosos amb la finalitat de facilitar el redescobrimient d'aquest patrimoni musical, així com la seva interpretació i incorporació consegüents en les programacions i enregistraments dels intèrprets.

Cal remarcar que sense l'entusiasme i la voluntat dels estudiants no hauria estat possible la catalogació dels fons. L'actual pla d'estudis del grau de musicologia de la

ELS TRESORS DEL PATRIMONI MUSICAL CATALÀ

IFMuC

L'INVENTARI DE FONS MUSICALS DE CATALUNYA (IFMuC) ESDEVÉ UN PROJECTE PENSAT PER A LA RECUPERACIÓ I CATALOGACIÓ SISTEMÀTICA DEL PATRIMONI MUSICAL CATALÀ CONSERVAT ALS ARXIS D'ARREU DEL PAÍS, AMB L'OBJECTIU DE CREAR UNA BIBLIOTECA DIGITAL D'ACCÉS LLIURE.

TEXT Albert Fontelles-Ramonet • FOTOGRAFIA IFMuC

UAB preveu pràctiques integrades a les assignatures de Patrimoni Musical i Pràcticum d'arxivística. De fet, alguns estudiants han vinculat la catalogació dels fons amb treballs de recerca personals o de màster amb l'ajut de diversos convenis que la UAB manté amb les entitats dipositàries dels fons, un treball que els alumnes han assumit fins a fer-se'n responsa-

bles, com és el cas de Marta Grassot, Olga Niubó, Neus Cabot, Carmen Monells i Helena Salgado.

VOLUMS IMPRESOS I FORMAT DIGITAL

Entre els anys 2007 i 2015 la col·lecció IFMuC ha pogut treure a la llum vuit volums, que inclouen la descripció d'una quinzena de fons musicals. Cada volum

Josep Maria Gregori, promotor de l'IFMuC, és catedràtic de Patrimoni Musical a la UAB.

Antiga estança de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Tarragona en plena tasca de catalogació de l'IFMuC.

PRÀCTIQUES PROFIToses

Les assignatures pràctiques són essencials per a la continuació del projecte. Segons Gregori, “gràcies a les pràctiques els estudiants entren en contacte directe amb els fons, la qual cosa esdevé per a ells una experiència que desvetlla nous interessos científics i els ajuda a prendre consciència de la labor que comprèn la confecció dels inventaris”. A més a més, “també aprenen a valorar els beneficis que en representa l'edició de cara a l'estudi i a la difusió de la música dels nostres avantpassats, del llegat creatiu dels quals tots som hereus”.

imprès conté un estudi introductori precedit per l'inventari del fons. També hi consta un capítol historiogràfic elaborat amb dades extretes de la documentació conservada en aquests arxius i els perfils biogràfics dels compositors que hi són representats.

Pel que fa a la plataforma digital (www.ifmuc.uab.cat) estrenada el 2015, té l'objectiu de posar la primera pedra que permeti convertir el corpus documental dels fons en una gran biblioteca digital d'accés lliure. Actualment la pàgina web reuneix el catàleg de tretze fons musicals, entre els quals destaquen el de les catedrals de Tarragona i Terrassa, el de la parroquia de Canet de Mar o l'Arxiu de Santa Maria de Mataró.

Diversos fets evidencien que el projecte viu un dels moments més àlgids de la seva història: prop de 300 fons musicals cen-

sats, amb més de 10.000 registres i un miler de compositors, la inauguració de la plataforma digital l'any 2015 i la futura publicació del novè volum dedicat al Fons Musical de Santa Maria d'Igualada. A més a més, s'està treballant en diversos projectes simultanis, com la catalogació de la Col·lecció de Música Manuscrita del Fons del Centre de Documentació i Gestió Documental de l'Orfeó Català, així com la classificació del Fons Musical de Santa Maria del Pi. Prope-rament s'abordarà un projecte ambiciós i complex

que s'allargarà fins a l'any 2018: la catalogació del fons musical de la catedral de Girona, un propòsit en què col·labora el Ministeri de Ciència i Innovació del govern d'Espanya. Finalment, cal destacar la darrera fase del projecte IFMuC, que consistirà en l'accés en línia del repertori musical provinent dels fons digitalitzats. ▸

**ENTRE 2007 I 2015
L'IFMuC HA TRET
A LA LLUM VUIT
VOLUMS IMPRESOS
I UNA PLATAFORMA
DIGITAL**

GRANS DESCOBERTES

♦ La catalogació dels diversos fons ha comportat el redescobriments del patrimoni musical català. Josep Maria Gregori ens en destaca els tresors més valuosos:

♦ A l'Arxiu Comarcal de l'Urgell (Tàrraga) s'han catalogat diversos hològrafs que contenen sonates per a *fortepiano* de Carles Baguer (1768-1808).

♦ A l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa s'ha inventariat un conjunt de minuets i contradanses per a orquestra provinents d'hològrafs del mateix Baguer.

♦ És en aquest darrer arxiu on es troba dipositat el Fons Teodoro Echegoyen (1875-1905), compositor i organista de la catedral de Tarragona.

♦ A tall d'anècdota, Gregori també destaca les diverses còpies realitzades a les darreries del segle XVIII de l'*Stabat Mater* de Giovanni Battista Pergolesi (1710-1736) i de Franz Joseph Haydn (1732-1809), que actualment descansen a l'Arxiu de la Catedral de Tarragona.

♦ Cal ressaltar les còpies inventariades a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa del *Requiem* de W. A. Mozart (1756-1791), datades el primer quart del segle XIX i que molt probablement es van copiar al Teatre de la Santa Creu de Barcelona.

♦ Cal destacar que, paral·lelament als volums impresos de l'IFMuC, existeix la col·lecció *Mestres Catalans Antics* confeccionada per Josep Maria Gregori i Bernat Cabré.

8 DE JULIOL
TANGLEWOOD
MUSIC CENTER
(LENOX)

Joshua Bell amb
el seu Stradivarius
de l'any 1713,
la seva possessió
"més preuada".

ENTREVISTA

UN ARTISTA INFATIGABLE

JOSHUA BELL

ÉS UNS DELS VIOLINISTES MÉS FAMOSOS DEL MÓN: TOCA ENTRE 140 I 150 DIES L'ANY. LA SEVA VISITA A BARCELONA EL MES D'OCTUBRE PASSAT, UN FET EXTRAORDINARI, VA COINCIDIR AMB LA PRESENTACIÓ DEL PRIMER DISC EN QUÈ ASSUMEIX EL ROL DE DIRECTOR, UN REpte QUE TAMBÉ HA SUPERAT AMB NOTA.

TEXT Albert Torrens • FOTOGRAFIES May Zircus

ALBERT TORRENS: A Barcelona va tocar, al costat de l'OBC, la *Simfonia espanyola* d'Édouard Lalo. Per què va escollir aquesta obra?

JOSHUA BELL: És una obra meravellosa, que havia estat molt interpretada pels grans violinistes de la història i que ara, malauradament, no es toca gaire sovint perquè és molt difícil. Costa donar-li el caràcter adequat, perquè rítmicament has de ser molt precís i, per tant, no pots enllestir-la en un únic assaig, sinó que cal temps per fixar-se en els detalls. Per això jo sempre acostumo a aturar molt el director i preguntar-li moltes coses. Els últims dos anys l'he estat tocant força i, en aquest cas, la vaig proposar jo mateix, perquè va ser escrita per a Sarasate, de manera que em venia molt de gust tocar-la aquí.

AT: De fet, vostè toca tot tipus de repertori...

JB: Tinc un repertori molt variat: toco Bach, Txai-kovski, Prokófiev, Lalo... No em concentro en una sola cosa perquè m'agrada la varietat, de la mateixa manera que també faig música de cambra o dirigeixo. No m'agrada tocar sempre els mateixos concerts.

AT: Però hi ha violinistes que sí que es volen especialitzar. Què en pensa?

JB: Jo mai no ho he volgut. Això és com si un actor es volgués especialitzar a fer només papers de dolent. Segur que tots volen fer de tot, oi? Jo, com a músic, em vull expressar de moltes maneres, no només d'una.

AT: ¿És per això que també ha tocat música contemporània?

JB: Sí, però no gaire. N'he fet una mica, però hi ha molts músics que en toquen molta més que jo, perquè he de dir que no sempre connecto amb la música atonal i d'avantguarda. Per tant, he de trobar música moderna amb la qual connecti. I això, quan puc, sí que ho faig.

AT: ¿Té alguna cosa a veure tot això amb l'instrument amb què toca, un Stradivarius de l'any 1713?

JB: Amb aquest violí [*l'assenyala*], pots tocar qualsevol cosa, el que vulguis. L'instrument no determina el repertori. Jo toco música moderna, antiga i fins i tot pop o jazz –quan n'he fet–, sempre amb aquest instrument.

AT: Quin tipus de relació hi té?

JB: És la meva possessió més preuada, estic molt orgullós de tenir-lo i m'hi passo moltes hores al dia. És clar que, com en tot, hi ha dies bons, dies que voldria vendre'l, divorciar-me'n, etcètera.

AT: Parlem de Bach, de qui acaba d'enregistrar un disc al capdavant de l'Academy of Saint Martin in the Fields. Com va sorgir la idea?

JB: He tocat molt Bach amb l'Academy perquè, cada any des d'en fa cinc, faig molts concerts amb ells. A mi m'agrada gravar només després d'haver tocat moltes vega-

UN INSTRUMENT SINGULAR

El violí que toca Bell, un Stradivarius del 1713, és el protagonista d'una història tan atzarosa que fins i tot ha estat recollida en un documental: al seu propietari anterior, l'hi van robar dues vegades en l'última el lladre va confessar el delictes al llit de mort. Quan es va assabentar que era a punt de ser venut a un industrial alemany per formar part d'una col·lecció, Bell no va dubtar a vendre el seu violí anterior –també un Stradivarius– per adquirir aquest per un preu de tres milions i mig de dòlars.

des, de manera que finalment vaig pensar que érem a punt per enregistrar aquests dos concerts [Concerts núm. 1 i núm. 2 per a violí, BWV 1041 i 1042].

AT: Com ha evolucionat amb el temps la seva relació amb l'Academy?

JB: Crec que jo encara n'estic aprenent –de fet, aprenem constantment, mai no arribem a un destí–, i em sento més còmode com a director, sé com moure'm. Hem desenvolupat una manera de comunicar-nos, un llenguatge, que em permet donar-los informació en els assajos i també ràpidament en els concerts. Sempre hi ha hagut una bona química i l'anem millorant constantment.

AT: ¿Era la seva primera experiència com a director?

JB: Bàsicament, sí. He dirigit altres orquestres, però aquesta és molt especial perquè amb ells dirigeixo des del violí en comptes de fer-ho des del davant. Són músics molt especials i saben com seguir aquesta manera de dirigir, que amb altres orquestres que no hi estan acostumades costa més.

AT: ¿Sempre ha notat que volia ser director?

JB: Sí, sobretot per al repertori de violí. Amb la mateixa Academy, per exemple, toco i dirigeixo des de l'instrument el *Concert per a violí* de Txaikovski, que és una cosa que mai no s'ha fet sense un director al mig. Això em permet controlar tots els detalls de la partitura que sempre he volgut dominar. A més, així també puc interpretar el repertori de les simfonies de Beethoven i Mendelssohn, que sempre havia volgut fer i que m'encanta.

AT: Quant de temps hi dedica, a la direcció d'orquestra?

JB: Amb l'Academy of Saint Martin in the Fields fem quatre o cinc concerts cada any a Londres, que és la seva seu, però tant ells com jo –que visc a Nova York– viatgem constantment, de manera que no té cap importància que estiguem separats.

AT: Entre l'activitat com a solista i la direcció, la seva agenda a penes li permet descansar. Quant de temps creu que podrà mantenir aquest ritme?

JB: Actualment viatjo uns dos-cents dies l'any i en toco entre cent quaranta i cent cinquanta cada any, que és molt, potser massa. No sé quant de temps podré mantenir-ho, però de moment em va bé, no noto problemes físics. Hi ha tants llocs on vull anar al món! Tinc molts amics arreu del món que vull visitar... A Barcelona, per exemple, només hi he vingut, fins ara, cada quatre o cinc anys, i m'agradaria poder venir-hi més sovint.

AT: Malgrat que no li agrada parlar-ne, vostè es va fer famós en participar d'aquell conegut experiment al metro de Washington. Vostè mateix va dir que allò li havia servit per demostrar que la música necessita ser escoltada en una atmosfera especial.

JB: Jo no parlaria de “demostració”, perquè a mi m'encanta la ciència i la ciència necessita proves, i allò no va ser científic. Aquesta va ser simplement la meua explicació del que ja sabia

“LA MÚSICA ÉS UNA COSA PERFECTA I BONICA, EL QUE MÉS EM FA SENTIR HUMÀ I VIU”

sobre la diferència entre els públics i els seus sentiments: cada dia veig com les diverses condicions poden canviar l'atmosfera d'un concert. Un públic que parli i no estigui atent fins i tot pot arruïnar-ne el clima. Per tant, el me-

tro, on la gent va cap a la feina i parla i corre, és l'extrem d'una atmosfera dolenta.

AT: Acaba de dir que li encanta la ciència. Si no hagués estat músic, ¿potser s'hi hauria dedicat?

JB: Probablement, sí. Crec que hauria fet alguna cosa en el terreny de la física o la recerca mèdica, alguna cosa que impliqués un descobriment, com ho fa la música.

AT: Què significa, doncs, per a vostè, la música?

JB: És el que més em fa sentir humà i viu. Crec que això és el que fa l'art, en general: afirma la vida, que és el que tots volem. Per a mi, la música és una manera d'expressar-me, de trobar alguna cosa al món que sigui perfecta i bonica, perquè hi ha tantes preocupacions... Crec que és per això que ens agrada escoltar la gran música, perquè és un món ordenat on tot té significat, tot hi és per algun motiu. ✍

ESTRENA COM A DIRECTOR

Quatre anys després de ser nomenat director musical de l'Academy of Saint Martin in the Fields, Bell presenta el seu primer enregistrament, en el qual dirigeix l'orquestra des del primer faristol. Ha escollit per a l'ocasió tot un clàssic: un monogràfic Bach que inclou un nou arranjament de la *Xacona* i els seus dos *Concerts per a violí*. Un exercici de risc, si pensem en les nombroses versions existents al mercat d'aquestes obres. És clar que no totes gaudeixen de l'elegància impecable que caracteritza aquests intèrprets.

ARTISTES

PLATJA D'ARO

| The Mellow Sound Jazz Quartet · 25/06 *

| Sant Andreu Jazz Band · 8/07

| Ignasi Terraza Trio · 15/07

| Monica Green · 22/07

| Orquestra Nacional d'Andorra & Laura Simó · 29/07

| Juliend Silvand Bumpy Roof Band · 5/08

| Bruno Oro & la Dream Big Band · 12/08

| Supersax Project · 19/08

| The Hanfris Quartet & la Big Band Jazz Maresme · 26/08

| Rocio Seligrat Quartet · 2/09 **

DIVENDRES 23 h · Gratuït
Platja Gran (Cavall Bernat)

* Dissabte · 20 h · Masia Bas

** 20 h · Plaça Lluís Companys
Castell d'Aro

www.nitsdejazz.com
www.estereofonics.com

365°

MITJANS OFICIALS

MITJANS COL·LABORADORS

RITMO

REVISTA
MUSICAL
CATALANA

COL·LABORA

AMB EL SUPORT DE:

DIPUTACIÓ
DE GIRONA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

FESTIVALS MUSICALS
CASTELL-PLATJA D'ARO I S'AGARÓ

DOSSIER

MÚSICA I MEDICINA: QUAN ART I CIÈNCIA VAN DE BRACET

QUINA ÉS LA CONNEXIÓ ENTRE MÚSICA I MEDICINA? COM S'HA UTILITZAT LA MÚSICA AL LLARG DE LA HISTÒRIA PER GUARIR LA PERSONA? QUÈ ÉS LA MUSICOTERÀPIA I COM S'APLICA ACTUALMENT? LA DOCTORA MELISSA MERCADAL, PSICÒLOGA I MUSICOTERAPEUTA, DIRECTORA DEL MÀSTER EN MUSICOTERÀPIA A L'ESCOLA SUPERIOR DE MÚSICA DE CATALUNYA (ESMUC) ENS HO EXPLICA.

TEXT Dra. Melissa Mercadal

es arrels de la musicoteràpia es remunten a l'inici de la humanitat, ja que la música s'ha utilitzat com un mitjà de comunicació i guariment des dels inicis de les civilitzacions (Carroll, 2011). Així, es poden trobar nombrosos exemples dels poders curatius o sanadors de la música en fonts històriques de diferents cultures (Wigram, Pedersen & Bonde, 2002) i en la literatura des dels egipcis i els grecs fins als nostres dies.

Quan es parla de música com a mitjà terapèutic és cabdal considerar els factors que intervenen en el triangle terapèutic: terapeuta/curandero-pacient/usuari-música, que han estat en constant evolució al llarg de la història, des de les societats alfabetitzades de l'antiga Grècia al període cristià primerenc, el Renaixement, el Romanticisme, fins al segle XX, que és quan neix la musicoteràpia com a disciplina professional sanitària.

També és important afegir que la interpretació de “malaltia” ha anat canviant en cada època històrica, fet que també ha tingut una incidència sobre com s’ha utilitzat la música com a mitjà terapèutic.

Durant l’antiguitat i les societats antigues (període que va durar uns cinc-cents mil anys), el musicoterapeuta de l’època era l’home curandero o xaman, que a través de la música i la dansa facilitava que el pacient arribés a un estat de trànsit i èxtasi que permetia la catarsi/purificació i la curació.

A l’antiga **Grècia (600 aC)** el sacerdot utilitzava la música per evocar certes emocions, construir el caràcter i restaurar l’ordre entre el cos i la ment. En les antigues cultures de la Xina, Egipte, l’Índia i Grècia, hi havia la creença comuna que la música tenia un poder fonamental per elevar o degradar, i així millorar o corrompre civilitzacions senceres. A la Grècia clàssica, Pitàgores va prescriure intervals i modes musicals específics per promoure la salut, i Plató va vincular la música al benestar moral de la nació en la seva obra *La República*, en la qual emfatitza la importància de la música per modular el caràcter de les persones (Meinecke, 1948).

Durant aquesta època, la medicina racional progressivament va anar substituint la interpretació magicoreligiosa de la curació, tal com es reflecteix en Apol·lo, que era el déu grec de la música i la medicina.

VEGEU
PROGRAMA
APROPA
CULTURA
A L'AUDITORI

A l'època cristiana primerenca (46-1450), el sacerdot utilitzava la música, principalment himnes, per facilitar una experiència espiritual que transcendís el sentiment de dolor i donés esperança. Amb l'ajuda d'especialistes d'himnes, o aretòlegs, els sacerdots cantaven himnes per alleujar el patiment de les persones malaltes i crear el "cel a la terra". El concepte d'un esperit malvat que ha de ser exorcitzat era reemplaçat per la d'un déu d'amor, ple de bondat i de cura cap al pacient. Però tristament, hom creia que les persones que tenien un trastorn mental estaven posseïdes per dimonis i se'ls empresonava i torturava.

Durant el Renaixement i posteriorment (1580-1750), el metge utilitzava la música per provocar canvis fisiològics i emocionals desitjats. En aquesta època la medicina va avançar de manera espectacular, especialment en les àrees de l'anatomia i la fisiologia, que va marcar el començament d'una aproximació científica i de relació causa-efecte. La teoria dels temperaments i dels afectes d'Athanasius, que es remunta a la teoria mèdica grega, va dominar la pràctica de la medicina del moment. Aquesta teoria és més coneguda com a teoria dels temperaments, en la qual es descriuen quatre temperaments humans o tipus de personalitat: sanguini, melancòlic, colèric i flegmàtic. Cada un dels temperaments s'associa a un dels líquids corporals o humors: sang, bilis groga, bilis negra, flegma; i a un dels quatre elements: aire, foc, terra i aigua. Segons les creences del moment, la malaltia era resultat de trastorns bioquímics, un desequilibri d'un o més dels líquids corporals. En aquesta època es creia que la música tenia una influència en el sistema nerviós resultant en un retorn a l'equilibri dels líquids. El filòsof francès René Descartes (1596-1650) també va observar l'efecte dels intervals musicals en els estats emocionals. Per

exemple, intervals grans estimulen i creen tensió; els intervals descendents calmen i promouen la contemplació.

EL NAIXEMENT DE LA MUSICOTERÀPIA

El segle XX va representar el naixement de la musicoteràpia com a disciplina i professió sanitària. La urbanització ràpida va donar lloc a grans hospitals psiquiàtrics (als EUA). Un dels intents de convertir aquestes institucions psiquiàtriques (asils) en centres de tractament actius va ser gràcies al fet que músics d'un mateix hospital i de la comunitat anessin a oferir-hi música. Aquestes activitats van ser les llavors d'una nova modalitat terapèutica que s'estava plantant. També cal afegir que el personal mèdic dels hospitals observava les respostes espectaculars que els veterans que tornaven traumatitzats de la Segona Guerra Mundial

COM POT AJUDAR LA MUSICOTERÀPIA?

ENTORNS

- ◆ Centres psiquiàtrics i hospitals per a nens, adolescents i adults
- ◆ Centres de dia per a persones amb trastorns mentals
- ◆ Clubs socials per a persones amb trastorns mentals
- ◆ Hospitals generals
- ◆ Hospitals d'especialitat
- ◆ Residències geriàtriques
- ◆ Centres de dia per a persones grans/demències
- ◆ Centres, residències, pisos tutelats
- ◆ Escoles de règim general
- ◆ Escoles d'educació especial
- ◆ Espais comunitaris
- ◆ Associacions de persones amb problemàtiques específiques

COL·LECTIUS

- ◆ Problemes emocionals
- ◆ Trastorns mentals de diferents nivells de gravetat
- ◆ Malalts oncològics (nens i adults)
- ◆ Problemes neurològics (nens i adults)
- ◆ Diversitat de problemàtiques mèdiques
- ◆ Demències i altres trastorns neurològics
- ◆ Problemes mèdics (varietat)
- ◆ Discapacitat intel·lectual (adults)
- ◆ Discapacitat intel·lectual (nens), TEA, TDAH, discapacitat física, discapacitat sensorial
- ◆ Persones amb risc d'exclusió social
- ◆ Persones amb problemàtiques específiques: fibromiàlgia, càncer, esclerosi múltiple, Parkinson...

El pintor britànic Edmund Blair Leighton recull a *How Liza loved the king* una escena on es vol guarir una noia enamorada del rei amb música.

mostraven davant la música, fet que va resultar en un interès creixent del valor terapèutic i rehabilitador de la música (tant enregistrada com en viu) per part de personal hospitalari, psiquiatres i pedagogs musicals. D'altra banda, aquests mateixos professionals van prendre consciència de la importància de conèixer i comprendre els aspectes psicopatològics i físics que mostraven aquestes víctimes de la guerra. Involucrar els pacients en activitats i entretenir-los amb la música ja no era suficient. Era crucial poder donar un servei terapèutic a través de la música i això va implicar la necessitat d'una preparació específica.

Al mateix temps, en aquella època hi hagué un creixement en el nombre de publicacions que exposaven la necessitat de la musicoteràpia i de formar musicoterapeutes que fossin capaços d'utilitzar competències musicals específiques per avaluar i tractar pacients de totes les edats amb diversitat de discapacitats (Jones, 1953). Així, l'any 1944 es va iniciar el primer programa de formació en musicoteràpia a la Michigan State University i l'any 1950 es va crear la primera associació de musicoteràpia als Estats Units: la National Association of Music Therapy, després anomenada American Music Therapy Association (Davis & Gfeller, 2000), que va desenvolupar criteris per a la formació dels musicoterapeutes i que va marcar l'inici de la professió de la musicoteràpia i que posteriorment s'ha anat estenent progressivament arreu del món.

Però, què s'enten per musicoteràpia? Quan la música, com a agent de canvi utilitzada de manera conscient, estableix una relació terapèutica,

potencia el creixement i el desenvolupament d'una persona, i l'ajuda a aconseguir l'autorealització, d'aquest procés se'n diu musicoteràpia. D'una manera àmplia, la musicoteràpia es pot definir com l'ús de la música com a eina terapèutica, per mantenir, millorar i restaurar la salut física i psicològica i rehabilitar les capacitats físiques, cognitives, emocionals, socials i espirituals en una relació pacient-terapeuta. Aquesta modalitat terapèutica es pot utilitzar tant amb persones verbals com no-verbals i amb una gran diversitat d'edats i tipus de problemàtiques. Des dels programes inicials limitats, ja que només estaven ubicats en unitats psiquiàtriques per a veterans o en hospitals generals per a adults, a l'aplicació actual de la musicoteràpia a una gran varietat de col·lectius, des d'infants a persones grans, així mateix amb una gran varietat de condicions i problemàtiques. La disciplina compta amb una diversitat de models de treball amb els quals la recerca en musicoteràpia ha mostrat beneficis importants (vegeu quadre).

La musicoteràpia és una disciplina que combina l'art i la ciència, i per tant, és important explicar que com a art inclou dos aspectes: la música com a art i el procés terapèutic, que esdevé un art com a mitjà que és utilitzat pel musicoterapeuta. Quant a la ciència de la musicoteràpia, també se n'han de considerar dos aspectes. Primer, la pràctica d'aquesta professió està basada en l'evidència científica. La bibliografia científica de la disciplina disposa d'un nombre d'estudis científics en constant actualització que avalen l'aplicació de certes tècniques per a problemàtiques i objectius terapèutics determinats. D'altra banda, quan es mira l'aplicació científica de mètodes musicoterapèutics establerts, el terapeuta experimenta, explora, investiga què funciona i què no, l'eficàcia d'una tècnica determinada i si té una aplicació àmplia.

Més enllà de les reaccions de les persones davant un estímul musical/ propietats i característiques terapèutiques de la música, la musicoteràpia implica un procés dinàmic que és un *continuum* d'experiències musicals orientades terapèuticament, generades flexiblement i creativament per aconseguir objectius a curt i a llarg termini. La recerca en aquest camp, així com l'existència de professionals en disciplines com la psiquiatria, medicina, infermeria i educació en una diversitat d'entorns han corroborat que l'ús de la música pot motivar les persones en maneres que altres disciplines no aconsegueixen.

BIBLIOGRAFIA

- Carroll, D. (2011). *Historical roots of music therapy: A brief overview*. <<Revista do Núcleo de Estudos e Pesquisas Interdisciplinares em Musicoterapia>>, 2, 171-178.
- Davis, W. & Gfeller, K. (2000). "Musicoterapia: una perspectiva històrica". En: Davis, W.; Gfeller, K.; Thaut, M. (ed.). *Una introducción a la musicoterapia. Teoría y práctica* (p. 3-35). Barcelona: Editorial Boileau.
- Jones, M. (1953). *The therapeutic community*. New York: Basic Books.
- Meinecke, B. (1948). "Music and medicine". En: Schullian, D.; Schoen, M. (ed.). *Music and medicine*. New York: Henry Schuman.
- Wigram, T.; Pedersen, I. N.; Bonde, L. O. (2002). *A comprehensive guide to music therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Clive Robbins i Paul Nordoff creen la pionera Nordoff Robbins Music Therapy, reconeguda a tot el món per a la formació i l'educació dels estudiants en la teràpia de la música.

MÚSICA I MEDICINA: L'EXPERIÈNCIA CLÍNICA DE LA MUSICOTERÀPIA

EL VALOR DE L'ART I LA CIÈNCIA VINCULATS A LA MÚSICA QUEDA PALÈS EN LES EXPERIÈNCIES QUE HAN PORTAT A TERME LA DOCTORA MERCÈ BOADA, DIRECTORA MÈDICA DE LA FUNDACIÓ ACE (INSTITUT CATALÀ DE NEUROCIÈNCIES APLICADES), DEDICADA A LES PERSONES AMB ALZHEIMER O ALTRES DEMÈNCIES, I EL DOCTOR ANTONIO PASCUAL, ONCÒLEG DIRECTOR DE LA UNITAT DE CURES PAL·LIATIVES DE L'HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU.

TEXT Dra. Patrícia Martí i Augé i Dra. Catherine Clancy Abercrombie

UN MATÍ
D'ORQUESTRA
ALZHEIMER
DIMARTS
A LES 11.20 H
A L'AUDITORI

Aquests dos metges reconeixen la importància de les teràpies creatives en les cures integrals dels seus pacients. “A la Fundació ACE creiem que hem d’oferir als nostres pacients una atenció integral, una atenció que no només sigui clínica, sinó que abasti la integritat de la seva condició d’ésser humà i en relació amb l’entorn. I és en aquest punt on entra el paper del musicoterapeuta, que s’encarrega, en el nostre cas, de conduir les emocions dels malalts cap a un punt en el qual s’arriba a sacsejar la memòria remota”, explica la Dra. Boada.

El Dr. Pascual situa la musicoteràpia en la dinàmica de l’equip interdisciplinari, i valora la dedicació de professionals en teràpies creatives, “d’un temps totalment específic i diferent per al pacient”. Esmenta Eric Cassell¹ per destacar que “atenem persones malaltes i no malalties”. “Tot i que molt lentament, la medicina actual està evolucionant cap a una atenció integral, que aborda no només els aspectes físics de les malalties, sinó també els aspectes emocionals, socials i espirituals”, assegura el Dr. Pascual, i afegeix: “En aquest sentit considero que la musicoteràpia hauria d’anar integrant-se a les carteres de serveis igual que altres enfocaments creatius i psicoterapèutics. Això és particularment important en pacients amb càncer i d’altres processos crònics avançats”.

Cada any creix més el cos de recerca científica que avala l’eficàcia de la musicoteràpia aplicada a persones amb processos de malaltia oncològica i de final de vida.^{2,3} “Conec bé els resultats positius de la musicoteràpia en pacients amb càncer atesos al nostre hospital. Els resultats sobre aspectes emocionals i millora de la qualitat de vida són evidents”, expressa el Dr. Pascual.⁴ Tanmateix, destaca l’impacte que té el “descobriment” de les funcions de la musicoteràpia per als professionals que s’estan formant i especialitzant en cures pal·liatives, fet pel qual l’orientació vers una atenció integral a la persona queda reforçat.

UNA ATENCIÓ INTEGRAL

La Dra. Mercè Boada insisteix que l’atenció integral és fonamental per a la qualitat de vida del pacient d’Alzheimer. “És transitant per aquest camí del tractament integral que podrem aconseguir que un pacient mantingui una vida digna. Per a mi, la figura del musicoterapeuta aporta valor i, conjuntament amb el personal sanitari, els gerontòlegs i els fisioterapeutes, integra un equip que té totes les eines per poder atendre el malalt d’Alzheimer en tots els aspectes.”

La ciència i l’art es reforcen mútuament, en la medicina. En la pràctica de la musicoteràpia, la música s’hi aplica amb coneixement avalat científicament. El seu vincle amb les emocions, l’oci i la contemplació li afegeix una important

AFA BAIX LLOBREGAT

L'AUDITORI

A dalt, una sessió de musicoteràpia. A L'Auditori es fan els tallers *Un matí d'orquestra* per a persones amb Alzheimer, una vivència musical dissenyada per a persones amb malaltia d'Alzheimer. S'experimenta la força evocadora de la música estimulant records.

L'AUDITORI

¹ Cassell, E. J. (2004). *The Nature of Suffering and the Goals of Medicine*. Oxford: Oxford University Press.

² Bradt, J.; Dileo, C. (2010). *Music therapy for end-of-life care*. «The Cochrane database of systematic reviews»

³ Bradt, J.; Dileo, C.; Grocke, D.; Magill, L. (2011). *Music interventions for improving psychological and physical outcomes in cancer patients* (Review). «The Cochrane database of systematic reviews», 8, 9-11.

⁴ Martí, P.; Mercadal-Brotons, M.; Solé, C. (2015). *Efecto de la musicoterapia en el estado anímico y calidad de vida de un grupo de pacientes con cáncer colorrectal*. «Psicooncología», 12(2-3), 259-282.

capacitat de modular l'estat anímic dels pacients amb càncer i altres processos crònics avançats. Per als metges, la musicoteràpia és una clau important en la cura del benestar i la qualitat de vida de les persones malaltes. *“Estic convençuda, a més, que fins i tot quan es tracta d'una activitat lúdica, la música fa un gran bé. La música no es capta amb processos cognitius com el del llenguatge, la música la sentim dintre nostre. Potser no recordem qui havia en aquell sopar d'ara fa trenta anys, ni exactament què hi havia a taula ni qui estava assegut al nostre costat. Però recordem que ens ho vam passar bé, que vam riure molt. I això és el que queda: l'emoció. Amb la música passa el mateix”,* afegeix Mercè Boada.

Antonio Pascual mostra gratitud davant el suport emocional que faciliten les arts creatives *“millorant manifestacions d'ansietat i depressió”* i parla dels beneficis *“considerats poc rellevants, com la distracció o la relaxació, tot i que jo considero que aquests efectes tenen una gran importància”*.

A més de l'aplicació de la musicoteràpia, ambdós metges donen gran importància al llegat cultural de les arts en la cura dels seus pacients. El Dr. Pascual destaca *“la contemplació d'obres d'art, de l'escolta de música o de la participació en sessions d'artteràpia i musicoteràpia en la recerca de sentit davant situacions difícils de malalts greus”*. Per a la Dra. Boada, la presència de les arts creatives és cabdal: *“Per això hem posat en marxa el programa Estimul'Art, que és un programa d'estimulació a través de les arts, i entre elles, de manera destacada la música. Un programa que també facilita als malalts d'Alzheimer i als seus cuidadors l'accés als museus, al coneixement de l'entorn i a les arts visuals.”*⁵⁻⁸

Mercè Boada destaca *“l'entusiasme, el somriure i la joia, tant de les persones malaltes d'Alzheimer que tractem a la Unitat d'Atenció Diürna com dels seus curadors, després d'escoltar cançons dels Beatles o de Los Panchos o algunes àries d'òpera a càrrec d'instrumentistes o cantants joves de l'ESMUC o de l'Estudi de la soprano Begoña Alberdi. Aquesta activitat que fem, per ara dos cops al mes, ens fa la vida molt més agradable a tots, perquè estimula els nostres records. I és un moment de gaudi molt*

especial per a les persones amb la malaltia d'Alzheimer que assisteixen al nostre centre de dia i al nostre hospital de dia i que els poden escoltar. Gràcies els siguin donades pel seu art i pel seu entusiasme contagiós”.

Amb les paraules d'aquests dos professionals de la medicina es cospa no només la seva percepció sobre la importància de la música en la cura i atenció integral dels pacients, sinó també la seva passió vers la presència de la música i de l'art en general.

CURA I VULNERABILITAT

Tots dos professionals de la medicina han destacat la música i la musicoteràpia com una eina que permet abordar la persona a nivell integral, tot acompanyant-la a un nivell holístic. El respecte per la dignitat i qualitat de vida és primordial. Acompanyar durant els temps

⁵ Simmons-Stern, NR.; Budson, AE.; Ally, BA. *Music as a memory enhancer in patients with Alzheimer's disease.* «Neuropsychologia», 2010.

⁶ Palisson, J.; Roussel-Baclet, C.; Maillet, D.; Belin, C.; Ankri, J.; Narme, P. *Music enhances verbal episodic memory in Alzheimer's disease.* «J Clin Exp Neuropsychol», 2015.

⁷ Baird, A.; Samson, S. *Memory for music in Alzheimer's disease: unforgettable?* «Neuropsychol Rev», 2009.

⁸ Ménard, MC.; Belleville, S. *Musical and verbal memory in Alzheimer's disease: a study of long-term and short-term memory.* «Brain Cogn», 2009.

d'espera hospitalaris o facilitar records i associacions amb música i musicoteràpia és un recurs que ajuda a tenir cura de la seva dignitat i a contribuir a la seva qualitat de vida. Ambdós reconeixen que la música i les emocions són dos elements que quan es combinen s'interrelacionen de manera especialment potent, en un cas conduint les emocions cap a una connexió amb fets del passat i records; en l'altre, tot elicitant, suscitant les emocions per ajudar en l'expressió i recerca del sentit de la malaltia i de la vida...

Dirigeixen una unitat o centre que inclouen programes basats en les arts creatives i expressives, com són l'artteràpia i la musicoteràpia. Aquestes experiències que s'ofereixen de manera continuada permeten l'arrelament i la integració d'aquestes disciplines. La base científica sobre la qual recolzen i es fonamenten aquestes disciplines permeten ampliar l'àrea de coneixement, però la gran rellevància per a aquests metges és la força extraordinària de la música (art) i la seva aplicació en teràpia (ciència) per millorar la qualitat de vida i el benestar dels seus pacients. ✚

Impulsat per L'Auditori des de l'any 2006, Apropa Cultura és un programa que acosta el poder guardidor de la música a 5.700 espectadors en risc d'exclusió social i de l'àmbit de la salut.

DRA. MERCÈ BOADA ROVIRA

Neuròloga, nascuda a Barcelona, és fundadora i directora mèdica de la Fundació ACE, centre dedicat a atendre persones amb Alzheimer o altres demències. Fins al 2013 va ser responsable de la Unitat de Malalties Neurodegeneratives de l'Hospital Vall d'Hebron. Premi d'Excel·lència Professional del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya i membre d'Honor de la Sociedad Española de Neurología.

DR. ANTONJO PASCUAL LÓPEZ

Va néixer a València. És especialista en oncologia mèdica i la seva trajectòria professional destaca per la defensa i lluita pels drets dels malalts en situació pal·liativa. Actualment és director de la Unitat de Cures Pal·liatives de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. És també professor associat de medicina pal·liativa de la Universitat Autònoma de Barcelona, així com el director del Màster d'Atenció Pal·liativa Integral a Persones amb Malalties Avançades.

30 ANYS DE FIDELITAT A L'ÒPERA I LA DANSA

FESTIVAL
CASTELL DE
PERALADA

Amb una programació en què es podrà gaudir de l'òpera, la dansa i que ofereix una proposta estival de música moderna, el Festival Castell de Peralada celebra trenta anys de vida. **TEXT Mercedes Conde Pons**

En els seus trenta anys d'història ha tingut les millors veus del panorama operístic internacional, des de Plácido Domingo, Jaume Aragall, Josep Carreras i Montserrat Caballé, a les actuals estrelles del firmament operístic com Juan Diego Flórez, Jonas Kaufmann, Sondra Radvanovsky i un llarg etcètera, a més de ballarins de prestigi internacional, alguns ja considerats "de la casa", com són Sara Baras.

Així doncs, no ha d'estranyar que en aquesta programació d'aniversari figurin els trets destacats que fan del Festival Castell de Peralada el que ha estat i el que és: un referent estival de la lírica i la dansa.

Un dels espectacles més destacats de la programació és, sens dubte, la nova producció de *Turandot* de Giacomo Puccini, que comptarà amb la direcció escènica de Mario Gas i un elenc vocal encapçalat per l'estimada soprano sueca Iréne Theorin. Al seu costat, les veus de Roberto Aronica, Maria Katzarava, Andrea Mastroni, Manel Esteve, Vicenç Esteve i Francisco Vas, i la direcció musical de Giampaolo Bisanti al capdavant de l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu i la col·laboració del Cor Intermezzo, dirigit per José Luis Basso.

La programació lírica continua amb diverses presentacions de joves cantants, com la del tenor Bryan Hymel, habitual de la Metropolitan Opera House de Nova York, que oferirà un recital a l'església del Carme, acompanyat per la soprano Irini Kyriakidou i el pianista Julius Drake. També actuarà en recital a la mateixa església la mezzosoprano georgiana Anita Rachvelishvili i la soprano Olga Peretyatko.

Olga Peretyatko

Carlos Álvarez

Ailey II

Carlos Álvarez i Leo Nucci, el tenor Marcelo Álvarez i el baix Ruggero Raimondi, acompanyats per l'OBC i sota la direcció de Daniele Rustioni.

COMPROMÍS AMB LA LÍRICA

Enguany el Festival Castell de Peralada ha inclòs un nou aspecte il·lusionant pel que fa al seu compromís amb la lírica: ha instaurat la figura de l'artista resident, que en aquesta edició vol contribuir a donar suport a la carrera prometedora d'un artista local, com és el cas de la jove soprano Sara Blanch, guanyadora de diversos premis en l'edició anterior del Concurs Francesc Viñas, que enguany participarà en tres programes: el primer, un concert al Claustre del Carme amb la col·laboració de l'orquestra Vespres d'Arnadí, sota la direcció de Fausto Nardi i amb direcció escènica de Joan Anton Rechi, que oferiran un programa al voltant d'*Il combattimento di Tancredi e Clorinda* de Monteverdi. Sara Blanch també participarà en el recital amb obres d'Alberto García Demestres i Albert Guinovart, en què aquest darrer actuarà com a acompanyant al piano i hi cantarà també el tenor Antoni Comas. La soprano catalana serà la protagonista de la Festa de la Música que cada any el Festival ofereix a la vila de Peralada que l'acull. En aquesta festa la soprano interpretarà àries d'òpera i sarsuela, en un concert en què també participaran el Cor Infantil Amics de la Unió, que dirigeix Josep Vila i Jové, i els pianistes Albert Guinovart i Josep Buforn.

La programació "clàssica" es completa amb l'actuació del pianista xinès Lang Lang, que trenca els esquemes del pianista clàssic amb una actuació més a prop de l'espectacle virtuós que no de la pura interpretativa. La seva actuació tindrà lloc a l'Auditori Parc del Castell i amb ell s'inaugurarà oficialment el Festival el dia 7 de juliol. Enguany no hi ha cap estrena operística contemporània, si bé l'any vinent es preveu la represa d'aquests projectes en els quals el Festival de Peralada manifesta activament l'interès per la continuació i renovació del repertori i on té el seu segell original.

La dansa en aquesta ocasió acull dos espectacles. El primer és l'actuació de la secció jove de la companyia Ailey II, que debuta a Peralada amb coreografies del mateix Alvin Ailey –el fundador–, però també d'altres col·laboradors habituals, com Jean Emile, Jamar Roberts o Ray Mercer. L'altra actuació important és la de Roberto Bolle, estrella de La Scala de Milà i ballarí principal de l'American Ballet Theatre, que protagonitzarà una gala a Peralada amb els seus amics, molts dels quals grans estrelles, com ell, del ballet clàssic actual.

La programació de l'espai Paral·lels acull una col·laboració molt especial, la del jove pianista de jazz Marco Mezquida i un amic del Festival, Alfonso Villalonga. També hi haurà una lectura de fragments del *Don Quixot* de Cervantes, amb motiu del quart centenari de la seva publicació, a càrrec de grans actors com Josep Maria Pou, Camilo García i Maife Gil, amb direcció escènica de Carles Canut i guió de Miquel Pujadó. L'actuació de Tortell Poltrona omplirà els desitjos dels més petits en un espectacle de pallassos, acrobates i músics en un autèntic espectacle de circ. 🎪

Marcelo Álvarez

Xavier Sabata

El contratenor català Xavier Sabata hi torna amb un interessant programa al voltant de la figura d'Alexandre el Gran, amb música de Händel, Vinci, Porpora, Mancini i Hasse, entre d'altres, amb la col·laboració de la Capella Cracoviensis, dirigida per Jan Tomasz Adamus.

En l'àmbit vocal, però, el més destacat és sens dubte la gala lírica del trentè aniversari, que tindrà lloc a l'Auditori Parc del Castell, amb l'actuació estel·lar d'amics del Festival, com les sopranos Sondra Radvanovsky i Eva-Maria Westbroek, els barítons

Anita Rachvelishvili

ARTISTA RESIDENT DEL FESTIVAL CASTELL DE PERALADA

SARA BLANCH

TEXT Mercedes Conde Pons • FOTOGRAFIA ElVisorBCN

El nom de Sara Blanch (Darmós, Tarragona, 1989) ressona amb força des de principi del 2016 arran de la seva exitosa participació en el Concurs Viñas. Però la soprano tarragonina ja destacava des de fa anys d'ençà del seu pas pel Cor Jove de l'Orfeó Català, el Conservatori de Sabadell i la seva darrera etapa formativa, al Conservatori Superior de Música del Liceu amb Carme Bustamante. Reconeixements diversos l'han col·locada al centre d'atenció de la lírica aquest 2016.

MERCEDES CONDE PONS: A l'inici del 2016 vas ser la cantant més premiada en la 53a edició del Concurs Viñas, amb el quart premi oficial, sis premis extraordinaris i el premi del públic. Has estat reconeguda per la revista «Ópera Actual» com a intèrpret espanyol més prometedora del 2016. El 2016 és el teu any!

SARA BLANCH: Després dels premis obtinguts en el Concurs Viñas, el premi que m'atorga «Ópera Actual» significa molt per a mi i m'empeny a tirar endavant en aquesta carrera. També valoro molt el premi del públic que vaig obtenir al Concurs Viñas, perquè al final és a la gent a qui et dirigeixes quan cantes. Si ells ho valoren, és que estàs aconseguint arribar-hi. El tema eco-

nòmic, i en això hi contribueixen els altres premis obtinguts al Concurs Viñas, és un factor que et salva d'una situació que no és fàcil quan un comença la carrera, perquè sovint treballes molt però no sempre et paguen bé. Així, ara puc començar a deixar espais per descansar la veu, perquè si no tard o d'hora es paga i prefereixo fer una carrera llarga que no pas pujar massa ràpid i no poder cantar a llarg termini.

**“DEBUTARÉ OFICIALMENT
AMB PLÁCIDO DOMINGO A LA
TEMPORADA DEL GRAN TEATRE
DEL LICEU FENT UN PAPER EN
LA THAÏS DE MASSENET”**

MCP: Dubto que gaires cantants puguin dir que han cantat davant de cantants com Plácido Domingo, Montserrat Caballé, Jaume Aragall, Joan Pons, Teresa Berganza i Josep Carreras, entre d'altres, a dos metres de distància, com vas fer en el lliurament del premi d'«Ópera Actual». Com vas viure aquell moment?

SB: Cantar davant de tants cantants d'òpera junts que són referents és tot un privilegi i el que més em preocupava era no donar-los l'esquena mentre cantava, perquè Domingo i Pons els tenia darrere meu. Plácido Do-

mingo em va dir que li agradaria tornar-me a escoltar. De fet, amb ell debutaré oficialment a la temporada del Gran Teatre del Liceu fent un paper en la *Thaïs* de Massenet, en què ell és protagonista. Jaume Aragall, Josep Carreras, Ainhoa Arteta, Josep Bros..., tots van ser molt amables amb mi.

MCP: Com afrontes l'oportunitat que et brinda el Festival de Peralada com a artista resident?

SB: Aquesta és una proposta que no m'esperava pas i agraeixo molt. Sempre penso que arran de les propostes que et fan, s'obren portes que no t'havies plantejat. A Peralada faré repertori antic amb Vespres d'Arnadí, un repertori que només he treballat mentre estudiava a l'ESMUC. També em fa molta il·lusió treballar obra de compositors vius com Guinovart i García Demestres, amb els quals podré parlar per preparar el repertori.

MCP: Quins són els teus projectes de futur?

SB: La propera temporada tinc la *Thaïs* al Liceu i també dues òperes al Teatro de la Zarzuela. Els rols principals de *Chateaux Margaux* i *La viejecita* en dues funcions. També debuto a la temporada oficial del Teatro Real, en l'òpera *El gall d'or*, en el rol de gall, que em fa especial il·lusió veure com plantegen a nivell escènic.

MCP: Per què vas decidir que volies ser cantant d'òpera?

SB: Cantar em produeix plaer, m'ho passo bé. A més, el fet de cantar òpera té la part d'actriu i això m'agrada molt, perquè et permet treballar diversos registres d'expressió, d'emocions. Quan més coses busques, més t'acosta a la humanitat.

MCP: Amb qui estudies actualment?

SB: Periòdicament faig classes amb Mariella Devia. Un dels premis del Concurs Viñas són les *masterclasses* amb la Dolora Zajick, amb qui ja hem començat a treballar i és una passada el munt de registres que té. A més, és molt tècnica, et permet classificar molt bé la informació. Et dona molt per explorar, en l'àmbit de ressonàncies i harmònics. També treballo amb pianistes de repertori i en funció del repertori busco els especialistes.

MCP: Un somni per fer realitat?

SB: Si la carrera va bé, m'agradaria cantar a La Scala de Milà i al Metropolitan de Nova York *La traviata* de Verdi. Però abans de buscar un objectiu, m'agradaria no perdre mai el sentit del que faig, la satisfacció personal i els beneficis que m'aporta cantar. Que mai no perdi la connexió amb la música. ♪

MÚSICA ANTIGA

BENVINGUT A LA TEMPORADA DE MÚSICA ANTIGA DE BARCELONA

Abona't
a 6 concerts
a partir de
155€*

JA A LA VENDA!

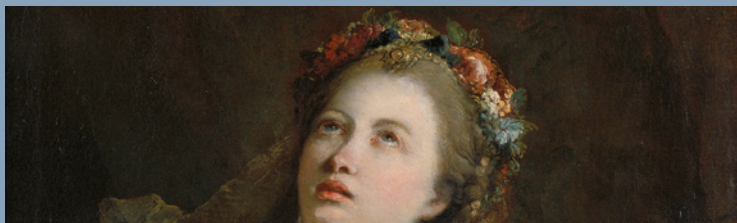
TEMPORADA 2016 - 2017

JORDI SAVALL: LES ÉLÉMENTS

Tempêtes, Orages & Fêtes Marines
Le Concert des Nations
JORDI SAVALL-EL SO ORIGINAL

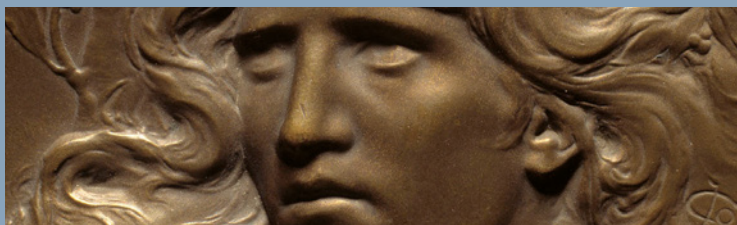
18
OCT
2016

FESTIVAL PURCELL: LE CONCERT SPIRITUEL

Aniversari i funeral de la reina Mary
& Oda a santa Cecília

13
DES
2016

L'ORFEO DE MONTEVERDI:

Rinaldo Alessandrini
i Concerto Italiano

02
FEB
2017

PABLO HERAS-CASADO I FREIBURGER BAROCKORCHESTER

Mendelssohn

22
MARÇ
2017

THE SIXTEEN: LA CAPELLA SIXTINA

25
ABR
2017

FESTIVAL BACH: CONCERTS DE BRANDENBURG AKAMUS

11
MAIG
2017

*PER UN ABONAMENT, ESTALVIA'T FINS A 97 €

L'AUDITORI

Lepant 150
08013 Barcelona

www.auditori.cat

L'Auditori és un consorci de

Principals mitjans patrocinadors

LA VANGUARDIA

**CATALUNYA
RÀDIO**

Visiteu-nos a

L'ÀNIMA DEL SO

XAVI LOZANO

ENTRE 'PITOS' I FLAUTES

TOT I QUE A CASA SEVA NINGÚ NO ERA MÚSIC, LES CLASSES DE MÚSICA ALS MARISTES DE BADALONA VAN ACABAR CONDUINT-LO AL PRIMER RENG DE LA COBLA SANT JORDI. TOT I QUE JA FA QUINZE ANYS QUE VA DEIXAR-LA, NO HA PARAT MAI DE FER SONAR TOT ALLÒ QUE L'ENVOLTA.

TEXT I FOTOGRAFIES Josep Barcons Palau

El món és ple de tubs." És així, amb aquesta sentència, com Xavi Lozano comença el seu espectacle *Tubs del món*. Un espectacle que deixa bocabadats petits i grans, amb la boca a punt per bufar... Perquè si la diversitat infinita d'andròmines sonores que surten de la seva maleta atrotinada fa que la canalla quedi embadalida, les bromes, els dobles sentits, els gags i l'enginy natural d'aquest badaloní fan que els adults passin una estona inoblidable. Quina sort tenen els nens de les escoles quan Xavi Lozano els visita per fer una activitat ludicomusical. I quina llàstima que els pares, en ser habitualment dins l'horari escolar, es perdin un espectacle d'aquesta magnitud!

Queda lluny ja el temps en què a aquest home entranyable el vestien de manera *trendy* per sortir a TV3 a fer d'atrapa-sons: "*Jo no tenia una imatge gens tocada i posada, gens de La Riera*", però li van acabar donant un toc televisiu modern i dinàmic que es va allargar durant 28 programes. Ara ja no du la barba ben retallada (se li embullen, anàrquics, pèls rossos, blancs i negres), no du camises a la *hipster* (s'entafora pantalons balders i samarretes fosques i desgastades de planxat dubtós) i no porta ulleres de pasta amb coloraines, sinó unes ulleres discretes amb vidres tirant a translúcids que, això no obstant, no li impedeixen de veure el món amb màgia (literalment) supersònica.

PER SABER-NE
MÉS: WWW.
XAVIBUFA.COM

Xavi Lozano amb
nens de l'Escola
de Música Casp,
en un dels seus
espectacles.

ESTIGUEU ATENTS...

Si algun dia, passant a prop d'un col·legi, veieu que a la cantonada aparca un Opel Kadett atrotinat de color blanc, o un llampant Dacia Dokker de color blau elèctric, pot ser que estigueu de sort, i que de dins surti –talment un Rubeus Hagrid harrypotteria (de menys envergadura física però de més grandària artística)– un home barbut, baixet i desarreglat que arrossegui una maleta plena de sons.

DEL TIBLE A LA CROSSA, PASSANT PER LA FLAUTA

Encara que des dels vuit anys tocava el tible i més tard li va caure un saxo a les mans (ara s'ha quedat amb el baríton), el fet determinant va venir més endavant: “Tot va començar perquè un dia, cap al 1996, em van començar a agradar les flautes. Amb els amics vam començar a flipar amb la música índia i aviat vaig voler tocar la flauta de bambú. Després, quan estava molt posat en el món de les flautes àrabs, el meu avi es va trencar el fèmur i em vaig adonar que els forats per regular l'alçada de la crossa li conferien aspecte de flauta. I li vaig dir: «Avi, seu!», i vaig començar a tocar. I com que quan fas gràcia, et fas gràcia a tu mateix, vaig pensar que havia trobat alguna cosa, i vaig anar incloent la crossa com una més de les quatre o cinc flautes que tocava.”

I així va ser com, per extensió, va anar incorporant cada cop objectes més estrambòtics en les seves presentacions escolars. “D'entrada tenia una dimensió més grotesca i pallassística, seguint la tradició dels excèntrics musicals, però amb el temps he anat trobant el missatge de tot això: a diferència del que dirien molts col·lectius, per a mi la música no és el més important. Jo la faig servir i la cuido (la cuido bastant...), però el més important no és la música, sinó transmetre la idea que tot és possible.”

TOT SONA I TOT ES BUFA

Veure que tot és possible i que tot sona (“la naturalesa és així”, etziba), sembla que l'ha portat a relativitzar-ho tot. Darrere la seva aparença despreocupada es revela (no s'hi amaga...) un home despreocupat. Despreocupat en el bon sentit, perquè sembla que les “pre-ocupacions” li són alienes i viu en la sàvia innocència del present. No hi fa res que no tingui cap titulació musical superior (“fer exàmens em posava molt nerviós”, confessa) i que l'únic títol que tingui sigui el de jardiner. No cal pas cap títol per ser músic i s'espervera quan veu tants estudiants de música patint per tocar més bé o més ràpid: “Potser no ho hauria de dir, però si una cosa et costa, si et fa patir, potser és que no l'has de fer. Tenim massa relacionat l'aprendre amb el patir. I no s'ha de patir. Una altra cosa és la disciplina, la regularitat, l'insistir i saber que les coses no són immediates.” ➤

"El món és ple de tubs", diu Xavi Lozano i així ho demostra al seu públic.

Relativitza qualsevol maldecap, però també relativitza el material amb què es construeixen els instruments: *"Hi ha instruments (sobretot de corda) en què el material és molt important. I com més gran és l'instrument, més important és el material. Però entre un flautí de banús i un de plàstic no crec que hi hagi gaire diferència. Aquí potser es demostra que el que compta –com diu un amic meu– «no és la fletxa, sinó l'indi». Perquè si tu estàs tocant amb el cor i fent una cosa interessant, l'instrument desapareix. Això és el que s'ha d'aconseguir: que desaparegui l'instrument i desapareguin totes les barreres."*

ENTRE DIÒGENES I BODHISATVA

Després de fer desaparèixer les barreres amb cada concert i cada taller, Xavi Lozano torna a la seva casa vella, al cor de la vila de Badalona.

Després de travessar el garatge, i encara sense entrar pròpiament a la vivenda, passa per un espai d'uns 60 metres quadrats on s'acumulen –en un paradís sonor que faria embogir Diògenes– un harmòni, un piano desmuntat, un piano vell, una arpa trobada en un contenidor, tota mena de tubs, caixes de cartró, cassoles, un llum de peu, una tanca d'obres, una taula inversora, cadires, mànegues, un

caminador, galledes, una caixa de cerresa... Entre aquesta acumulació d'instruments, la seva parella i els seus quatre gats, Xavi Lozano sembla haver arribat a una mena de nirvana. En part perquè està *"en un nínxol en què no prenc la feina a ningú, en què no em sento jutjat per ningú, en què no he d'estudiar gaire... M'ho he muntat així i no penso en el demà"*. Potser per això la seva mirada destil·la una tranquil·litat i una serenitat realment profundes, si bé els seus ulls curiosos i juganers de tant en tant escruten l'entorn a la recerca enginyosa de qualsevol objecte que pugui sonar. ➤

UN MILER D'INSTRUMENTS

❖ Dels viatges que ha fet arreu del món, n'ha recollit els tubs més propis de cada zona. I així, tub rere tub, va augmentant la seva nodrida col·lecció de flautes, que depassa de llarg el mig miler.

❖ A la seva època en *L'Atrapa-sons*, mentre treballava en

l'innovador programa de TV3, va investigar amb centenars d'objectes i materials susceptibles de ser transformats, bufats, fregats i percutits amb finalitats musicals.

❖ Gràcies al seu enginy, aquell programa mític que es va

començar a emetre fa just una dècada, va esdevenir un veritable èxit de la televisió educativa, de la qual –bufa!– *"continua sent un referent"*.

❖ Un macarró, una totxana, un con, una regadora que fa de flabiol i tamborí, un guant de làtex inflat que esdevé una

gaita, una escala, una cadira, un pal d'escombra, una aixeta (de la qual extreu una lliçó d'ontologia), una roda de bicicleta, un tros de tub de reg..., tot això són instruments que Xavi Lozano fa sonar. I no sols això, sinó que amb alguns hi fa música plena d'ànima, amb una bellesa tímbrica absoluta!

22.04.2016 - 28.08.2016

Exposició. Sala 3

Palau Robert

Projecció d'espectacles

Can Serra

Rambla de Catalunya, 126 (Barcelona)

Entrada lliure

#ExpoComediants

COMEDIANTS
INVENTORS D'UN
NOU LLenguatge

Amb la col·laboració de

CaixaBank

**Diputació
Barcelona**

**Generalitat
de Catalunya**

EL COMPOSITOR

ALBERTO GINASTERA

NACIONALISME, REBEL·LIÓ I ESTÈTICA

L'11 d'abril passat va fer cent anys del naixement d'aquest compositor argentí la música del qual ha traspassat totes les fronteres i que ha acostat l'essència del seu país arreu del món.

TEXT Sergi Moreno-Lasalle • IL·LUSTRACIÓ Roger Pibernat

Si haguéssim de completar una terna amb els millors compositors llatinoamericans del segle XX, comptaríem segurament amb el brasiler Villa-Lobos, el binomi mexicà Chávez-Revueltas, tots ells molt populars, i, sobretot, amb l'argentí Alberto Ginastera (1916-1983). De pares d'ascendència catalana i italiana, Ginastera dota la música argentina d'una personalitat única, capaç de sintetitzar les idees nacionalistes del segle XIX amb la primera fila de l'avantguarda europea.

Nascut el 1916, Ginastera demostra ben aviat uns grans dots musicals i es col·loca de manera fulgurant al capdavant de tota iniciativa musical al seu país. A més, el seu èxit com a compositor traspasa fronteres i als anys quaranta, amb només trenta anys, ja rep encàrrecs dels Estats Units i d'Europa. El seu enfrontament amb el règim peronista propicia una primera estada de dos anys als Estats Units, amb Aaron Copland com a mentor. Amb el seu prestigi internacional sòlidament establert, és nomenat director del Conservatori de Música i Teatre de la Universidad Nacional de La Plata i funda el Centro Latinoamericano de Estudios Musicales Avanzados, des d'on propicia l'entrada dels estils més avantguardistes del moment, convidant-hi personalitats com Messiaen, Xenakis o Dallapiccola.

La prohibició, el 1967, a Buenos Aires de l'estrena de la seva òpera *Bomarzo*, titllada d'escandalosa pel seu alt contingut violent i sexual, i una dura crisi matrimonial coincident en el temps marquen un tombant en la seva vida, que es resol amb l'establiment definitiu de Ginastera, casat ara amb la violoncel·lista Aurora Nátola, a Ginebra l'any 1971. Els dotze anys que li resten de vida veuen un esclat compositiu prodigiós, en què crea les seves obres més innovadores.

Ginastera definí ell mateix la seva evolució musical en tres estils, classificació que la musicologia posterior ha matisat i redefinit en quatre, ja que l'autodefinició fou formulada a final dels seixanta. El primer estil, anomenat *nacionalisme*

objectiu, estableix una música basada en els preceptes nacionalistes de la literatura del XIX: la recerca d'elements genuïns de la cultura argentina, l'exaltació de la figura del *gaucho* com a tal, curiosament en un moment en què tot estil de vida gautxesc estava en declivi, i la utilització d'aquests elements per a la creació d'un llenguatge propi. És l'estil de les obres que el catapulten a la fama: els seus ballets *Panambí* (inspirat en llegendes guaranís) i *Estancia* (basat en el poema èpic *Martín Fierro*) diversos reculls de cançons i danses tant per a veu com per a piano sol o la simpàtica *Obertura para un Fausto criollo*, que descriu les im-

pressions que té un rude gautxo assistint a una representació del *Faust* de Gounod.

El segon estil, que anomena *nacionalisme subjectiu*, adapta les directrius precedents a la incorporació de formes clàssiques però des del prisma de llenguatges d'avantguarda. Les obres resultants fusionen a parts iguals elements folklòrics, formulacions abstractes i tècniques clàssiques.

En realitat no és res que un moment de maduració, un període de transició, de transformació cap a un tercer estil, el *neoexpressionisme*, que determina el seu prestigi internacional i que, sense renegar dels elements nacionalistes, internacionalitza tant conceptes com fonts d'inspiració. Molt influenciat per la Segona Escola de

**"EL SEU
ENFRONTAMENT
AMB EL RÈGIM
PERONISTA
PROPICIA UNA
PRIMERA ESTADA
DE DOS ANYS ALS
ESTATS UNITS, AMB
AARON COPLAND
COM A MENTOR"**

Viena, però sense combregar amb cap de les radicalitats que en sorgeixen, Ginastera crea en aquest moment les seves obres de més envergadura: les òperes *Don Rodrigo*, *Bomarzo* i *Beatrix Cenci*, totes elles inspirades en personatges del Renaixement, i els *Concerts* (arpa, violí, piano i violoncel), en què desplega una gran originalitat formal.

Si l'establiment a Suïssa marca un abans i un després dins aquesta etapa és perquè els darrers anys Alberto Ginastera porta l'originalitat formal fins al paroxisme, alhora que reprèn temes d'inspiració americanista. El gran fresc simfònic inacabat que representa la seva darrera obra, *Popol Vuh*, inspirat en l'epopeia maia, n'és l'exemple més clar. ▮

L'OBRA DISCOGRÀFICA DE GINASTERA

♦ Per iniciar-se en l'obra de Ginastera, Harmonia Mundi té un excel·lent CD amb quatre obres ben representatives dirigides per Josep Pons.

♦ Al segell de baix cost Naxos trobem un bon recull d'obres, quasi la meitat del total, tenint en compte que el corpus creatiu de Ginastera no és gaire ampli.

♦ El segell ASV també ha editat un recull d'obres que, en aquest cas, compten amb els intèrprets de confiança del compositor: Alberto Portugheis i Aurora

Nátola.

♦ De l'òpera *Bomarzo*, però, només n'existeix una versió discogràfica en vinil i que no ha estat mai editada en CD. Esperem que ara, l'any del centenari, resolgui aquesta greu mancança! Respecte de *Bomarzo*, el Teatro Real de Madrid l'ha programat per a la temporada vinent, quaranta anys després de la darrera vegada que s'ha representat a Europa! S'hi haurà d'anar...

DEL 27 D'ABRIL
AL 7 DE MAIG
DE 2017 BOMARZO
TEATRO REAL
DE MADRID

ESCENARIS DEL MÓN

LA GRAN TORRE CULTURAL A LONDRES

BARBICAN CENTRE

Acull fins a cent cinquanta concerts al llarg d'una temporada, és la seu de la London Symphony Orchestra i té com a objectiu atreure noves audiències, tot convertint-se en un lloc on poder viure grans experiències. Des de la seva inauguració l'any 1982 s'ha convertit en un dels centres culturals i artístics més importants del Regne Unit i també del món.

TEXT Miquel Gené • FOTOGRAFIES Barbican Centre

La primera impressió és que no existeix. Però si en trobeu el camí i us enfileu a l'entramat de passarel·les que planen sobre els carrers de la City, descobrireu un dels espais més especials i màgics de Londres.

A la zona nord-est de la City, allà on segles enrere es trobaven muralles i les seves *barbicans* (torres de vigilància), la City of London Corporation va projectar i construir, entre els anys 1955 i 1982, un innovador complex residencial i cultural. Tot i que en un inici la ciutat de Londres volia convertir la zona en una àrea comercial, les pressions del Ministeri d'Habitatge van acabar decantant la balança cap a l'àrea residencial. La concepció urbanística del projecte va ser a càrrec del jove despatx d'arquitectes Chamberlin, Powell & Bon. El repte va ser construir una zona d'habitatges d'alta densitat al centre de la ciutat, però sense renunciar a les comoditats i la tranquil·litat de les àrees residencials. “El nostre propòsit ha estat dissenyar un entorn confortable per viure-hi. Amb aquesta finalitat, hem posat molta cura en el disseny, tant dels edificis com de l'espai que els envolta”, diuen els arquitectes. Una de les

conseqüències més importants del programa és la segregació que fa entre el trànsit rodat i els vianants, els quals accedim al complex a través d'escaleres i ascensors que ens situen en un nivell superior. Les diverses parts del projecte queden connectades per passadissos i passarel·les elevades i separades de la ciutat: petits oasis de formigó.

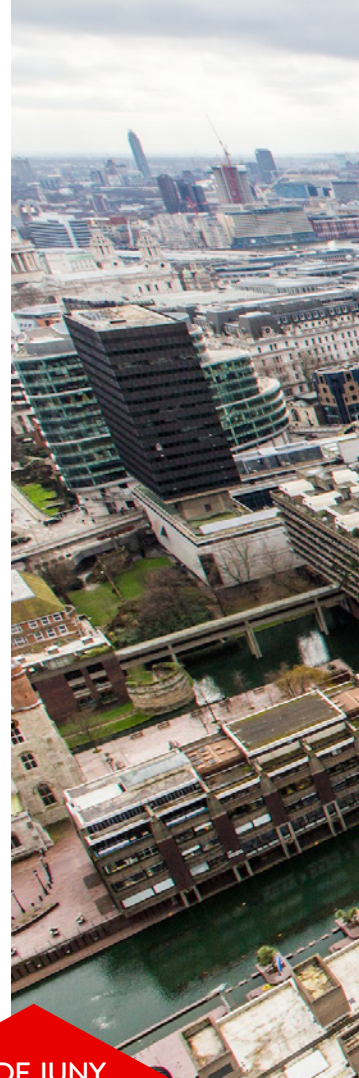
L'ús d'aquest material en la confecció dels edificis en forma de grans pilars cisellats a mà connecta el projecte amb el corrent arquitectònic brutalista, tant per la seva monumentalitat com per la cura que té pels detalls més petits.

El resultat del projecte residencial són més de dos mil habitatges de diferents formats, distribuïts en blocs horitzontals, i tres torres de més de quaranta pisos. Espais oberts d'esbarjo al voltant d'un llac central, la conservació d'una església victoriana i el Barbican Centre, un dels centres culturals i artístics més importants del país.

ACCESSIBLE I ACOLLIDOR

El complex artístic del Barbican va ser un dels elements centrals del projecte de CP&B. El seu disseny va ser aprovat el 1959, tot i que es va anar modificant fins al 1964

30 DE JUNY
LONDON
SYMPHONY
ORCHESTRA AMB
S. RATTLE I
K. ZIMMERMAN

La sala de concerts
del Barbican Centre.
Té una capacitat per
a dues mil persones.

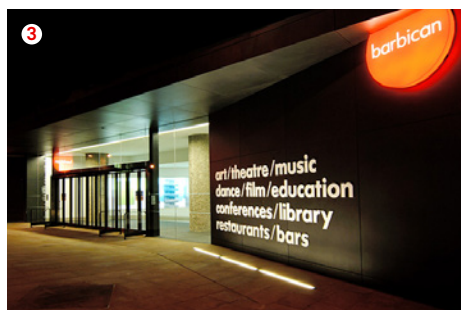
segons com canviaven els requeriments del projecte. Amb la necessitat de més espai, però constret pels edificis d'habitatges que ja s'estaven construint al seu voltant, al centre no li va quedar més remei que créixer cap a l'interior.

En la inauguració, el 1982, presentava una sala de concerts amb capacitat per a dues mil persones, seu des dels inicis fins a l'actualitat de la London Symphony Orchestra; un teatre amb capacitat per a mil dos-cents espectadors on resideix la Royal Shakespeare Company; un cinema amb tres-centes butaques, una biblioteca, galeries d'exposicions, sales de conferències i diversos bars i restaurants. A més a més, dins del complex es va encabir la Guildhall School of Music and Drama, un dels centres d'ensenyaments artístics més prestigiosos d'Europa.

El programa cultural del Barbican és clar: *"Volem atreure noves audiències a descobrir i estimar les arts a través del contacte amb artistes de primer nivell. Volem que el Barbican sigui accessible i acollidor, un lloc que produeixi experiències de la qualitat més elevada, que inspiri i que ofereixi art sense fronteres."*

LA SALA DE CONCERTS

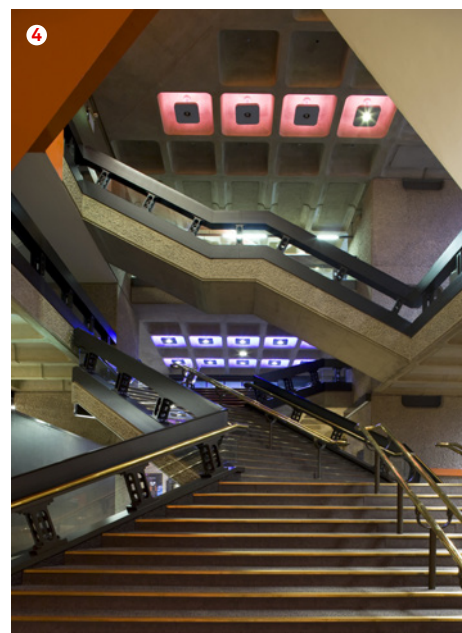
L'auditori del Barbican té una capacitat de dues mil butaques i és la seu, des de la inauguració, de la London Symphony Orchestra, una de les orquestres més prestigioses del món. L'espai s'organitza de manera horitzontal, amb una platea principal semicircular i dos amfiteatres que s'estenen darrere seu. Les parets de l'auditori estan recobertes amb fusta de pi

de diferents tonalitats, textures i formes, fet que confereix a l'espai un dinamisme estàtic. A les parets laterals, el pi forma caixes acústiques de tonalitats clares; al fons de l'escenari crea formes esculturals fosques, les quals ens recorden els tubs d'un orgue; tancant la caixa acústica, s'hi mostra a franges de diferents colors.

El disseny de les butaques és, de ben segur, un dels principals atractius estètics de la sala. Ideat per Robin Day, s'organitza en llargues fileres que combinen uns tons càlids de marró, verd, lila, blau i vermell.

Un espai tan emblemàtic i amb un programa tan potent i innovador com el del Barbican no podia quedar exempt de

CRONOLOGIA

- ◇ 1955. Primer projecte.
- ◇ 1956. Segon projecte.
- ◇ 1957. La Ciutat de Londres accepta desenvolupar un projecte de zona residencial.
- ◇ 1959. Nou projecte, que inclou el requeriment d'una xarxa de passos elevats, espais oberts i el centre artístic.
- ◇ 1960. S'aprova el projecte i CP&B és el despatx seleccionat per fer-lo realitat.
- ◇ 1963. Inici de la construcció.
- ◇ 1964. Requeriment d'un nou projecte per al centre artístic.
- ◇ 1968. Presentació del nou projecte per al centre artístic, que inclou l'auditori i el teatre.
- ◇ 1982. Inauguració del centre artístic.

UNA PROGRAMACIÓ D'ALÇADA!

❖ El Barbican acull, durant la temporada 2015-16, més de cent cinquanta concerts. A les seves formacions habituals (LSO, BBC Symphony Orchestra, Academy of Ancient Music), cal sumar-hi les orquestres convidades (Los Angeles Philharmonic, Gewandhausorchester de Leipzig) i solistes de la categoria de R. Fleming, C. Bartoli, R. Villazón, E. Kissin, M. Pires, M. Vengerov, V. Mullova o A. Mutter.

❖ El centre, a més, es troba compromès amb la música de nova creació. Aquesta temporada estrena més de cinquanta obres, dedica un monogràfic al compositor Louis Andriessen i ofereix les reinterpretacions d'obres com *Peter Grimes* de B. Britten i el cicle *Winterreise* de F. Schubert.

Tota la programació a www.barbican.org.uk.

les reaccions més enèrgiques i enfrontades. Si bé com a espectadors no podem fer més que rendir-nos a la seva màgia, molts han vist en el Barbican un projecte obsolet des del seu naixement.

Pensat per a la ciutat dels anys cinquanta, el Barbican no va obrir portes fins als anys vuitanta, i alguns, com la periodista Jane Jacobs o l'arquitecte Lance Knobel, veuen en la seva monumentalitat i la seva visió unitària de l'espai vestigis d'una època passada.

També se n'ha criticat l'aïllament. Situat en una zona exclusivament de negocis i separat de les zones de pas habituals, l'espai no es relaciona amb el seu entorn més immediat i corre el perill de convertir-se en un gueto artístic.

Finalment, el seu disseny està obert també a les interpretacions més enfrontades. El que per a alguns són inconvenients i pot generar sensació d'opressió, com el seu traçat laberíntic, els canvis constants de nivell, els dissenys d'interior futuristes o l'ús intensiu del formigó com a material constructiu, per a d'altres és font de fantasia i inspiració.

Per solucionar aquest dilema, cal anar a veure i viure l'experiència en primera persona.

Sigui com sigui, el Barbican no us deixarà indiferents.

❶ Els ballarins de la companyia Wayne McGregor i Random Dance experimenten el fet de ballar sota la pluja a la Rain Room de la Barbican Curve Gallery.

❷ L'entrada al teatre, The Pitt, té capacitat per mil dos-cents espectadors. Hi resideix la Royal Shakespeare Company i s'hi pot gaudir d'una de les cartelleres de més qualitat del món.

❸❹ L'accés principal al Barbican Centre que queda aïllat i una perspectiva del seu interior des de la seva escala característica.

❺ La primera visita de la Jazz at Lincoln Center Orchestra al Barbican en una sèrie de concerts especials amb Wynton Marsalis (JLCO) que volien fer un repàs de la història de l'orquestra de jazz nord-americà.

LONDRES, CIUTAT CULTURAL

L'activitat musical de Londres és inabastable. Les seves cinc orquestres simfòniques es reparteixen entre el **Barbican Centre** (LSO i BBCSO), el **Southbank Centre**, al sud del riu Thames, amb dues sales de concerts principals, el Royal Festival Hall i el Queen Elizabeth Hall, que acullen la Philharmonia Orchestra i la London Philharmonic Orchestra, i el **Cadogan Hall**, al barri de Chelsea, seu de la Royal Philharmonic Orchestra.

Per gaudir de formats més reduïts, podem anar al **Wigmore Hall** i el **King's Place**, al centre de la ciutat, o a les esglésies **St. John's Smith Square**, a Westminster, i **St. Martin in the Fields**, a Trafalgar Square.

L'òpera també té el seu espai destacat a la ciutat amb dues companyies estables de prestigi: la Royal Opera, amb seu a la **Royal Opera House**, i l'English National Opera, que actua al **London Coliseum**.

Royal Opera House

UN ESTIU ALS PROMS

A Londres un dels millors moments per poder gaudir de la seva extensa oferta musical són els mesos d'estiu, en què la cadena BBC organitza els **Promenade Concerts**, més coneguts com els Proms.

La seu és el **Royal Albert Hall**, un teatre circular amb capacitat per a més de cinc mil persones.

Els **Proms** ofereixen, durant els mesos de juliol, agost i setembre més de cent cinquanta concerts amb intèrprets i formacions internacionals de primer nivell. En aquesta edició S. Gabetta, P. Lewis, D. Trifonov, A. Schiff, M. Argerich, D. Barenboim, V. Gergiev, V. Jurowski, N. Collon, J. Mena, J. E. Gardiner, W. Christie, S. Rattle, G. Dudamel, Academy of St. Martin in the Fields, London Sinfonietta, entre molts d'altres. I amb entrades assequibles si no ens fa res fer una estona de cua.

ACCENTS

CLÀSSICA

DMITRI XOSTAKÓVITX

Chamber Symphonies (arr. Rudolf Barshai). The Dmitri Ensemble. Dir.: Graham Ross. *Harmonia Mundi, 2015.*

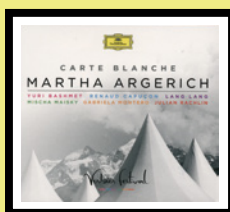

Els quartets de Dmitri Xostakóvitx no només han estat considerats una mena de diari íntim del creador, obligat a compondre per al règim peces de grans dimensions i afins a l'estètica oficial; per la seva riquesa i complexitat han pogut ser adaptats a altres usos i formats. Els arranjaments de Rudolf Barshai –un dels deixebles més famosos de Xostakóvitx, excel·lent com a músic i director– es transformen en veritables “simfonies de cambra”: obres d'envergadura, en què l'intricat teixit melòdic es tradueix i s'amplifica, adquireix un vol més solemne per mitjà de la *traducció* per a conjunt de cordes. The Dmitri Ensemble és –com el nom apunta– un conjunt especialitzat en les obres de Xostakóvitx. Dirigit per Graham Ross, es mostra eloqüent des de la sobrietat; precís i comunicatiu en l'aproximació al món intern d'un compositor que tot sovint se'n apareix com afectat d'un pes ambiguament desolador. El primer moviment de l'opus 110a (*Quartet núm. 8*), per exemple, així sembla revelar-ho. Excepte en l'optimista *Quartet núm. 1*, aquí presentat com a *Eine kleine Symphonie* (op. 49a), fins i tot els temps més vius –a priori esperançadors–, com l'"Allegretto" furiós de l'opus 118a (*Quartet núm. 10*), no fan sinó traslladar dinàmicament la impossibilitat de deixar enrere la desolació, així com el sentiment de tancament –amb prou feines sublimat– del qual va ser víctima el compositor. **Jacobo Zabalo**

CLÀSSICA

MARTHA ARGERICH

Carte blanche. Obres de Beethoven, Schumann, Schubert, Ravel et al. Martha Argerich, piano; Mischa Maisky, violoncel; Julian Rachlin, Renaud Capuçon, violins; Lang Lang, piano; et al. *Deutsche Grammophon, 2015*

Fa temps que Martha Argerich aposta per programar allò que li ve de gust, i per tocar amb qui li ve de gust. Decisió sàvia, que es pot permetre lògicament per la seva posició de llegenda de la interpretació. Mischa Maisky, per exemple, és un dels seus companys habituals, amb qui ha actuat al Palau de la Música Catalana els darrers anys.

Aquesta gravació, titulada simptomàticament *Carte blanche*, correspon a un dels concerts realitzats al Festival de Verbier del 2007, concretament el 27 de juliol. Hi trobem peces clàssiques dins el repertori de cambra, com el *Trio en Re major*, op. 70 núm. 1 de Ludwig van Beethoven (conegut com a “Geist” pel seu encisador moviment lent), la suite per a piano a quatre mans *Ma mère l'Oye* de Maurice Ravel, la *Sonata Arpeggione* de Franz Schubert o la *Sonata per a violí i piano núm. 1* de Béla Bartók, així com peces no menys cèlebres en què Argerich intervé sola, com les *Kinderszenen* de Robert Schumann. Malgrat les moltes diferències d'època i les especificitats dels intèrprets convidats (M. Maisky, J. Rachlin, Lang Lang, Y. Bashmet, R. Capuçon), les interpretacions configuren un fresc amb el denominador comú inqüestionable de la intensitat interpretativa, que és posada al servei del delit musical. **Jacobo Zabalo**

KLAUS RUDOLPH

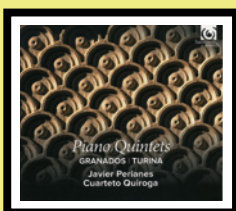

CLÀSSICA

GRANADOS & TURINA

Piano quintets

Javier Perianes, piano. Cuarteto Quiroga. Obres de Granados i Turina.
Harmonia Mundi, 2015.

El centenari de la mort d'Enric Granados està destapant les vergonyes de la cultura catalana pel que fa a recuperació i revaloració patrimonial dels nostres músics. Sigui per descuit o per simple desídia, Granados, un dels pocs músics que té un carrer de gran prestigi a l'Eixample barceloní –¿o potser és l'únic?–, no ha estat tingut en compte

fins a darrera hora per retre-li l'homenatge merescut en les condicions adequades, cosa que dificulta molt certes empreses importants, com la recuperació d'obres del seu catàleg.

Malgrat això, hi ha iniciatives, i aquesta no és l'única, però sí de les més destacades, per posar en primera línia obres del catàleg d'Enric Granados que no associem a la imatge folklòrica espanyolista i reduccionista amb què s'ha donat a conèixer –sobretot la seva obra pianística– arreu del món.

En el cas que ens ocupa, l'enregistrament del *Quintet en Sol menor* per a piano i quartet de corda del compositor lleidatà és una de les fites d'aquest aniversari; gràcies, d'una banda, al valor intrínsec de la peça, com també per la magnífica interpretació dels intèrprets, ni més ni menys que Javier Perianes i el Cuarteto Quiroga.

De bracet d'aquests grandíssims intèrprets, la música de Granados pren una dimensió especial que ens revela un compositor vinculat a la seva terra i amb un neguit per allò propi, amb una estètica, sobretot el sinuós segon moviment, d'allò més mediterrània, tot demostrant que també en la senzillesa Granados sabia crear universos propis i singulars.

La compenetració artística entre Perianes i els integrants del Quiroga traspua també al *Quintet per a piano* de Joaquín Turina, obra tampoc no gaire coneguda que explora llenguatges i imatges molt relacionats amb l'estètica francesa aleshores imperant i que suposa la primera obra del catàleg d'aquest compositor, que va excloure tota l'obra anterior. Tanca el volum *Caliope*, una personal peça en què Turina explora els seus gustos a través de la música.

Mercedes Conde Pons

CLÀSSICA

HAYDN

Enrique Bagaría plays Haydn

Enrique Bagaría, piano.

Sonates per a piano núm. 31, 37, 47 i 59.
Eudora, 2015

Enrique Bagaría va oferir recentment un recital al Petit Palau en què novament el seu pianisme s'emmotllava a les

diverses estètiques que afrontava. El seu estil ens agrada per la intel·ligència musical, per la manera d'afrontar les obres amb una justa proporció entre qüestions tècniques i un bon gust que sempre s'adequa a les demandes de les obres. Tal com s'esdevé amb el piano de Mozart, les *Sonates* de Haydn posen al descobert les mancances i virtuts dels intèrprets; la seva expressivitat, els ornaments, la claredat en l'exposició formal que dóna sentit a les diferents aparicions temàtiques han d'estar compensats amb una musicalitat que brolli d'una manera natural i despullada de tot efectisme.

Bagaría ha optat per quatre *Sonates* de Haydn i, com ell explica en els comentaris –entrevista realitzada per Mònica Pagès que acompanya l'enregistrament–, el seu llenguatge li ha permès reflectir la seva evolució com a artista. Un Haydn profundament meditat, brillant, clar en la concepció i d'una nitidesa que lluny d'efectismes extreu aquella essència clàssica tan característica de la música del compositor. **Lluís Trullén**

CLÀSSICA

PATRÍCIA DE NO I CRISTINA CASALE

Intimate

Obres de Poulenc, Ravel, Debussy, Shocker, Kapustin, Bolling, Gershwin, Piazzolla. Patrícia de No, flauta. Cristina Casale, piano. David Mengual, contrabaix. Oriol Roca, bateria. *Solfa Recordings, 2015.*

Prement com a punt de partida el refinament de la música francesa de Poulenc, Ravel i Debussy, el duo que formen des del 2013 la flautista Patrícia de No i la pianista Cristina Casale (acompanyades pel contrabaixista David Mengual i el bateria Oriol Roca) ens apropen a un seguit d'obres d'autors com Piazzolla, Gershwin o Bolling en un enregistrament marcat per

l'eclecticisme del repertori. Són dues intèrprets versàtils que aconseguixen ja des de la *Sonata per a flauta i piano* de Poulenc submergir-se dins l'essència de l'obra en una versió marcada pel refinament expressiu. El dinàmic *Estudi de concert, op. 40 núm. 1* de Nikolai Kapustin (amb una brillantíssima Cristina Casale al piano) ens obre les portes a la rítmica de Claude Bolling i la seva *Suite per a flauta i trio de jazz*, en què el virtuosisme, la fogositat i la rítmica marquen una versió plena de colorisme i d'atractiu indubtable. Moments tan sublims com la composició *Syrinx* per a flauta sola de Debussy o la descriptiva *Peça en forma d'havanera* de Ravel ens mostren l'elegància d'uns intèrprets que a nivell tècnic i estilístic es compeneten a la perfecció.

Lluís Trullén

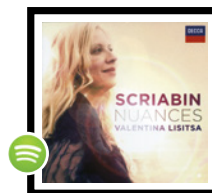

CLÀSSICA

ALEKSANDR SKRIABIN

Nuances

Obres d'Skriabin. Valentina Lisitka, piano. *Decca, 2015.*

L'encerta la pianista ucraïnesa Valentina Lisitka donant màxim protagonisme a les peces de joventut

d'Aleksandr Skriabin en aquest magnífic recital gravat el desembre de 2014 a l'estudi Britten-Pears d'Aldeburgh, espai ideal per recrear el subtil món sonor del gran pianista i compositor rus. De fet, Skriabin exigeix una atmosfera íntima i proximitat amb l'oïdor –té gran encant el *Vals en Fa menor, op. 1* que obre el recital–, ja que el seu no és un pianisme de simple exhibició virtuosa –encara que no defugui els focs d'artifici: l'*Allegro de concert, op. 18* ho és tot menys fàcil–, sinó de recerca de matisos delicats, de colors suaus, de peculiar sentit melòdic.

Skriabin beu de les fonts de la gran tradició romàntica del segle XIX i la petjada de Chopin és evident en la profusió de títols com masurques, poloneses, valsos, nocturns, *scherzi*, estudis i impromptus, molt ben representats en aquest recital. En aquest sentit, tenen un atractiu molt especial el *Nocturne pour la main gauche, op. 9* o els *Impromptus, op. 14*, d'un lirisme profundament poètics i evocadors. Qui busqui la personalitat més madura d'Skriabin la trobarà, sens dubte, en el meravellós *Poema per a piano, op. 41*, al qual Lisitka atorga una intensitat especial; en el fulgor de l'*Scherzo, op. 46* o en dos dels *Estudis, op. 65* que tanquen el programa amb la seva sumptuosa sonoritat.

Javier Pérez Senz

CLÀSSICA

ELISABET FRANCH

Gypsy airs

Elisabet Franc, flauta. Josep Buorn, piano.
Obres de Godard, Morlacchi, Sarasate, Saint-Saëns, Lovreglio i Khatxaturian. *Solfa Recordings, 2016.*

La flauta és un instrument encisador, tant pel seu so argentat, brillant i vellutat al mateix temps, com per l'element aeri a què deu la conducció del so. Per això el flautista d'Hamelín va ser capaç d'hipnotitzar la plaga de rates... Així ho demostra la flautista catalana Elisabet Franch en aquest bonic volum que es titula *Gypsy airs*, en què

evoca el caràcter gitano d'algunes de les obres que conté el CD, com per exemple els *Aires gitanos* i la *Carmen fantasy* de Sarasate, però també l'element folklòric d'aquesta comunitat en obres com les del georgià Aram Khatxaturian. Entre el virtuosisme propi del folklore dansaire evocat en les obres d'aires gitans i el que demostren peces d'inspiració purament belcantista com és *Il pastore svizzero* de Pietro Morlacchi, la flautista demostra dominar a la perfecció aquest instrument de so eteri i fràgil, amb el qual, però, també és capaç d'oferir moments d'intimitat, com la *Romança* de Camille Saint-Saëns.

Premiada en nombrosos concursos musicals, entre els quals cal destacar a nivell català el Concurs L'Arjau, el Concurs Internacional de Música de les Corts o el fet de ser seleccionada a participar en El Primer Palau, cicle en què va debutar al Palau de la Música Catalana, la flautista sancugatenca va ser nomenada pel prestigiós James Galway com a Rising Star l'any 2014.

En aquest volum de repertori molt ben escollit per manifestar el seu talent, Elisabet Franch no pot aparèixer més ben acompanyada que amb la sensibilitat i el bon fer del pianista Josep Buorn, un grandíssim i expert pianista acompanyant que tracta la flauta com si es tractés d'una veu, respectant-ne les respiracions, inflexions i *colorature*, i convertint-se en un company de viatge més que no pas en un acompanyant.

La producció discogràfica, a càrrec de Lluís Soler i el seu equip de Solfa Recordings, és d'una gran qualitat. Llàstima, però, que el piano en què Buorn interpreta la seva part no tingui sempre una afinació polida com hauria de ser per a una producció d'aquestes característiques.

Mercedes Conde Pons

ÒPERA

JONAS KAUFMANN

An evening with Puccini

Filarmonica della Scala. *Dir. musical:* Jochen Rieder. *Dir. TV:* Brian Large. *Sony Classical, 2015*

El fenomen mediàtic Jonas Kaufmann dóna a llum alguns productes musicals fets més de cara al màrqueting que no pas al melòman fidel al gènere

operístic. Seqüela del seu fantàstic disc amb àries i duos d'òperes de Puccini, el segell discogràfic Sony Classical treu rèdit de l'atractiva imatge del tenor alemany publicant aquesta gala en directe des de La Scala de Milà, per a goig dels seus seguidors que no van poder sentir aquesta gala amb què va anar de gira per diversos països d'Europa per bé que no féu escala a Catalunya ni a l'Estat espanyol.

Aquesta no és una fórmula gaire innovadora, realitzada a nivell televisiu pel veterà Brian Large –expert en els enregistraments videogràfics d'òpera i concerts–, però sí que té alguns encerts. D'una banda, gaudir de la veu en off del mateix Jonas Kaufmann, que, en dos idiomes, alemany o anglès, explica els orígens del projecte, la seva relació amb la música de Puccini i algunes banalitats al voltant del concert, com per exemple el fet que aquest era el debut del director Jochen Rieder –l'acompanyant habitual del tenor en aquests concerts– a La Scala de Milà, fet pel qual estava una mica nerviós. Un altre encert és el fet que el *Preludio simfonico*, obra simfònica primerenca de Giacomo Puccini, serveix de música acompanyant d'una introducció al món del compositor italià que té com a màxim interès les imatges en moviment i en blanc i negre –algunes d'inèdites– que ens mostren la quotidianitat del compositor natural de Lucca. El principal al·licient del volum és l'inigualable lliurament vocal del tenor alemany, que culmina, ja en els bisos, amb el viral lapsus de Kaufmann en el “Nessun dorma” de la *Turandot*, que queda a tall d'anècdota en una vetllada del tot inoblidable. **Mercedes Conde Pons**

ÒPERA

GIUSEPPE VERDI

La forza del destino

J. Kaufmann. A. Harteros. L. Tézier. N. Krasteva. V. Kowaljow.
R. Girolami. Orquestra i Cor de l'Òpera de Baviera.
Dir. musical: A. Fisch. Dir. escènica: M. Kušej. Dir. TV: T. Grimm.
Sony Classical, 2015

La forza del destino, l'òpera innominable per a molts cantants supersticiosos, no podria trobar avui dia millor càsting que el que recull aquest enregistrament produït també amb imatges i enregistrat al Festival d'Òpera de Munic el 2014. Aquesta òpera verdiana requereix cantants d'una extraordinària solidesa vocal i veus amb *squillo*, característica vocal típicament associada als rols

dramàtics, particularment en òperes de Verdi, Puccini i coetanis.

Sense aquests cantants, sobretot en els tres rols protagonistes, Don Alvaro (tenor), Don Carlo di Vargas (baríton) i Leonora di Vargas (soprano), una òpera com aquesta esdevé insostenible. Probablement per això aquest no és un títol gaire estimat pels cantants, per la dificultat intrínseca que comporta i la facilitat d'estavellar-s'hi que prefigura, fet que sigui considerada una òpera "maleïda" com ho acaben essent tots els seus protagonistes.

Responsables de l'èxit d'aquesta proposta són les tres veus principals, amb Jonas Kaufmann com a noble d'ascendència inca i de llinatge condemnat a l'ostracisme, Anja Harteros com la valenta i sacrificada Leonora di Vargas, i Ludovic Tézier com a venjatiu i enfollit Don Carlo di Vargas, que en pro de l'honor executa la venjança com a conseqüència d'un accident fortuït només causat per la inexorable força del destí.

Impecables i lliurades, les actuacions d'aquests tres colossos vocals, i especialment commovedores les extenses escenes entre Kaufmann i Tézier, les veus dels quals, exultants i pletòriques, s'empasten a la perfecció i fan d'aquesta versió quelcom només equiparable a aquelles versions amb Ettore Bastianini i Franco Corelli dels anys cinquanta. Sembla talment que aquests cantants hagin nascut per cantar aquests papers. També Harteros resulta impecable, tant en les pàgines més líriques com en les més dramàtiques, amb un "Pace, pace mio Dio" estremidor. La Preziosilla de Nadia Krasteva és de les més sòlides que s'han pogut sentir històricament, i tant Vitalj Kowaljow com Renato Girolami resulten convincents en els rols respectius de pare Guardiano i fra Melitone. Gran aportació musical, la d'Asher Fisch al capdavant del Cor i l'Orquestra de l'Òpera Estatal de Baviera, en una versió escènica de Martin Kušej que, en la seva atemporalitat, aconsegueix efectes de gran cruesa i impacte visual, bo i accentuant els perfils protagonistes i cuidant les visions generals amb una fotografia fosca però atractiva.

Mercedes Conde Pons

CONTEMPORÀNIA

MAX RICHTER

Sleep

American Contemporary Music Ensemble.
Grace Davidson, soprano. Max Richter, piano, et al.
Deutsche Grammophon, 2015

Max Richter és un dels compositors contemporanis més reconeguts i prolífics. Va estudiar amb Luciano Berio i la seva obra palesa el contacte

mantingut així mateix amb creadors de la categoria d'Arvo Pärt, Steve Reich o Philip Glass. El minimalisme i la repetició, l'ús d'instruments clàssics i sintetitzadors, veus que declamen versos o paraules (com en *The blue notebooks*, en què s'empenen fragments de Franz Kafka), tot això permet crear una atmosfera en general plaent, molt estètica fins i tot quan representa estats d'ànim amaratats de malenconia. El seu llenguatge musical, típicament postmodern, reflecteix inquietuds de l'època, però sense resultar per això agressiu o qüestionar el sentit de la mateixa creació. La radicalitat i innovació dels seus mestres apareix transfigurada, ja sense risc. S'aprecia també en la revisitació de peces cabdals i arxiconegudes, com *Les quatre estacions* de Vivaldi, que són –segons el títol– *recomposed* ("recompostes"). Mai no sabrem si aquesta actitud envers el que és clàssic és reverencial o agosarada, però el cas és que les creacions de Richter resulten històricament convincents. Com en les anteriors, Deutsche Grammophon està darrere d'aquesta versió reduïda d'*Sleep*, obra d'allò més relaxant, originalment descrita com una "cançó de bressol de vuit hores de durada". Citacions d'Heràclit, Shakespeare o Coleridge contextualitzen –de nou, prou postmodernament– els nobles propòsits del compositor. **Jacobo Zabalo**

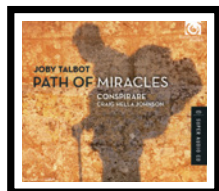
JOHAN PERSSON

CONTEMPORÀNIA

JOBY TALBOT

Path of miracles

Conspirare. Dir.: Craig Hella Johnson
Harmonia Mundi USA, 2015.

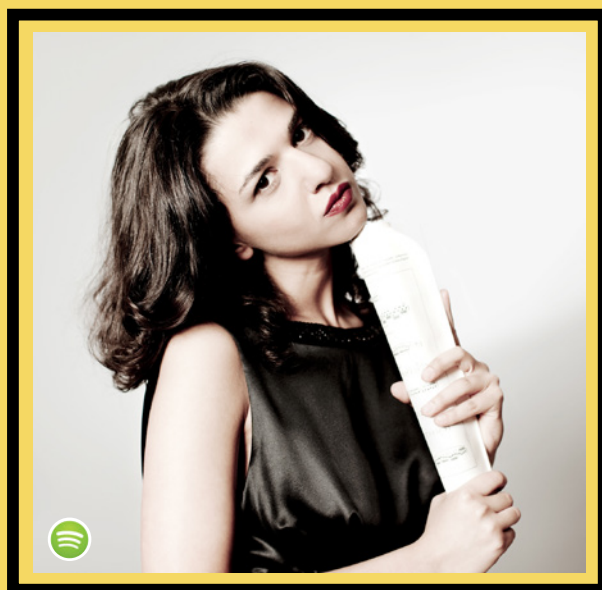

En el desè aniversari de la seva estrena, Harmonia Mundi publica un nou enregistrament de l'obra

Path of miracles, un viatge espiritual en quatre moviments pel Camí de Santiago imaginat el 2005 pel compositor londinenc Joby Talbot. Amb parades a Roncesvalles, Burgos, Lleó i Santiago de Compostel·la –llocs que donen nom als moviments–, Talbot construeix una altra religiositat musical des de les repeticions obsessives i un lent avanç de la matèria sonora, propis del minimalisme. La referència més immediata és sens dubte Arvo Pärt, però Talbot troba el seu camí: no recrea i reinventa els elements de la música antiga religiosa, però tampoc no es mou en els estàndards habituals de la contemporània. La interpretació és a càrrec del cor Conspirare, formació nord-americana guanyadora del Grammy a millor interpretació coral l'any passat, dirigida per Craig Hella Johnson. Conspirare fa la rèplica a l'enregistrament original que l'any 2006 va publicar el cor Tenebrae, responsable de l'encàrrec de l'obra. I aquesta nova interpretació no només surt airosa i reconeguda de la comparació, sinó que a més institucionalitza una obra cridada a ser un moment excels en la nova visió de l'espiritualitat i la religió des de la música vocal. **Mila Rodríguez Medina**

COL·LECCIÓ PRIVADA

DESCOBRIM “EL TRESOR” DISCOGRÀFIC DE LES PERSONALITATS MÉS RELLEVANTS DEL MÓN DE LES ARTS.

PIANISTA

Khatia Buniatishvili

Màgia als dits de les mans

Potser és per la seva extrema sensibilitat o potser per la capacitat tècnica. El cas és que Khatia Buniatishvili es presenta a les millors sales de concerts del món i amb les orquestres de més prestigi. Qui l'escolta queda contagiada per sempre d'una màgia que no és pròpia d'un pianista ordinari.

Nascuda a Tbilisi (Geòrgia) el 1987, va començar al piano amb la seva mare als tres anys i va debutar als sis anys. Des d'aleshores desenvolupa una carrera d'èxit rere èxit que l'ha portada a treballar amb regularitat amb Daniele Gatti, Paavo Järvi, els germans Capuçon i Gidon Kremer.

Els seus discos preferits inclouen la banda sonora de la pel·lícula *Allò que el vent s'endugué* de Max Steiner i els concerts de piano de Rachmàninov interpretats al piano pel mateix compositor.

Tampoc no sabia viure sense la *Norma* de la Callas, la interpretació de “Vesti la giubba” d'*I pagliacci* per Enrico Caruso i els extraordinaris *Intermezzi* de Brahms a càrrec de Radu Lupu.

La seva profunditat i espiritualitat queden reflectides en discos com el *Requiem* de Mozart per Harnoncourt, la *Passió segons sant Joan* per John Eliot Gardiner i *Les visions de l'Amen* de Messiaen per Yvonne Loriod i el mateix Messiaen al piano.

Per a la Khatia, el piano és el símbol de la soledat; un univers en què un pot expressar els sentiments més oposats i més interiors. Ella, sens dubte, té la clau per desxifrar els misteris que amaga una críptica partitura. El Palau de la Música Catalana és el seu escenari natural i de ben segur la hi tornarem a tenir tocant ben aviat.

Per **Víctor García de Gomar**

LLIBRE

VICTÒRIA PALMA

Femení i singulars. Històries de dones i música

Col·lecció «La Sonata de Vinteuil». Huygens Editorial. Barcelona, 2016.

La col·lecció «La Sonata de Vinteuil», de l'editorial Huygens, comença a demanar amb força el seu lloc en el món editorial especialitzat en música, i prova d'això és el delicat títol que ha publicat recentment, sorgit de la mà de la musicòloga Victòria Palma.

Femení i singulars, que recupera el nom de la secció que aquesta també locutora de ràdio lidera a Catalunya Música des de fa uns quants

anys, és l'acurada selecció de dotze perfils exemplars de dones que, malgrat les dificultats intrínseques a la seva època, van tenir un paper rellevant i indispensable per a la història de la música.

L'acuradíssima i exquisida selecció ens transporta a conèixer la vida de dones que van ser indispensables per a l'èxit de músics i creadors que avui considerem cabdals en el món de la música, com és el cas de Lina Llubera –la dona catalana de Prokófiev–, o Francesca Vidal, la injustament oblidada dona de Pau Casals durant més de trenta anys de la seva vida, o el perfil més conegut però encara no prou reivindicat de Clara Schumann, esposa de Robert Schumann, també compositora, pianista i pedagoga de renom en un temps en què això era pràcticament un fet únic.

També hi coneixerem perfils com el de Nannerl Mozart, tristament truncat en pro del seu germà, l'universalment conegut Wolfgang Amadeus. Nannerl va tenir una vida prolífica com a pianista, professora i, malgrat les inseguretats, també compositora. I més recentment, la història infeliç de Marguerite Monnot, l'ombra d'Édith Piaf; la de Maria de la O Lejárraga, ombra també d'un Gregorio Martínez Sierra que només destacà gràcies al sacrifici creatiu de la seva dona, o Aurora Bertrana, que va trencar els tabús per viure la vida que volia viure.

Capítol especialment emotiu és el de Mel Bonis, que pel desconeixement del personatge i el romanticisme de la seva vida és un dels més emotius del recull, a parer de qui signa aquest escrit. Però encara hi ha més personatges singulars i esplèndidament exemplars: Consuelo Velázquez –la reina del bolero–, Christiane Mariane von Ziegler –lletrista de J. S. Bach–, Maria Yúdina –pianista predilecta d'Stalin– i Lotte Lenya –musa de Kurt Weill.

I totes les dones que queden al calaix de sastre de Victòria Palma, a qui ja convidem a fer un segon volum d'aquest deliciós *Femení i singulars*. **Mercedes Conde Pons**

LLIBRE

GUÍA PER PRACTICAR MÚSICA DE CAMBRA

Al unísono. Guía esencial para la práctica de la música de cámara

Marta Torres del Rincón (106 pàg.)

Editorial Alpuerto. Madrid, 2015.

Marta Torres del Rincón ha dut a terme una intensa tasca com a pianista i com a membre de conjunts de cambra, a més d'un treball com a pedagoga a Madrid des del 2006. *Al unísono* és un llibre amb una finalitat pràctica, destinat, això

sí, a estudiants i que pot servir com a guia per a aquells que s'iniciïn en el camp de la música de cambra. Dividit en tres parts i estructurat a manera de capítols independents que es poden llegir sense un ordre concret, fa un repàs per la història de la música de cambra, així com també com preparar una obra i, finalment, com portar-la a l'escenari. Les dinàmiques, les entrades, les tècniques d'estudi, com planejar els assajos o quina actitud cal tenir davant els aplaudiments atorguen uns consells als estudiants, a tall de manual, que poden ser del tot pràctics.

El llibre, que està complementat amb il·lustracions gràfiques, cal entendre'l com una eina de suport per a qui hagi de fer les primeres passes en una disciplina tan complexa com la música de cambra, explicat amb un llenguatge que defuig un excés de tecnicismes, i encaminat a l'aplicació de la teoria de la interpretació.

Lluís Trullén

MÚSICA ENCREUADA

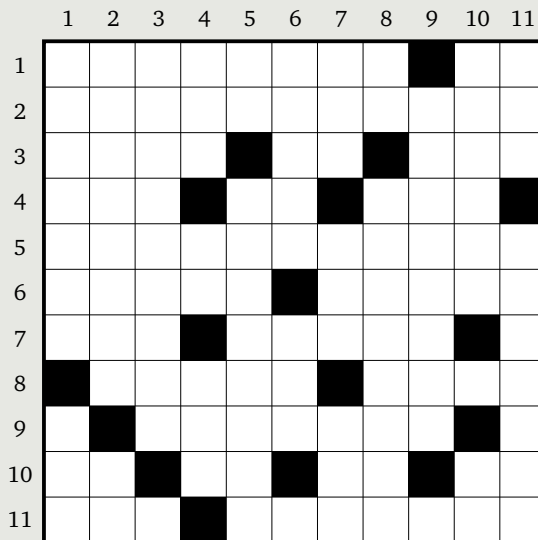
Horizontals

1. Grup de percussió d'origen carnavalesc. A mig to de Fa. | **2.** Així han quedat elles després d'anar a l'òpera. | **3.** Rota, autor de la música d'*El padrí*. Rigoletto, Rienzi o Rimini (Francesca da). Poema susceptible de ser cantat. | **4.** Legal, però sense límits. Do antic. Cançó operística escuadra. | **5.** Compositor de Sant Feliu de Guíxols, autor de la sardana *Juny* (dues paraules). | **6.** "Taperistada" vocàlica (reunió de fans del *tapping* amb baix o guitarra elèctrica). Rítmica il·limitada. | **7.** Motet consonàntic. Eviti desordenadament. La major. | **8.** Música religiosa. Simfònica i Filharmònica Infantil de Deltebre. | **9.** Amati, Allegri o Amargós. El que toca l'instrument de metall més gros. Mi major. | **10.** A un to de Do. Lalo vocàlic. Orquestra d'Euskadi. 999 romans. | **11.** El del piano és molt gran. Ve de l'11 vertical.

Verticals

1. Compositor i violinista barceloní, mort als Estats Units el 1968, Premi Ciutat de Barcelona el 1953. Cordòfons pinçats de gran dimensió que entren a l'11 horitzontal. | **2.** Col·legues, coneguts i emparentats que entren a formar de l'orquestra quan hi ha canvi de director. Edward Elgar. | **3.** Major o menor, determina tota la peça musical. Serpentó. | **4.** Unió de Conservatoris d'Osona. Isaac Albéniz. Hi ha pianos que en tenen. | **5.** 101 romans. So molt i molt agut que s'enfila fins a entrar pel 4 horitzontal. | **6.** Vas sanguini més llarg que el Do greu de l'arpa. Gran guitarrista de rock nord-americà (alumne de Joe Satriani). Mi major. | **7.** Te'l demanen per entrar a alguns llocs (encara no per anar a concert, però tot arribarà...). Ritme tallat, o *ritardando* a la partitura. El que sona a la sala entre els moviments d'una simfonia (cap amunt). | **8.** Adolph Adam o Anton Arenski. Músics, ballarins, pintors... | **9.** Primer tetracord clàssic (quatre paraules). Una batuta. | **10.** Pensi profundament i interiorment, millor sense música de fons. Una altra batuta. 99 romans. | **11.** Isabel per als amics. Fidels a les doctrines de l'Acadèmia musical, que entren per l'11 horitzontal.

Núm. 351

Solucions
Núm. 350

T	A	V	A	N	O	G	A	R	A	R	T	A	R	11
E	A	E	L	E	P	A	L	A	L	E	L	E	10	
R	N	R	S	O	A	M	O	E	A	M	E	6		
C	I	N	O	C	A	T	O	N	I	C	D	O	8	
E	P	E	T	E	U	P	E	I	U	P	E	7		
S	L	S	I	B	A	L	S	T	I	M	A	T	9	
A	E	S	R	E	S	T	A	C	A	T	A	5		
M	E	E	A	T	U	A	T	A	T	U	A	4		
U	E	R	A	R	R	A	R	R	U	R	3			
L	O	V	A	L	I	A	L	I	A	L	I	1		
A	L	O	N	I	A	C	A	T	A	L	O	11		
11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1				

per Eduard
V. Patsi

Fes Palau, fes-te'l teu!

Abona't a
Palau Cambra
per només 114 €

Abonament Jove (menors de 35 anys)
per només 104,50 €

Abonament i entrades individuals
ja a la venda a www.palaumusica.cat

Taquilles del Palau de la Música
Tel. 902 442 882
taquilles@palaumusica.cat

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Amb la col·laboració de:

04.10.16

**Kavakos
& Pace**

Integral de sonates
de Beethoven I

26.01.17

**Kavakos
& Pace**

Integral de sonates
de Beethoven II

28.02.17

**Quartet
Zehetmair**

Quartet Emperador
de Haydn

28.11.16

**Jean-Guihen
Queyras**

Sonates
de Vivaldi

02.02.17

**Trio
Ludwig**

Trios per a piano
de Beethoven

26.04.17

**Quartet
Hagen**

Quartets
de Haydn

CATALUNYA MÚSICA

TRANSMISSIONS EN DIRECTE

JUNY

Divendres 3 de juny

De les 20.05 h a les 22.30 h
(en directe)

Gewandhaus de Leipzig

TEMPORADA DE L'ORQUESTRA DE LA GEWANDHAUS DE LEIPZIG, 2015-16

Richard Wagner: Obertura de l'òpera
Tannhäuser, WWV 70.

Preludi i mort d'Isolda de l'òpera
Tristany i Isolda, WWV 90. Anton
Bruckner: Simfonia núm. 3 en Re m
(versió del 1878).

Orquestra de la Gewandhaus
Leipzig. Dir.: Andris Nelsons. (95m)

Dimarts 7 de juny

De les 20.30 a les 23.10 h
(en directe)

Auditori de Barcelona

CICLE EL SO ORIGINAL, 2015-16

Shakespeare, *Somni d'una nit d'Estiu*

Henry Purcell: *The Fairy Queen*
(La reina de les fades), semiòpera
en cinc actes, Z. 629.

Finalistes de la VI Acadèmia Vocal
i Instrumental. La Capella Reial
de Catalunya.

Le Concert des Nations.

Dir.: Jordi Savall

(130m)

Dijous 16 de juny

De les 20.30 h a les 22.50 h
(en directe)

Palau de la Música Catalana

PALAU 100 BACH, 2015-16

Johann Sebastian Bach: *Missa
en Si m*, BWV 232.

Les Arts Florissants. Dir.: William
Christie. (110m)

Dilluns 20 de juny

De les 20.00 h a les 22.15 h (en directe)
Gran Teatre del Liceu

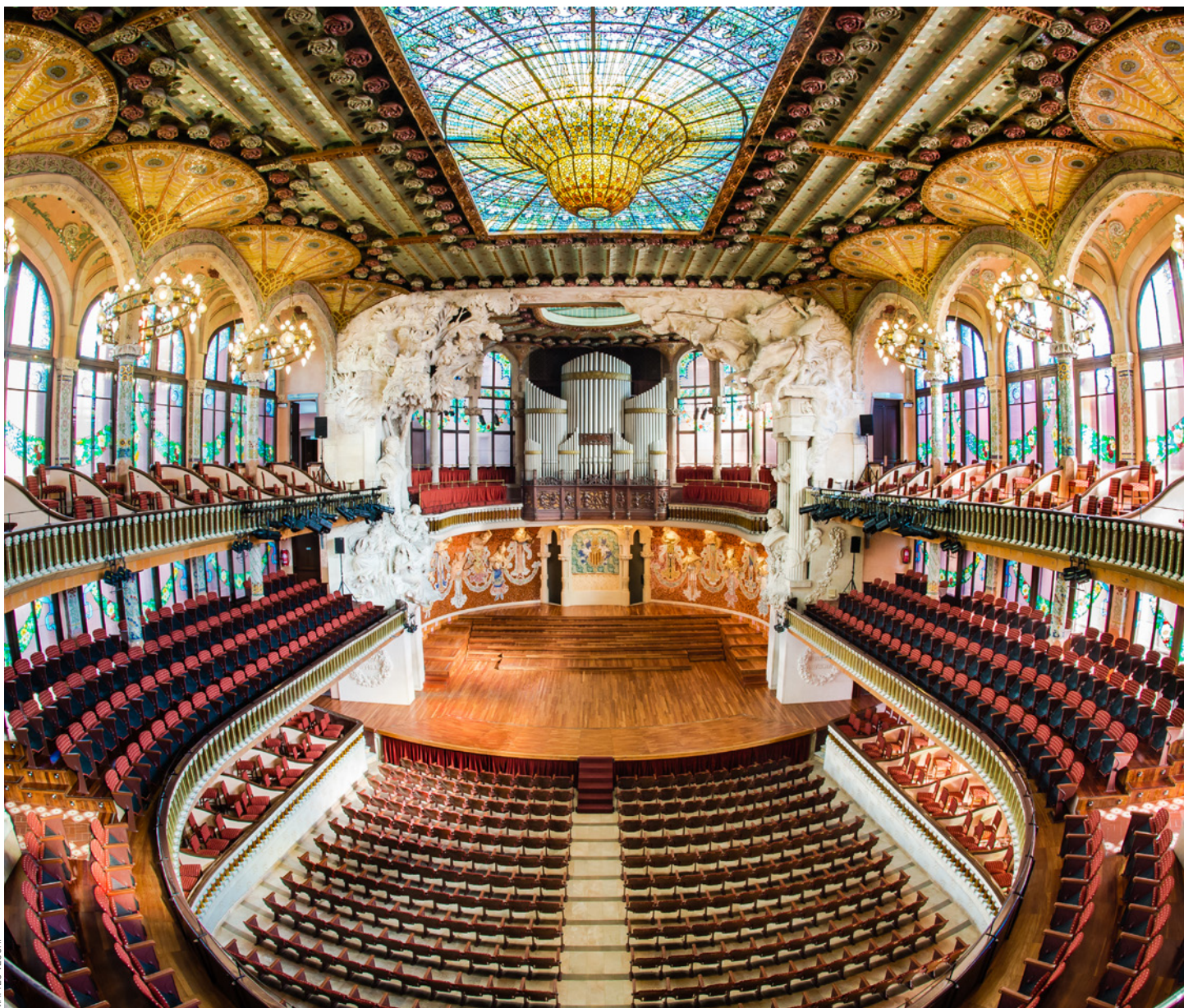
TEMPORADA DEL GRAN TEATRE DEL LICEU, 2015-16

Giacomo Puccini: *La bohème*, òpera

en quatre actes. Tatiana Monog-
rova, Nathalie Manfrino, Mathew
Polenzani, Artur Rucinski, David
Menéndez i Paul Gay. Cor Vivaldi-
Petits Cantors de Catalunya.
Orquestra Simfònica i Cor del Gran
Teatre del Liceu.

Dir.: Marc Piollet. (105m)

Cat **Música**

GAUDEIX DE LA MILLOR INFORMACIÓ MUSICAL

SUBSCRIU-TE

A LA REVISTA MUSICAL CATALANA

20€
PER UN ANY
(PAPER)

10€
PER UN ANY
(DIGITAL)

25€
PER UN ANY
(PAPER+DIGITAL)

ARA AMB UNA BANDA
SONORA EXCLUSIVA
EN CADA VERSIÓ DIGITAL

Com a subscriptor de la «Revista Musical Catalana» tens dret a un **20% de descompte** en la compra de dues entrades per concert, a les Taquilles del **Palau de la Música Catalana**, per als següents cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música de la temporada 2015-16: Palau 100 Grans Veus, Bach, Piano, Cambra i Constel·lació, Simfònics, Tardes, Cantates de Bach, Cicle Coral Orfeó Català, Concert de Sant Esteve, Intèrprets Catalans, Concerts Familiars, El Primer Palau, Orgue al Palau, Estiu al Palau, ECHO Rising Stars i ONCA. Només cal presentar el darrer rebut de la subscripció. Al nostre web trobaràs altres promocions i descomptes per gaudir de l'àmplia oferta musical catalana al millor preu.

Més informació: www.revistamusical.cat/subscripcions

DIANA GARRIGOSA ~ PRESIDENTA DE LA FUNDACIÓ PASQUAL MARAGALL

“LA MÚSICA ÉS L'ÚLTIMA MEMÒRIA QUE ES PERD”

És sobretot al costat del seu marit, Pasqual Maragall, com més ha gaudit i gaudeix de la música, i encara més quan aquesta aconseguix el que sembla impossible: calmar la inquietud i omplir de bellesa la vida dia rere dia de la persona de qui està pendent perquè pateix Alzheimer.

TEXT Sílvia Díez • FOTOGRAFIA Lafotogràfica

Llicenciada en econòmiques, l'avui presidenta de la Fundació Pasqual Maragall i vicepresidenta de la Fundació Catalunya Europa va iniciar la seva relació amb la música d'una manera no precisament plaent: *“En tinc uns primers records horribles. Els meus pares van decidir que les meves germanes i jo haviem d'anar a música les tres alhora. Així que passàvem les dues terceres parts de la classe assegudes escoltant el que feia l'altra en una sala sense mobles i només un piano. Jo vaig arribar fins a cinquè de piano i sisè de solfeig, però ningú no em va educar l'oïda i m'he adonat de com n'és d'important. Pots arribar molt lluny sense saber escoltar la música ni distingir una nota de l'altra!”*

SÍLVIA DÍEZ: I quan va començar a estimar la música?

DIANA GARRIGOSA: La música em va anar entrant quan vaig conèixer en Pasqual: a casa seva la música sempre hi era present i hi era molt important. Ell és molt melòman i m'ho va encomanar... També recordo un gran despertar en la música quan vaig ser dos anys a Londres amb una de les meves germanes. Era la gran època en què els Beatles feien furor i nosaltres érem allà i ens encantava. Sentíem una gran sensació de llibertat. Allà vaig descobrir també el Modern Jazz Quartet. És el que a mi m'agrada, mentre que el meu marit és més fan del jazz de Nova Orleans.

SD: Va a molts concerts?

DG: Sí, a molts. Sobretot ens encanta quan a més coneixem el cantant. Ens passa per exemple amb Marina Rosell o la Sílvia Pérez Cruz, a qui coneixem d'ençà que era

molt joveneta. I d'altres... A l'òpera, no hi anem tant, perquè amb l'edat aprens a triar i hi ha poques òperes amb les quals gaudeixi. Per exemple, tot i que a molts els semblarà una heretgia, no m'agraden les òperes de Wagner. En canvi les de Mozart no me les perdo.

SD: M'han dit que Pasqual Maragall és un enamorat de Les variacions Goldberg de Bach.

DG: Encara avui les taral·leja totes de memòria... A diferència de mi, ell té molt bona oïda i pot sentir música mentre fa altres coses. Jo quan escolto música no puc fer res més. Ell necessita la música per anar a dormir, sempre n'ha posat i ara la necessita més que mai. Hi ha una cosa molt important de la música i és que és l'última memòria que es perd. En Pasqual s'oblida de moltes coses perquè

té Alzheimer, però et pot cantar totes les cançons de Georges Brassens en francès i moltes altres fins i tot en llatí. S'ha descobert que la zona del cervell que memoritza la música és de les parts més arcaiques i més protegides, fet pel qual costa molt que s'alteri. Així que feliçment la música et pot acompanyar fins al final de la vida. I en cas de persones que pateixen Alzheimer com en Pasqual la música s'ha convertit en la millor companyia. Quan no sap què fer, es posa música i es passa hores escoltant-la. Abans de començar un concert, a causa de la mateixa malaltia, es mostra molt inquiet, penses fins i tot que haurem de marxar. I curiosament, quan s'apaguen els llums i comença la música, es calma totalment i no es mou de la cadira fins que s'acaba el concert. És una vivència impressionant. Ell viu la música, la viu amb cos i ànima.

SD: Quin concert recorda especialment?

DG: Recordo sobretot el concert que vam organitzar per recaptar fons per a la investigació i la lluita contra l'Alzheimer el 28 de setembre de 2013 amb Joan Manuel Serrat, Barbara Hendricks, Noa, Miguel Poveda, Sílvia Pérez Cruz... Tots s'hi van bolcar i van cedir el seu temps sense demanar res a canvi. I la Barbara cantava en català, la Noa en *jiddish* i va ser una sensació de comunió meravellosa entre cantants, director i públic, i ajuntant-se veus tan diferents com la de la Barbara i la del Miguel Poveda. Es va viure una gran emoció col·lectiva. Però vaig sovint al Palau de la Música. M'agraden molts els *Requiem*s i en Jordi Savall, un artista que no para de descobrir coses noves i a nosaltres sí que ens en descobreix!... La meua relació amb el Palau de la Música és especial. És un lloc molt familiar per a mi, perquè hi anava des que era molt petita almenys un cop l'any quan estudiava al Liceu Francès i ens donaven els premis en acabar el curs. A mi em donaven sovint el de matemàtiques mentre hi havia una senyora que anava recitant classes i noms d'alumnes.... Llàstima que no posaven en l'acte ni una mica de música.

SD: I quin disc ens recomanaria?

DG: El disc de boleros de Tete Montoliu i Maite Martín ens agrada moltíssim. I pel que fa a compositors, en Pasqual és un enamorat de Bach i Mozart. A mi m'agrada Chopin. Però en lloc de tocar el piano, m'hauria agradat aprendre a tocar la bateria. M'encanta la percussió. ✂

La música és el veritable llenguatge universal

Pau Casals (1876-1973)

Cat úsica

Intensament clàssics,
emocionalment actuals.

Agbar
Fundació

ÒPERA

LA FLAUTA MÀGICA

DIE ZAUBERFLÖTE

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Setembre 2016 12, 13, 15, 16 i 17

MACBETH

GIUSEPPE VERDI

Octubre 2016 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 19, 20, 22 i 23

LE NOZZE DI FIGARO

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Novembre 2016 7, 10, 12, 14, 16, 19 i 20

ELEKTRA

RICHARD STRAUSS

Desembre 2016 7, 11, 15, 19 i 23

WERTHER

JULES MASSENET

Gener 2017 15, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 27, 28, 29 i 31

Febrer 2017 1, 3 i 4

QUARTETT

LUCA FRANCESCONI

Febrer 2017 22, 26 i 27 | Març 2017 2 i 3

RIGOLETT

GIUSEPPE VERDI

Març 2017 21, 22, 24, 25, 26, 28, 29 i 30

Abril 2017 1, 2, 3, 5 i 6

L'HOLANDÈS ERRANT

DER FLIEGENDE HOLLÄNDER

RICHARD WAGNER

Maig 2017 2, 6, 10, 14, 18, 22, 26 i 28

LA FILLE DU RÉGIMENT

GAETANO DONIZETTI

Maig 2017 16, 19, 21, 24, 27 i 29

DON GIOVANNI

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Juny 2017 19, 20, 21, 22, 26, 27, 28 i 30 | Juliol 2017 1 i 2

IL TROVATORE

GIUSEPPE VERDI

Juliol 2017 17, 18, 20, 21, 23, 24, 26, 28 i 29

Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu

ÒPERA VERSIÓ CONCERT

TEUZZONE

ANTONIO VIVALDI

Febrer 2017 24 i 25

THAÏS

JULES MASSENET

Març 2017 1 i 4

LA VÍDUA ALEGRE

DIE LUSTIGE WITWE

FRANZ LEHAR

Juliol 2017 27

CONCERTS I RECITALS

DMITRI HVOROSTOVSKY

6 de novembre 2016

SIMON KEENLYSIDE

18 de novembre 2016

RÈQUIEM DE MOZART

15 i 17 de novembre 2016

ELS PASTORETS

17 i 18 de desembre 2016

SONDRA RADVANOVSKY

22 de desembre 2016

CONCURS TENOR VIÑAS

20 i 22 de gener 2017

GREGORY KUNDE

12 de febrer 2017

JOYCE DIDONATO & IL POMO D'ORO

4 de juny 2017

CICLE TXAIKOVSKI

25 de maig 2017

1 de juny 2017

DANSA

BNS / JULIO BOCCA

COPPÉLIA

16, 17, 18 i 20 de desembre 2016

IT DANSA

28 i 29 de gener 2017

4 de febrer 2017

BALLET PRELJOCAJ

8, 9, 10 i 11 de febrer 2017

EL PETIT LICEU

ARIA KADABRA 16/17

16, 22 i 23 d'octubre 2016

EL SUPERBARBER DE SEVILLA

19 i 20 de novembre 2016

LA PETITA FLAUTA MÀGICA

17, 26 i 27 de desembre 2016

L'OCELL PRODIGIÓS

18 i 19 de febrer 2017

LA CASA FLOTANT

25 i 26 de febrer 2017

ELS MÚSICS DE BREMEN

25 i 26 de març 2017

1 i 2 d'abril 2017

GUILLEM TELL

6 de maig 2017

VENDA DE LOCALITATS

liceubarcelona.cat

app

Taquilla. La Rambla 51-59

Vídeo de temporada

Una temporada
que apassiona